

Montreālas Latviešu
Biedrības

ZIŅOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1998. GADA AUGUSTS

MONTREALA, KVEBEKĀ

50. GADA GĀJUMS

NR. 8. (593.)

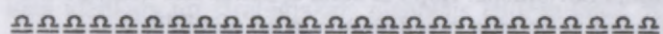
Netrūkst cilvēku, kam pieder vairāki nekustāmi īpašumi jeb kā mēs sakām - mājas. Parasti tās ir: dzīvojamā māja un vasarnīca vasaras priekam un atpūtai. Citiem ir vēl izīrējamās vai biroju mājas, kuŗas iegādājoties aprēķināts ieguldījums kā ienākuma avots. Šo nekustāmo īpašumu cena parasti ir atkarīga no pieprasījuma un valsts ekonomiskā stāvokļa. Māju tirgū ir gan treknie, gan liesie gadi. Māka ir tā, kā izmantot treknos un izvairīties no liesiem. Ne visiem tas padodas. Rezultātā rodas zaudējumi vai negaidīta peļņa. Kas pelnījis, priecājas, kas zaudējis - raud krokodiļa asaras. Tā kā pasaulē šobrīd ir tik daudz neparedzētu krīžu, māju cenu liesums ir visai izteikts daudz vietās. Kvebekā māju var pārdot tikai tad, ja to atdod "tīri vai nu par velti", jo ir pircēja tirgus. Kā saka, māju tu nevari ēst. Ja vajaga līdzekļus iztikai, nākas īpašumu pārdot. Un ja tas ir jādara pensionāram, izmaksā bieži vien izrādās ļoti sāpīga - ir jāzaudē ierastā dzīves vieta un par to iegūtie līdzekļi pazūd pārāk strauji. Pēdējos pieci gados māju cenas Kvebekā ir kritušas par, apmēram, trešo daļu, atkarībā no novietojuma, un dažkārt pat vairāk. Protams, uz papīra tas ir liels zaudējums. Tas izrādās vēl lielāks, kad aprēķinām dzīves dārdzības pieaugumu un dolāra vērtības krišanos šajā periodā. Tā nu mūsu bruto novērtējums ir ievērojami krities, neesam vairs tik turīgi kā bijām. Protams, tas ir relatīvs jēdziens, kas varētu mainīties, mainoties pasaules ekonomiskiem apstākļiem, kas, diemžēl, šodien ietekmē visas valstis. Tas, kas notiek Āzijā, atbalsos Kanadā. Elektroniskajā laikmetā gandrīz vai sekunžu laika sprīdi! Rezultātā, Kanadas dolārs attiecībā pret ASV dolāru kļuvis pavisam nevērtīgs - šobrīd vairs vērts tikai nepilnas divi trešdaļas - 65,5 centus, dažkārt dažu stundu laikā zaudējot pat līdz puscentam. Nav jābūt sevišķi veiksmīgam matemātiķim, lai izrēķinātu, ka 150 tūkstoši par 200 tūkstošu dolāru māju nu atnes ievērojami daudz lielāku zaudējumu, kā tie 50 tūkstoši uz papīra. Rezultātā latviešu sabiedrības vērtība savos dolāru aprēķinos ir ievērojami kritusies, vai tas mums patīk, vai nepatīk. Latvijā saka, ka tas esot mafijas un valdības nopelns: šeit tāpat lād valdību un bankas, bet reizē apzinās, ka zelta laiki jau mūžam pastāvēt nevar un ka jāpieņem arī zaudējumi, lai cik arī nepatīkami tie neizrādītos. To saucam par dzīves īstenību. Rezultātā kanadieši uz ASV atvaļinājumos vienkārši nebrauc - vairums to patlaban vienkārši nevar atļauties. Pavada tos tepat mājās - Kanadā. Atklāj, ka tik slikti nemaz nav. Uz vietas labumu netrūkst. Un arī latvieši, kas gan vēl skaitās pie viduvēji turīgiem pilsoņiem, vairs nevar tik bieži doties uz savām otrajām mājām - Latviju. Katrā ziņā ne katru, pat ne ar pāris gadu atstarpēm. Tik daudzi, kaut gribējuši (un ir tādi, kas negrib) nav varējuši tālo ceļu pāri okeānam mērot. Jāgaida vairāki un arī tad labi jāreķina! Turklāt - viss ir kļuvis dārgāks. Pēdējā laikā it sevišķi cenā augusi pārtikas izmaksa. Dienas iztikai vienam cilvēkam vajadzīgi gandrīz desmit dolāri un pat vairāk, atkarībā no tā, ko, kad un kur grib ēst. Dzīves īstenība. Tā ir skarba. Pat labklājības zemēs. Ar žēlošanos no nenovērst. Tā ir jādzīvo. Ka tas tā ir, pierāda vēl kāds cits notikums: Kvebekas premjērs Bušārd (Bouchard) Kanadas provinču premjēru sanāksmē, kas tikko aizvadīta Saskatūnā, Saskačevanā, pirmo reizi piekritis kopējai deklarācijai, kas prasa, lai federālā valdība atvēlētu/atmaksātu līdzekļus kanadiešu veselības uzturēšanas sistēmai! Līdz šim Kvebeka vispār nevēlējās šādās sarunās piedalīties. Kad kurpe spiež, mainās pieejas. Šobrīd jau ir runa par jaunu sociālo sadarbību visā Kanadas mērogā.

Daudziem Kanadas un ASV pilsoņiem, vismaz uz zināmu laiku, mājas ir cietumā. Ja Kanadā 1995./96. gadā

cietumos mita 33,785, ASV 1997. g. cietumnieku skaits bija 1,2 miljoni vai 35 lielāks, kaut gan iedzīvotāju skaita ziņā tur dzīvo tikai 10 reiz vairāk cilvēku. Un ASV ciparā nav ieskaitīti 567,000, kas vietējos cietumos gaidot uz tiesu vai pildot sodus, kas ir zem viena gada. Paredz, ka cietumnieku skaits ASV 2000. gadā pārsniegs 2 miljoni! Pamatojums šādai aplēsei ir tas, ka apsūdzētāji prasa un tiesneši piešķir vainīgajiem daudz garākus cietuma sodus cerībā, ka tas būs labāks bridinājums ar ļaunprātību nenodarboties. Vai nu tas tā būs, to rādīs nākamās izziņas, kas atkal maksās naudu un laiku. ASV cietumnieku uz 100,000 iedzīvotājiem ir 645 (6 līdz 10 reizes vairāk kā citās industrializētās zemēs), bet Kanadā - 151. Un šie cipari abās valstīs nemitīgi aug. Ko tas nozīmē valsts dzīvē un ekonomijā, varam tik aptuveni jaust un iedomāties. Nav šaubu, ka maksa ir liela. Ir tikai viena cita valsts, kur aina ir vēl drausmīgāka - un tā ir Krievija, kur cietumos mīt vēl vairāk pilsoņu (šo faktu mēs, varbūt, varētu kaut kur pieminēt savos Maskavas centienu apkaŗošanas mēģinājumos). Dzīves apstākļu aplēsēs šie cipari iemet pavisam kaut ko nepatīkamu. Reizē varam aizbildināties, ka nav jau nekas grozījies kopš Sokrāta un Platona laikiem, kas arī sūdzējās par līdzīgām ainām un likstām toreizējā pasaulē. Citiem vārdiem, cilvēks nav mainījies. Šķiet, ka Latvijā ne tuvu šī aina nav tik bēdīga un tādēļ varbūt nekādi nebūtu attaisnojams atzīmējums, ka "nav nekur tik slikti dzīvot, kā Latvijā!" Un reizē tik pat aplami būtu teikt: "Nu, redziet, cik šausmīgi tie rietumi ir, un ko gan viņi iedomājas mūs pamācīt." Latvieši cietumos gan ASV, gan Kanadā mīt maz. ASV rietumkrastā gan ir kāds latvietis, vairākkārtīgs banku aplaupītājs, kam vēlēts cietumā pavadīt visu savu atlikušo mūžu. Ar viņu lepoties mēs nevaram, nedz arī varējām panākt to, ka viņš bankas neaplaupītu. Viņu pēdējo reizi policija pievēca pirms pāris gadiem, kad pēc kārtējā laupījuma viņam automašīnā uznāca sliktums. Policija, pārbaudot apstājušos ierīci, atrada viņu sakumpušu un milzīgās naudas summas turpat blakus uz sēdekļa. Prieks bija izrādījies īss. Ak jā, cietumniekiem šajā kontinentā "savās mājās" ir tiesības. Tās ir dažādas: var mācīties amatu, var piepelņoties, var rakstīt grāmatas par pavcikto noziegumu (tā cerot uz miljonu, ko varētu veiksmīgi izlietots pēc iznākšanas no cietuma), var pieprasīt veselīgu un garšīgu ēdienu, var skatīties televīziju un dažkārt pat vēl eksotiskākas lietas, kā sievu apmeklējumu īpašās šim apciemojumam piemērotās telpās utt. Un tad vēl var pieprasīt soda saišanu par labu uzvešanos. Un daudziem tas izdodas, jo cietumos trūkst vietu un katra cietumnieka uzturēšana valstij izmaksā vairāk, kā caurmēra pilsoņa gada izpeļņa! Tomēr tik idiliska dzīve cietumā tomēr neesot, jo arī tur izveidojas sava cietumnieku vara, kas, kā līdzīgi gulagos, var būt nežēlīga.

Noslēgumā daži vārdi par mūsu valstiskajām mājām. Ārzemēs dzīvojot, dažiem no mums ir dubultpavalstniecība - Kanadas (ASV) un Latvijas. Kvebekā, pēc pieejamiem datiem, ir 227 šādu latviešu. Mēs varam piedalīties valstisko parakstu vākšanā, Saeimas vēlēšanās, referendumu nobalsošanā, katrā ar saviem noteikumiem, kuŗus izstrādājusi Latvijas vēlēšanu komisija. Mēs varam sūdzēties par tās lēmumiem, bet būtībā, mūsu mazā skaita dēļ, mūsu ietekme ir samērā niecīga, bet lai tas nebūtu iegansts šajā lietās nepiedalīties, jo demokratiskā atbildība prasa to darīt. Būs tādi, kas teiks, ka nepiedalīšanās arī ir piedalīšanās. Tomēr jāuzsver, ka katra balss ir nozīmīga un pilsoņa pienākums būtu to nodot, lai cik grūti tas nenāktos. Rietumos pilsoņiem tiek radītas visādas iespējas, lai tas varētu notikt. Dažkārt slimos vēlētājus pat ved uz balsu nodošanas vietām ar ambulanci, par to maksājot vietējam

vēlēšanu iecirknim vai kādai politiskai partijai, kuŗas uz-
tverē vēlētajā vajadzības ir pirmā vietā. Ir iespējama balss
nodošana pirms vēlēšanu dienas, ja gadītos tā, ka tajā vē-
lētais nevarētu atrasties savās mājās. Viss tas panākts ar
patstāvīgiem vēlēšanu sarakstiem, kādus tagad sagatavot
nav vairs lielāku grūtību, par adrešu maiņām atbildību ne-
sot valsts pilsonim. Tādēļ izmantosim savas Latvijas pilso-
ņa tiesības, kur vien iespējams, un neapmierināsimies ti-
kai ar tiem Latvijas pases labumiem, kas dod mums ie-
spēju viesoties arī citās valstīs bez vizām. Būsim atbildīgi
divu māju iemītnieki. To esam uzņēmušies iemantojot divi
pases tīri likumīgā ceļā. □

KAUDZĪTES MATĪSU PIEMINOT

1998. gada 18. augustā aprit 150 gadi kopš Kau-
dzītes Matisa dzimšanas. Viņa darbi un nopelni stāv kā
kalns pāri savam laikam - viņš ir bijis rakstnieks, skolo-
tājs, rosīgs sabiedrisks un kultūras darbinieks - Tautas At-
modas laikmeta saucējs savā pagastā.

Kaudzītes Matiss dzimis Vecpiebalgas Mādaru mājās,
nabadzīga klaušu zemnieka Kaudzes Reiņa daudzbērnu
ģimenē kā vienpadsmitais un pēdējais bērns. Kad Matiss
ir nepilni četri gadi vecs, nomirst viņa māte, un zēnu uz-
audzina mātes māsa un citas radnieces. No agras bērni-
bas Matisam tuvs arī brālis Reinis, kas par viņu deviņi ga-
di vecāks.

Kā visi zemnieku bērni, Matiss bērnībā gājis ganos
un strādājis lauku darbus. Beidzis divgadīgo Vecpiebalgas
Draudzes skolu, Matiss pašmācības ceļā sagatavojās un
izturēja pārbaudījumus skolotāja tiesību iegūšanai. Viņam
tikai 20 gadu, kad pagasts viņu iecēla par jaunatvērtās pa-
gasta skolas, t. s., Kaibēnskolas vadītāju. Tai pašā laikā arī
Reinis izturēja pārbaudījumus un kļuva par palīgskolotāju
un saimniecības vadītāju Kaibēnskolā.

Skolā strādājot, abi brāļi kopīgi rakstīja savu pirmo li-
terāro darbu "Mērnieku laik", ieliekot tajā savus novēroju-
mus un atziņas sakarā ar zemes mērišanas notikumiem
Piebalgā. Šis darbs kļuva par svarīgu kultūrvēsturisku ro-
mānu un ir palicis latviešu literatūras stūrakmens uz vi-
siem laikiem. Tas iznācis daudzos iespiedumos, vairāk-
kārt drāmatizēts, divreiz filmēts, tulkots vācu, krievu un
leišu valodā.

Matiss no paša sākuma nostāda Kaibēnskolu par
priekšzīmi plašai apkārtnē, tā kā uz to ved bērnus pat no
kaimiņu pagastiem. Neapmierinādamies ar vācu mācītāju
izstrādāto mācību programmu, Matiss savā skolā cenšas
ieviegt visu labo, ko noskatījis gan skolotāju konferencēs
dzimtenē, gan ceļojumos pa ārzemēm. Nav brīnums, ka
pieaugušie bieži nāca bērniem līdzī uz skolu, klausīties
gan Matisa literatūras, gan Reiņa ģeografijas stundas.

Neapmierinādamies ar trūcīgajām mācības grāma-
tām, Matiss, gan viens pats, gan kopā ar Reini, sarakstīja
vairākas jaunas mācību grāmatas. Bijušie skolnieki atce-
rējās Matisu kā stingru, bet taisnīgu audzinātāju, kas ne-
taupīja pūli, lai sniegtu jaunatnei vispusīgas zināšanas.
Nedaudz gados Kaibēnskolas telpas kļuva par šaurām, tā-
pēc pagasts uzcēla jaunu, lielāku skolu - Ogrēnskolu, ko
nodeva Kaudzītes Matisa rīcībā un kuŗu viņš vadīja līdz
aiziešanai pensijā 1911. gadā. Taču arī pēc tam viņš turpi-
nāja darboties skolas druvā. Izņemot bēgļu laiku Pirmā
pasaules kara laikā, kad viņš mācīja latviešu valodu un li-
teratūru evakuētajā Dzeņa ģimnazijā Pēterpilī, Kaudzītes
Matiss visu mūžu palika uzticīgs savam pagastam - Piebal-
gai. "Nekas gan Piebalgā nevarēja notikt, kur nebūtu arī

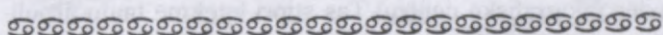
Matisa rokas klāt," liecināja laika biedri. Viņš nodibināja
Labdarības biedrību un aktīvi tajā darbojās vairāk nekā 50
gadus. Tāpat viņš nodibināja Patērētāju biedrību un ilgu
gadus bija tās priekšgalā. Viņš bija arī aktīvs Rīgas Lat-
viešu biedrības biedrs, dziedāja kori, spēlēja teātri, raksti-
ja lugas. Jau Pirmajos Vispārējos Dziesmu Svētkos pieda-
lījās Kaudzītes Matiss ar savu kori.

Kaudzītes Matiss bija arī sava laika labākais tulkotājs
un literatūras kritiķis, un daudz rakstījis avīzēs par aktuā-
liem jautājumiem. Pats vingrinādamies oriģinādzējā, viņš
izdeva divus dzejoļu krājumus. 1872. gadā iznāca viņa
"Dziesmiņas" un 1877. gadā - "Dzejoļi".

1880. g. Kaudzītes Matisa sakārtojumā iznāk pirmā
dzejoļu antoloģija latviešu valodā "Smaidī un asaras". Tur
sakopotī tā laika latviešu dzejnieku darbi; bet tā kā to
toreiz vēl nebija daudz, tad lielāko grāmatas daļu aizņē-
m klasiķu tulkojumi, galvenokārt, no vācu valodas. Daudzi
veiksmīgi tulkojumi te pieder Matisa spalvai. Arī šī grāma-
ta iznākusi virākos izdevumos.

Kaudzītes Matisa vecuma dienās rakstītais romāns
"Jaunie Mērnieku Laiki" neieguva ne tuvu tādu popularitā-
ti, kā "istie" jeb "vecie", t. i. jaunībā kopā ar Reini saraksti-
tie "Mērnieku laiki". Varbūt tāpēc, ka tur pietrūka Reiņa
asās novērotāja acs un sarkatiskās mēles. Toties Matisa
sarakstītie atmiņu krājumi ir bagāts ziņu avots kā literā-
tiem, tā vēsturniekiem vēl šodien. □

Marianna Ieviņa

GEOPOLĪTIKA UN KĀ TĀ IETEKMĒ VALSTU LIKTEŅUS

Studējot politiskās zinātnes 1950-os gadus, es pievēr-
sos ģeopolitikai. Tas bija priekš manis kas jauns un vispā-
ri ģeopolitiku uzskata par jaunu zinātni. Agrāk to uzskatīja
tikai par tādu "pseidozinātni". Patiesībā tā ir tikpat veca zi-
nātne kā mūsu zemes lode jeb cilvēce, jo sevišķi senos lai-
kos tā bija izšķirējs faktors tautu un valstu dzīvē. Tā mani
ļoti interesēja, jo biju jau agrāk ar to iepazinies un abonēju
vācu ģeopolitiķu žurnālu "Zeitschrift für Geopolitik". Vācu
ģeopolitiķu sarakstos no Baltijas valstīm bija tikai viens
ģeopolitiķis no Lietuvas, bet no Igaunijas un Latvijas - ne-
viens.

Ģeopolitika ir grieķu vārds. Geo nozīmē zeme, tātad
"zemes politika". Tā ir zinātne, kas apskata teritoriālos
jautājumus, ar nolūku ģeogrāfiskā stāvokļa racionālāku iz-
mantošanu. Ģeopolitika apvieno sevi ģeogrāfiju, vēsturi
un politiku. Katras valsts atrašanās vieta noteic tās politi-
ku, kā savā laikā Napeleons teica: "Katras valsts politiku
noteic tās atrašanās vieta, tāpat kā ūdens pieņem tādu
veidu, kādā traukā tas ieliets."

Ģeogrāfiskie apstākļi, zeme, kuŗā kāda tauta dzīvo, t.
i., valsts atrašanās vieta, vai dzīves telpa, ļoti lielā mērā ie-
tekmē un noteic šīs valsts likteni. Pasaule vienmēr dariju-
si lielu kļūdu, neatzīdama to faktu, ka zemes lodes seja
nav pārvcidojama cilvēka spēkiem, par spīti visai moder-
nai teknikai. Alpu kalni joprojām atradusies tur, kur tie
bijuši tūkstoš gadu un aizsargās Šveici, un tos nevarēs
pārceļt un nolikt par robežu starp Latviju un Krieviju. Tā-
pat nevarēs pārvietot jūras, okeānus utt. Tāpēc ģeografija,
kas ir bijusi gadu tūkstošus svarīgākais faktors valstu un
tautu politikā, arī mūsu dienās savu nozīmi nav zaudējusi.

Ģeopolitika pievēršas telpai kā tādai. Pirmā vietā tā
stāda vietu, kur notikumi risinās. Ģeopolitiķi atzīst, ka tel-
pai, kuŗu kāda tauta apdzīvo, ir liels iespaids uz šīs tautas

raksturu, mentalitāti, rasi, kultūru, saimniecību u. c. Politisko dzīvi ietekmē jūras, upes, augsti kalni, tuksneši, dabas bagātības, klimats un citi apstākļi. Ģeografija ir noteicošais faktors tautu un valstu dzīvē, un valsts nevar pastāvēt, ja nebazējas uz ģeografijas principiem.

Ģeopolitīķi apgalvo, ka noteiktām zināmām vietām uz zemes lodes ir jāklūst par politiskiem centriem. Ģeopolitīķi ir pārliecināti, ka cilvēki un politiskie notikumi atrodas zem zināma dabas spiediena iespaida.

Pirms 95 gadiem, angļu ģeopolitīķis, Oksfordas universitātes profesors Halfords Makinders Londonā nolasīja savu slaveno lekciju par zemes ģeografiskās ass lomu pasaules vēsturē. Šī lekcija tika iespiesta Karaliskās ģeografu biedrības žurnālā tai pašā 1904. gadā. Ar to bija likts pamats moderno laiku ģeopolitiskai zinātnei, kas kļuva par vienu no aktuālākajiem un interesantākajiem priekšmetiem mūsu dienās.

*

Kā jau minēju, ģeopolitīķi par galveno faktoru pasaules spēka un tautu likteņu noteikšanā uzskata ģeografiju. Galvenais ir telpa, jo tā ir statiska, kamēr cilvēku kustība ir dinamiska. Tas ir vēstures likums, ka cilvēkiem mūžīgi jācinās par telpu. Un tautu relatīvais spēks ir šī savstarpējā cīņa dēļ dzīves telpas.

Pēc ilgākiem pētījumiem Halfords Makinders nāca klajā ar visai sensacionālu atzinumu, un, proti, ka dabīgā pasaules politiskās varas atrašanās vieta sakrīt ar zemes lodes ģeografisko centru. Tas stipri ietekmē tautu ārpolitiku un vēsturi. Viņš uzsvēra, ka cilvēki gan lietas ierosina, bet daba tās lielā mērā kontrolē. Visu zemes lodi, kā cietzemi, tā ūdeņus, Makinders iedala 3 joslās:

1) Zemes ģeografiskais centrs, ko Makinders nosaucis par zemes sirdi jeb "Sirds zemi", sastāv no cietzemes, kuŗas robežas ietver gandrīz visu Sibīriju līdz Klusajam okeānam, tad ārējo Mongoliju, Sikiangas provinci, Afganistānu, Irānu, Kaspijas jūru līdz Melnai jūrai, gar Ukrainas austrumu robežu, ietverot Latviju un Igauniju līdz Baltijas jūrai un tālāk metot strauju likumu uz augšu līdz Baltai jūrai.

2) Iekšējā josla sastāv no cietzemes un ūdeņiem, un ietver visu Eiropu (izņemot Angliju un Pireneju pussalu), Z-Āfriku, Turciju, Indiju, Ķīnu.

3) Ārējā josla sastāv lielāko tiesu no ūdeņiem, un ietver Britāniju, D-Āfriku, Austrāliju, ASV, Kanādu un Japānu.

Makinders uzsvēra, ka nevis jūras, bet gan sauszemes spēki, t. i., kontinentālie spēki būs valdnieki pār zemes lodi. Kā viņš saka: "Lielā zemes masa vai Eirāzija, ir mūsu zemes lodes ģeografiskā 'sirds vieta', vai 'pivota reģions'".

Makinders nav piekritis vispār atzītai teorijai, ka pasaules cietzemi varētu dominēt jūras spēki, kur domāta toreizējā pasaules jūru valdniece - Lielbritānija. Viņš pastripo, ka no zemes centra pastāvīgi nāk spiediens uz ārējo pasauli. Analizējot pasaules vēsturi, jānāk pie slēdziena, ka visa Eiropas vēsture ir mūžīga cīņa pret āziātu invāziju.

Jau gadu simteņiem Eiropa ir atradusies zem spiediena no pivota ērijas. Kā no vēstures ziņām, vairākas invāzijas, kas nākušas no Āzijas, kā Čingishana jeb mongoļu-tātāru iebrukums, kas valdīja pār Krieviju vairāk kā 200 gadus: Atilas, vandaļu, huņņu iebrukums, kas sagrāva vareno Romas imperiju, pārstāigāja gandrīz visu Rietumeiropu utt.

Gadu simtos, pat tūkstošos šie stepju nomadu pulki, jāsus uz zirgiem, ietriekušies līdz pat Eiropas centram, pakļaujot sev Krieviju, Persiju, Indiju un vai visu Ķīnu. Un visas šīs invāzijas nākušas no Zemes sirds apgabala, - tā apgalvo Makinders.

Makindera vārdiem runājot: Eiropas civilizācija radusies pastāvīgā barbaru ārējā spiediena ietekmē. Makinders paredzēja, ja Krievija nomainīs Mongoļu imperiju, tās spiediens uz kaimiņu zemēm pieaug. Viņš uzsvēra, ka viņa nolūks neesot parēģot kādai vienai vai otrai zemei vai tautai lielu nākotni (tas nav arī šī raksta nolūks), bet tikai uzstādīt ģeopolitisko formulu par politisko spēku līdzsvaru. Pēc viņa domām, pasaules nākotne atkarājas no spēku līdzsvara starp ekspansīvo centra varu un pārējo pasauli.

Nav jāaizmirst, ka Makinders šos savus pieņēmumus uzstādīja 1904. g., kad vēl nebija ne komūnisma, nedz Padomju Savienības. Kopš tā laika ir daudz kas mainījies, un daudz kas no viņa paredzējumiem arī piepildījies.

Kad Makinders nāca klajā ar savu slaveno lekciju, viņš bija 43 g. vecs. Vēlākos gados viņš vēl nolasīja 600 lekcijas par, t. s., "Jauno ģeografiju", apceļojot arī Ameriku. Viņu sauca par "jauno revoūcionāru", jo viņa mācība par ģeografijas studēšanu bija pilnīgi jauna. Jau 1899. g. Makinders bija nodibinājis ģeografijas skolu Oksfordā. Jāpiezīmē, ka 1919. g. viņu kā ekspertu komandēja uz D-Krieviju pie ģen. Deņikina štāba. Pēc atgriešanās 1920. g. viņu iecēla lordu kārtā un kā padomdevējs viņš spēlēja lielu lomu Britu imperijas ārpolitikā. Viņš mira 1947. g.

1919. g. iznāca Makindera slavenā grāmata "Demokratijas ideāli un īstenība", kuŗa izmantota arī šai rakstā. Tā bija būvēta uz 1904. g. tezēm par Zemes sirdi. Grāmata bija domāta par bridinājumu demokratijām. Kā pats autors saka: "Tas ir bridinājums gaišiem vīriem no tumšām varām, un apstiprinājums tam, ka ģeografija ir līdzeklis valsts politiskās varas un stratēģijas noteikšanai." Starp citu, šī grāmata tika celta priekšā arī Versaļas miera sarunu vedējiem.

Pēc Makindera teorijas: 3 kontinenti - Āzija, Eiropa un Āfrika sastāda vienu milzīgu salu pasaules ūdeņos. To viņš arī nosauca par "Pasaules salu". Ap šo salu grupējas visa pārējā pasaule. Izejot no šīs ģeografiskās struktūras, Makinders uzstādīja sava 3 slavenās tezes:

1. Kas valda par Austrumeiropu - dominē par "Zemes sirdi";
2. Kas valda pār "Zemes sirdi" - dominē pār "Pasaules salu";
3. Kas valda pār "Pasaules salu" - dominē pār visu pasauli.

Līdz ar tehnikas attīstību, ideja par "Zemes sirdi" ir pievirzījies tuvāk savai īstenošanai, nekā bija pirms 90 gadiem. Pēc Otrā pasaules kara Padomju Savienība kļuva par lielāko sauszemes varu uz zemes lodes, un tās teritorija, aptuveni, līdzinājās "Sirds zemes" robežām.

Angl ģeopolitīķis Makinders skaidri nepasaka, ka tai jābūt krievu tautai, kas valdītu par "Zemes sirdi". Jo ģeopolitīķi runā tikai par vietu, kuŗa pēc sava ģeografiskā stāvokļa ir svarīgāka vai mazāk svarīga. Turpretim vācu ģeopolitiskā skola skaidri pasaka, ka vācu tautas misija ir valdīt pār "Zemes sirdi" - pasaules ģeografisko centru. Šī ģeopolitīķu doktrīna sevišķi iecienīta bija nacistu varas laikā. Tāpēc vācieši arī centās pakļaut sev Austrumeiropu, lai padarītu Vāciju par pasaules dominējošo varu. Bet ja, piem., Japāna ar Ķīnu uzvarētu Krieviju, tad "dzeltenās briesmas", par kuŗām daudz tiek runāts, - kļūtu reālas.

Nepārprotami un skaidri Ādolfs Hitlers vācu mērķi deklarē savā grāmatā "Mein Kampf". Piem.: "Vācijas vienīgā izeja ir jaunas teritorijas Austrumos, t. i., Vācijas ekspansija Krievijā līdz Urāliem, ar neizmērojamām izejvielu bagātībām, un Ukraina ar neizmērojamiem labības laukiem..." Vai: "Ja iet runa par zemi Eiropā, tad tā ir pirmā kārtā Krievija un tās robežu valstis." Vācu ģenerālštābā jau 1914. g. pastāvēja plāns, ka Rietumu fronte tikai jāaizsargā, bet ar visiem spēkiem jātriecas uz Austrumiem.

Gandrīz šo pašu gājienu atkārtoja arī Hitlers, iepriekš ātri sakaujot Franciju, lai nodrošinātu aizmuguri.

Abas reizes vācieši nebija tālu no mērķa. Lai aizkavētu šo vācu tieksmi "Drang nach Osten", Rietumu sabiedrotie pēc Pirmā pasaules kara nolēma uzcelt barjēru šķērslī no bufervalstīm. Tikai žel, ka pēc Otrā pasaules kara viņi paši arī šo barjēru nojauca... Tai vietā krievi uzcēla dzelzs aizkaru...

Jau Veimāras republikas laikā vācieši pievērsās ģeografijas un stratēģijas studijām un Minchenē atvēra ģeopolitisko institūtu - ģen. Haushofera vadībā. Vācu ģeopolitiķis Haushofers bija I pasaules kara ģenerālis, ģeopolitisks ideologs un stratēģiskais plānotājs Hitlera laikā. Kā sirms virs beidzis dzīvi pašnāvībā abi ar sievu pēc Trešās valsts sabrukuma, savās mājās Bavārijā. Viņa dēls - pulkvedis, arī ģeopolitiķis, kara pēdējās dienās apcietināts un gājis bojā koncentrācijas nometnē.

Vācieši visumā atzina Makindera teoriju, kaut gan vācu ideja bija par dzīves telpu - Lebensraum. Vācieši teica, ka viņi ir tauta bez telpas - Volk ohne Raume, Volk ohne Lebensraum. Vācija lēnām mirstot no ārējo varu nožņaugšanas u.t.t. Vispāri vācu ģeopolitiķu temas ir: Raum, Lebensraum, Grossraum, Schicksallraum, Volk un Raum, Blut un Boden u.t.t. Haushofers teica, ka Eiropa esot sažņaugta no divām varām: viena ir āziātu nomadi austrumos un otra - pirāti uz jūras (domāti angļi).

Haushofers jau 1921. g. paredzēja japāņu ekspansiju dievidaustrumu virzienā, pie kam tieši uzbrukumu Havaju salām. Šāda invāzija varētu ieslēgt ap 900 milj. āziātu. Arī amerikāņi pārmeta Haushoferam, ka viņš esot izstrādājis japāņiem plānu uzbrukumam Perlharborai. Haushofers, kā bijušais militārais atašejs Japānā, pārvaldot japāņu un ķīniešu valodas, bijis tuvs draugs un padomdevējs japāņu ģenerālštābam. Kā arī pierādījis, patiešām, šis japāņu uzbrukums dievidaustrumu Āzijas telpa bijis izplānots Berlīnē, lai aizkavētu japāņu uzbrukumu Krievijai, respektīvi, lai novērstu japāņu uzmanību no "Sirds zemes", jo vācieši cerēja tikt galā ar Krieviju 6 nedēļās vieni paši.

Haushofera "Lielajā stratēģijā" ietilpa milzīgā Eirāzijas bloka radišana, kuŗā ieietu Krievija un Japāna, protams, Vācijas vadībā. Kad 1939. g. 23. augustā noslēdza nacionālo paktu starp Vāciju un Pad. Savienību, daudzi domāja, ka tas ir jau pirmais solis uz Eirāzijas valstu savienību. Pats Haushofers to uzskatīja par sevišķu triumfu, jo bija noticis tas, ko viņš bija paredzējis. Ģeopolitiķu žurnāls "Zeitschrift für Geopolitik" uzsvēra, ka šāda vienošanās priekš Vācijas un Krievijas ir vitāla nepieciešamība. Un vēl par soli tuvāk globālās varas plāniem piegāja 1940. g. 27. septembrī, ar Japānas formālu pievienošanos Berlīnes-Romas ass valstu savienībai, cerot, ka nu tiks radīts gigantisku apmēru transkontinentāls bloks, kas būs pretsvars divām angļu-sakšu varām.

Haushofers runā par dzīves telpu, lielo valsti, Vācijas kultūras sfairu, kuŗā ietilpst lielākā daļa Eiropas Krievijas, ieskaitot Ļeņigradu, Maskavu, Volgas apgabalu un Ukrainu. Šī ideja, protams, patika Hitleram un vācu ģenerālštābam. 1939. g. ar vācu-krievu noslēgto neuzbrukšanas paktu, likās, ka šī ideja varētu kļūt par realitāti. Kad 1941. g. Vācija sāka karu pret Padomju Savienību, Haushofers nebūt nebija apmierināts.

Lielākā vai mazākā mērā ģeopolitika visur sekojusi līdzī, kur vien tikusi izvesta varas politika. Tā, piem., Napoleona kara gājiens uz Krieviju, Bilova un Klauzevica stratēģija u.t.t. Tāpat arī prof. Ritters, Fichte, Hēgels un citi ievērojami padziļināja ģeopolitikas ideju. Pat tālā pagātnē itāļu valstsvīram Machiavelli (1469.-1527.) ģeopolitikas ide-

ja nav bijusi sveša. Daži pat apgalvo, ka Hēgels esot pārņēmis Machiavelli domu.

Mums tie logu stikli ir drusku tumšākā tonī, lai neredzētu, kas notiek ārpusē

Tomēr par jauno laiku "ģeopolitikas tēvu" uzskata Minchenes prof. Fr. Racelu (1844.-1904.): Kā Nicše nodibināja filozofiju par "pārcilvēku" - "Übermensch", nolūkā valdīt par cilvēci, tāpat Racels nodibināja "likumu" par teritorijas ekspansiju, Racels teica: "Uz šīs mazās planētas ir pietiekoši vietas tikai priekš vienas lielas valsts." Arī pēc Haushofera domām, mazām valstīm nav vairs nākotnes.

Te derētu pieminēt arī Austro-Ungārijas grāfu Richardu Kudenhovi-Kalergi, Paneiropas idejas tēvu un iedolgu, vēlāko profesoru un Paneiropas prezidentu, kuŗš jau 1923. g., vēl jauns cilvēks būdams (29 g. v.), paredzēja Eiropas traģisko nākotni. Savā grāmatā "Paneiropa" viņš brīdināja Eiropu, kas saskaldījusies mazās valstiņās, kamēr Krievija ir milzīgs politisks komplekss, kas 4,5 reizes lielāka par visu Eiropu. Organizētai un industrializētai Krievijai neviena Eiropas valsts militāri nevarēs stāties pretim. No Krievijas arvien nāks spiediens uz pārējo Eiropu. Krievijas gājiens uz Rietumiem sācies jau kopš Pēterļa Lielā, un Baltijas valstis, Polija, Somija - būs tikai etapi šai gājiēnā.

Pēc Kudenhovi uzskata, ko viņš ielicis savā grāmatā "Paneiropa", vajadzētu kopējās Eiropas robežu novilkt taisnā līnijā no Somijas ziemeļiem, gar Baltijas valstu austrumrobežu un tālāk līdz pat Āfrikai. Šī grāmata izdota 1923. g. Leipcīgā un Vinē un vēlāk tā piedzīvojuši daudzus izdevumus. Viņa ideju tuvāk derētu apsukatīt atsevišķi. - Vai tagad NATO, (kas cenšas apvienot Eiropu, arī nav grāfa Kudenhovi idejai kas līdzīgs?

Kā pirmais ģeopolitikas ideju definēja zviedrs Rūdolfs Kjellens (1864.-1922). Kjellens bijis Fichtes ietekmē. Viņš teica: Ģeopolitika ir zemes un politiskās attiecības attiecību doktrīna. Tā ir dibināta uz ģeografijas pamatiem. Tās mērķis ir vadīt praktisko politiku tur, kur ir jāspē solis

nezināmā. Tikai iedvesmots no ģeopolitiskās zinātnes, šis solis var būt sekmīgs."

Ar Monro doktrīnu (1823. g.) Amerika radīja ideju par Rietumu Hēmisfairu. Amerikāņu ģeopolitiķi ir vienīgi prātīgi par to, ka "pasaules kontrole ir daudz vieglāka, ja labi pārziņ un ievēro ģeografijas principus," bet viņi vairs negrib piekrist tam, ka Ameriku Makinders ir iedalījis "ārējā joslā". Saka: "Toreiz, pirms 100 gadiem, Makinders Ameriku nosauca par "ārpus stāvošo salu", bet tagad tā kļuvusi par ekonomisku, politisku un militāru centru; ģeopolitiķu frazeoloģijā runājot - par "Zemes sirdi".

Te derētu minēt arī bridinošās balsis, ko angļu ģeopolitiķis Maikinders teicis par Krieviju. Otrā pasaules kara laikā, 1943. g. (4 gadus pirms savas nāves) viņš uzsvēra, ka Sirds zemes teorija šodien ir vēl aktuālāka, nekā tā bija pirms 40 gadiem. Viņš uzsvēra: "Ja Padomju Savienība šajā karā uzvarēs Vāciju, viņa kļūs par lielāko varu pasaulē. Tā ieņems stratēģiski svarīgākās pozīcijas, jo Sirds zeme ir lielākais dabīgais cietoksnis uz zemes lodēs." Un tālāk: "Tagad Mongoļu imperiju nomainījusi Krievija, kuņas militārais un ekonomiskais spiediens uz Somiju, Skandināviju, Poliju, Turciju, Irānu, Indiju un Ķīnu atvieto mongoļu stepju ordu iebrucējus. Okupējot Eiropu, Krievija iegūtu centrālās stratēģiskās pozīcijas, kas Eiropā pieder Vācijai. Tas varētu notikt, protams, arī tad, ja Vācija pati labprātīgi kļūtu par Krievijas sabiedroto..."

Kā jau minēju, vēsture un politika ir nešķīrāmas no ģeografijas. Tā, piem., ja Latvija, resp. Baltijas valstis būtu atradušās kaut kur Šveices telpā, tad noteikti varam apgalvot, ka to liktenis būtu bijis citāds. Un tāpat Šveices liktenis būtu bijis citāds, ja tā būtu atradusies pie Baltijas jūras, nevis Alpu kalnos, kur daudz vieglāk tai apkārt apiet nekā pāri pārklūt. Kara gadījumā tai būtu jāaizstāv tikai dažas kalnu pārejas, kamēr Baltijas valstīm nav nekādu dabisku aizsardzības šķēršļu. Un kaut Baltijas valstis kultūras ziņā pieder Vakareiropai, ģeografiskā ziņā nevienam krievi, bet arī citas valstis to uzskata par lielā Krievijas līdzenuma "turpinājumu" līdz pat Baltijas jūrai.

Līdzīgi varam teikt par Holandes-Belģijas telpu, kuņu ir pārstaigājuši daudzi sveši karapulki, tikai tadēļ, ka šīs valstis atrodas stratēģiski un ģeopolitiski svarīgā vietā, kur saduras vairāku lielvalstu - Vācijas, Anglijas un Francijas intereses.

Tātad, kādas valsts vai reģiona starptautisko politisko nozīmi nosaka atrašanās vieta, lielo valstu intereses, dabas bagātības. Klasisks piemērs mūsdienās ir Vidējie austrumi. Tur satiekas 3 kontinenti. Un Vidējie austrumi ir atslēga šo kontinentu pārvaldīšanai. Tāpēc pēc šī reģiona tiķojuši visi lielie pasaules valdnieki un karavadoņi, kā Kserks, Aleksandrs Lielais, senie romieši, Krievijas cari, arī Napoleons un citi. Ja milzīgās eļļas bagātības krieviem izdotos iegūt savā pārvaldīšanā, Eiropā apstātos visa rūpniecība, tanki un lidmašīnas. Tātad, iegūstot Vidējos Austrumus, būtu iekārota arī Eiropa, t. i., tā būtu atkarīga no Krievijas. Līdzīgs stāvoklis notiktu ar Japānu un Tālajiem Austrumiem. Tāpēc jau krievu cari sapņoja par ceļa izlaušanu cauri Indijai (Pakīstānas toreiz vēl nebija) uz Indijas okeānu.

Tāpat šim reģionam, kur atrodas Baltijas valstis un Polija, ir liela politiska un stratēģiska nozīme, jo tas atrodas Rietumu-Austrumu ceļā, pa kuņu gan noritējuši tirdzniecības un kultūras sakari, gan arī pāri brāzušies visi sveši karapulki. Tāpēc arī Polija tikusi okupēta un sadalīta daudzas reizes, līdzīgi Baltijas valstīm. Varam droši teikt, ja Polija būtu atradusies kautkur Spānijas telpā, tai noteikti būtu cits liktenis. Nav spāņi pārāki par poļiem vai poļi zemāki par citām tautām.

Mēs varētu minēt neskaitāmus piemērus kā pierādījumu tam, kā ģeopolitika ietekmē tautu un valstu likteņus. Mūsu kaimiņi pāri Baltijas jūrai - neitrālā un lepnā Zviedrija, Latvijas vietā tāpat būtu pakļauta krieviem, un varbūt būtu Padomju republika. Vēl varam minēt Anglijas visu laiku izcilo ģeografisko stāvokli, jo Lamanšas kanālis to daudzreiz ir glābis, arī I un II pasaules karā. Nav šaubu, ka vācu kara mašīnērija to būtu pieveikusi līdzīgi Francijai.

Baltijas telpa ir svarīga un nozīmīga priekš visas Eiropas. Tie ir Eiropas vārti uz Austrumiem, kā vācu autors Klauss Grimms savā grāmatā "Vor dem Toren Europas" uzskata vācu ciņas pie Eiropas vārtiem. Jau no seniem laikiem pazīstams uzskats: Kuņš valda pār Baltijas jūru, tas dominē pār visu Austrumeiropu. Tāpēc pēc šī svarīgā reģiona tiekušies Krievijas cari un tas notiek šodien un notiks arī nākotnē. Pat Anglija nekad nav bijusi vienaldzīga par to, kas valda pār Baltijas jūru. Un lai Baltijas jūra būtu brīva no vācu un krievu dominācijas, tā atbalstīja Baltijas valstu nodibināšanos.

Beigu vārdā jāsaka, ka no vienas puses Baltijas reģions atrodas izcilā vietā, kur satiekas Rietumi un Austrumi. Pozitīvā situācijā šis stāvoklis Baltijas valstīm, sevišķi Latvijai, kā visnozīmīgākai dotu labas izredzes materiālā ziņā. Ja Krievijā nostiprinātos demokrātiska valsts iekārta, bez imperiālistiskām tieksmēm "tuvajos kaimiņos", tad lielā kaimiņa tranzīts caur Latvijas ostām lielā mērā papildinātu Latvijas budžetu.

Lai tas tā arī notiktu, no mūsu puses Latvijai vajadzīgas gudras galvas, kas ir mazo valstu vienīgais spēks.

Alberts Raidonis,
Čikāgā

PASAULES LATVIEŠU BIEDRĪBU SADARBĪBAS KOMISJA PIE RĪGAS LATVIEŠU BIEDRĪBAS

Laikā no 26. - 28. jūnijam Rīgas Latviešu Biedrības (RLB) telpās notika II pasaules latviešu biedrību konference. Tajā piedalījās delegāti no visas pasaules. Pēdējā konferences dienā, pieņemot administrācijai veltītā semināra ieteikto rezolūciju, vienbalsīgi izveidoja Pasaules Latviešu biedrību sadarbības komisiju pie RLB, kuņas sastāvā ir 15 dažādu biedrību delegāti no visām 4 debesu pusēm un ko vadīs 4 amatpersonas: priekšsēdētājs Mārtiņš Štaubers, Montrealas Latviešu biedrība, viņa palīgi - Pēteris Pētersons, RLB priekšnieks un Ojārs Celle, sekretāre - Stella Lipīte. Pēdējie 3 pārstāv RLB. Konferencē piedalījās 201 delegāts no 50 latviešu organizācijām 13 valstīs.

Konferenci vadīja prezidijs, kuņā darbojās P. Pētersons, priekšsēdis, Andrejs Ozoliņš, PBLA vadītājs, Ojārs Celle un sekretāre Stella Lipīte. Notika arī 2 koncerti un noslēguma balle.

Pirmajā dienā konferences dalībnieki iepazīstināja viens otru, pastāstot isi par savu biedrību vai organizāciju un piespraužot pie pasaules kartes savu Jāņu zāļu pušķīti aptuveni savas dzīves vietā. Kad visi bija bijuši katedrā, karti nosedza it kā zāļu plāva. Bija sajūta, ka konferences dalībnieki veidoja plašu saimi, kuņai viena doma - Latvija. Sveicienus nesa arī lielās latviešu organizācijas, kā PBLA, ALA, LNAK, Zviedrijas, Austrālijas, Anglijas, Vācijas un Krievijas latviešu apvienības. Vakarā bija simfoniskās mūzikas koncerts, ko izpildīja RLB Latvijas jaunatnes simfoniskais orķestris, diriģenta Mārtiņa Berga vadībā. Sniegums iepriecināja delegātus. Sekoja kokteiļa stunda pie bagātīgi klātiem galdiem.

Otrās dienas sākumā notika plenārsēde. Tajā bija apsvēkumu uzrunas. Pirmā kārtā nolasīja Valsts Prezidenta G. Ulmaņa sveicienu, tad sveicināja Rīgas Domes priekšsēdis Andris Bērziņš, un pēc tam Latvijas Republikas ārlietu ministrs Valdis Birkavs, kas savā uzrunā iztirzāja Latvijas politisko stāvokli un lūdza deleģātus atbalstīt Gunāra Astras nomināciju ANO Cilvēktiesību balvas piešķiršanai. Konference vēlāk šo atbalstu arī deva īpašas rezolūcijas veidā.

Sekoja RLB priekšnieka P. Pētersona uzruna un PBLA valdes priekšsēža A. Ozoliņa īss atskats par PBLA darbu. Vēl īsas uzrunas deva Latvijas ārpolitikas institūta direktors Atis Lejiņš, Latvijas 50 gadu Okupācijas fonda valdes loceklis Valters Nollendorfs, Latviešu valodas apguves Valsts programmas direktore Aija Janelsiņa-Priedīte, Uldis Grava no Latviešu apvienības Čehijā un Slovākijā, Lauma Vlasova, Krievijas latviešu kongress, Krievijas latviešu biedrību un Grūzijas pārstāve, kā arī Margarita Vovka, Pēterburgas Latviešu Biedrība, katrs kodolīgi pastāstot par savas organizācijas veikumiem un problēmām.

Otrās dienas pēcpusdienā darbs turpinājās 2 atsevišķās sekcijās: pirmajā apskatīja latviešu pašapzināšanos trimdā un Latvijā, latviešu valodu un latvisko izglītību. Patriotiskās audzināšanas jautājumā nolēma nosūtīt īpašu vēstuli LR Izglītības un Zinātnes ministram Jānim Gaigalam. Tajā minēts: **Tā kā LR Izglītības un Zinātnes ministrija neizvirza skolām patriotiskās audzināšanas uzdevumu un, apzinoties, ka tikai nacionāli stipra jaunā paaudze spēs veiksmīgi risināt pēcokupācijas problēmas Latvijā, 2. Pasaules Latviešu biedrību konference aicina ministriju atbildīgi un rūpīgi ieviest patriotisko audzināšanu Latvijas skolās.** Tai sekoja vairāki pamatojumi. Valodas jautājumā pieņēma sekojošu rezolūciju: **Latviešu biedrībām jāpalīdz atjaunot, uzturēt spēkā un veicināt latviešu valodas latviskumu un literārās valodas priekšzīmīgu kvalitāti - gan ortografijā, gan izteiksmē. Uz latviskiem pamatiem būtu panākama vēlamā kopvaloda jebkur pasaulē mītošiem latviešiem - kā viens visiem kopīgi tiecams mērķis, atsvabinoties no dažādu citu valodu bīstamas ietekmes. Izvirzīt skolām Tēvzemes mīlestības jūtu audzināšanas uzdevumu, būtiski uzlabot Latvijas vēstures un Latvijas ģeogrāfijas mācīšanu.** Šis rezolūcijas apstiprināja plenārsēdē nākamajā dienā.

Otrajā sekcijā piekāpās administratīviem jautājumiem. Še dažādas pieejas pauda dažādo zemju pārstāvji. Pasaules latviešu biedrību savienības veidošanā ar īpašu ierosinājumu nāca M. Štauers, iesakot šādu savienību neveidot. Tās vietā ieteica izveidot Pasaules latviešu biedrību sadarbības komisiju, kas pastāvētu pie RLB. Konferences redakcijas komisija tad nu arī šo ieteikumu nodeva konferences dalībniekiem iztirzājumam un pieņemšanai. Balsojumā no visiem deleģātiem tikai viens atturējās, visi pārējie bija par šādas komisijas tūlītēju izveidošanu. Tāpat apstiprināja arī ieteikto komisijas vadību: par priekšsēdētāju M. Štauveru, par viņa palīgiem P. Pētersonu un O. Celli, bet par sekretāri St. Lipīti. Tās sastāvā vēl 11 citi locekļi: Silviņa Rūtenberga un Rīta Sprūdža no ASV, Ēriks Ingevcis un Arnis Siksnis no Austrālijas, Andrejs Ozoliņš no Anglijas, Ali Strunke no Zviedrijas, Jānis Kungs un Margarita Vovka no Krievijas, Gunta Rone no Lietuvas, Andris Zemītis no Vācijas, Jānis Paeglītis un Andris Tomašūns no Latvijas. Komisijas mērķis ir sarīkot III latviešu biedrību konferenci 2001. gada augusta vidū un, sakarā ar Rīgas dibināšanas 800 gadiem, īpašu rīdzinieku saietu/salidojumu. Tā arī uzklasis projektu ieteikumus no tām vienībām, kas šobrīd jau ir un kas nākotnē vēlēšies

klūt par latviešu biedrību konferenču dalībniecēm. Šāds nākotnes darba izkārtējums ieguva nedalītu atbalstu un solās dot pamatu sekmīgai sadarbībai, kuŗas ietvaros paredzēti ik gada ceturkšņa apkārtraksti, kuŗos dalīsies informācijā gan par dalībniecēm, gan komisijas pasākumiem. Pirmajam apkārtrakstam, kas iznāks septembrī būs pievienoti konferences dokumenti un to nosūtīs visiem konferences dalībniekiem.

27. jūnija vakarā īpašā koncertā uzstājās Solveiga Rāja, soprāns, Antra Bigača, mecosoprāns, Miervaldis Jenčs, tenors, Ansis Sauka, bass, Valdis Jancis, klavieres.

Noslēguma sēdē, kas notika 28. jūnija rīta stundās, bez jau minētajām rezolūcijām vēl pieņēma sekojošu rezolūciju attiecībā uz Krievijā dzīvojošiem latviešiem: **2. Pasaules Latviešu biedrību konference, kas sanāca Rīgas Latviešu biedrībā no 26.-28. jūnijam 1998. gadā, aicina izdarīt labojumus Pilsonības likuma 2. paragrafa 1. apakšpunktā attiecībā pret Krievijā un citās bijušajās PSRS republikās dzīvojošiem latviešiem. Šis punkts paredz: ja nav pieņemta citas valsts pilsonība pēc 1990. gada 4. maija, latvieši var kļūt par Latvijas Republikas pilsoņiem, dzīvojot ārzemēs un saglabājot savas mītnes zemes pasi. Tā kā PSRS sabruka 1991. gadā un Krievijas Federācijas pārņemto visu PSRS likumdošanu, visiem bijušajiem PSRS pilsoņiem, kas dzīvo Krievijas Federācijas teritorijā, automātiski piešķir Krievijas Federācijas pilsonību. Līdz ar to, lūdzam uzskatīt, ka potenciālie Latvijas pilsoņi - Krievijas latvieši NAV pieņēmuši citas valsts pilsonību pēc augšminētā datuma un atļaut viņiem saglabāt Latvijas Republikas pilsonību, neradot šķēršļus, iebraucot Latvijā ar Krievijas Federācijas ceļojuma dokumentiem. Konference iebilst pret pašreiz pastāvošo Krievijas latviešu diskrimināciju, salīdzinot ar Rietumos un Latvijā dzīvojošajiem latviešiem. Šo rezolūciju adresēja Latvijas Republikas Sacimai un Latvijas Valsts prezidentam.**

Konference ritēja raiti un labā saskaņā. Organizētāji bija tērējušies piesardzīgi. Pāri bija palikuši Ls 740,64 no kuŗiem Ls 440,64 atvēlēti elektroniskās aparatūras uzlabošanai RLB birojā, bet pārēja summa (Ls 300) jaunās Pasaules latviešu biedrību sadarbības komisijas administratīvo izdevumu segšanai.

Pēc tās slēgšanas jaunā komisija tikās pirmajās sēdēs, kuŗas izstrādāja un nosūtīja konferencē pieņemtās rezolūcijas pēc piederības. Vienojās, ka komisijas darbu var atbalstīt jeb kuŗa latviešu biedrība un organizācija, piesakot savu līdzdalību vai nu caur saviem zemju pārstāvjiem vai komisijā tieši, pašām nosakot savu brīvprātīgu dalības maksu, kāda nepieciešama dažādo pasākumu un biroja uzturēšanas vajadzībām. Komisija savā darbā pielietos elektronikas sazināšanās iespējas, kā faksu, internetu un e-pastu. Komisijas locekļi, ja tie vienlaikus būtu Rīgā astoņi, var tikt sēdē. Par tās aprisēm jāraksta protokols. Par pirmajām 2 sēdēm šādi protokoli ir jau uzrakstīti. Šķiet, ka ar to kopējais darbs ir uzsākts un varam jau gudrot, kā, kur un kā gatavosimies III Pasaules latviešu biedrību konferencē 2001. gada augusta vidū.

2. Pasaules latviešu biedrību konferences deleģāti un jauni interesenti laipni lūgti piedalīties sadarbības veidošanā.

Komisijai domātie materiāli un vēstules sūtāmas uz Rīgas Latviešu biedrības adresi: RLB, Merķeļu ielā 13, LV-1050, Rīgā. Komisijas priekšsēdētāja adrese: M. Štauers, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfe, QC, Canada H9X 2R2; tel. 514-457-9832; fakss 514-457-3496. □

DAUDZ TALANTU UN MŪZIKĀLAS INTERESES

III Starptautiskā latviešu jauno mūziķu radošā nometnē par temu "Dažādu laikmetu mūzikas mijiedarbība", tik tiešām, bija internacionāla, jo tajā piedalījās mūziķi no visiem Latvijas novadiem, ASV, Kanadas, Zviedrijas, Luksemburgas, Beļģijas, skaitā 102 dalībnieki (81 meitenes un 21 zēni), 44 lektori un 6 administrātori, pavisam kopā 152 personas. 10 dienās, laikā no 8.-18. jūlijam, Ogres mūzikas skolā, skanēja visdažādākā mūzika. Pēc pašu dalībnieku, lektoru un viesu sprieduma, ieguvums itin visiem bija liels.

Meistarklases vadīja ievērojami mākslinieki, kā pianists Artūrs Ozoliņš, kurš piedalījies visās 3 nometnēs un arī 3 citās, kas agrāk notika Mt. Orfordā, Kvebekā, Kanadā, vijolniece Rasma Lielmane, Meksika, komponiste Dace Aperāne, kas bija nometnes mākslinieciskā vadītāja, ASV, ērģelniece Ingrida Gūtberga, arī nometnes vadītāja, ASV, klarnetists Eriks Mandats, ASV, komponists Imants Mežaraups, dziedonis Pauls Berkolds, pianists Uga Grants, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas profesori Teofilis Biķis, Māris Villerušs, Gunta Sproģe, Jānis Maļeckis, Pēteris Plakidis, Viesturs Gailis, Vilnis Pelnēns, Andris Veismanis un citi ievērojami Latvijas un ārvalstu mūziķi. Lekcijas lasīja 2 Latvijas patreizējie komponisti - Pēteris Vasks un Imants Kalniņš, kā arī mūzikologi Boriss Avramecs, Arnolds Klotiņš, Juris Grinēvičs, Valdis Muktupāvels un citi.

Dalībnieki bija: no Em. Dārziņa mūzikas skolas - 17, Jāz. Mediņa Rīgas mūzikas koledžas - 6, Cēsu mūzikas koledžas - 4, Jelgavas mūzikas koledžas - 4, Rēzeknes J. Ivanova mūzikas koledžas - 3, Daugavpils mūzikas koledžas - 4, Daugavpils paaugstskolas universitātes - 2, Em. Melngaiļa Liepājas mūzikas koledžas - 6, Ventpils mūzikas koledžas - 14, Jūrmalas mūzikas skolas - 2, Rīgas Doma skolas - 1, Jaunie skolotāji - 5, Rīgas Paaugstskolas un izglītības vadības augstskolas - 5, Jāz. Vītola mūzikas akadēmijas - 22, ārzemju - 7.

Nometnes galvenie mērķi un uzdevumi bija: 1) papildināt zināšanas tajās mūzikas nozarēs, kurās patreizējās mācību iestāžu programmas tiek apskatītas tikai daļēji, 2) pilnveidot profesionālo izglītību ievērojamu Latvijas un ārvalstu mākslinieku un profesoru vadībā, 3) gūt ieskatu par profesionālo mūziķu darbības dažādiem aspektiem un aktualitātēm Latvijā un ārzemēs, 4) iepazīstināt ar Latvijā un ārzemēs dzīvojošo latviešu komponistu jaunākajiem skaņdarbiem, 5) sniegt mūziķiem jaunāko informāciju par laikmetīgās mūzikas žanru daudzveidību, 6) dot ieskatu senās, renesanses un baroka mūzikas stilos, padziļinot izpratni par to interpretāciju, 7) papildināt savu repertuāru kameransambļos un individuālajās nodarbībās.

Nometnē bija šādas darba formas: lekcijas, meistarklases, koncertlekcijas, vokālie un instrumentālie ansambļi, kamerorķestris, kompozīcijas semināri, operas studija, koncerti.

Pārstāvētās specialitātes - klavieres, klavesīns, stīgu instrumenti, pūšamie un sitamie instrumenti, dziedāšana, kompozīcija. Lekcijās apskatīja dažādas tēmas: 20. gadsimta mūzika starp rietumiem un austrumiem, Āzijas valstu mūzikas tradīcijas un to iezīmes mūsdienu mūzikā, Senā mūzikas laikmetīgās mūzikas kontekstā, Operas tapšana un tās attīstība, Modernās mūzikas interpretācija, Baroka instrumentālās mūzikas interpretācija un citas.

Ik vakaru notika īpaši koncerti. Pirmajos septiņos koncertos piedalījās meistarklašu vadītāji, to vidū - R. Lielmane, A. Ozoliņš, P. Berkolds, E. Mandats, M. Villerušs, G. Sproģe, P. Plakidis, A. Kalnciema, P. Keits, Norvēģija, A. Šimanis, A. un N. Viksnes, I. Kļava, I. Meija, T. Biķis, U. Grants, dejotājs A. Siliņš, V. Vētra un Ziemeļindijas klasiskās mūzikas ansambļi. Bija 2 nometnes dalībnieku maratona koncerti, kuņģus vadīja prof. Gunta Sproģe.

15. jūlijā klasiskās mūzikas koncerts ilga 5 ar 1/2 stundas. Šajā koncertā dzirdējām jauno komponistu - Uga Krišjāņa, Agnetas Krilovas, Ievas Pānes, Mārites Dombrovskas un Sintijas Derumas kompenētos darbus. Klausītāji īpašā balsojumā par labākiem vienlīdzīgi bija izraudzījuši pirmos trīs, kamēr kompozīcijas un kameransamļu pedagogu žūrija, komp. Selgas Mencas vadībā, par labāko atzina A. Krilovas skaņdarbu "Dziesma vēja naktī". Tajā piedalījās 57 dalībnieki, atskaņojot 38 kompozīcijas.

16. jūlijā piedalījās 83 dalībnieki, atskaņojot 27 kompozīcijas. Tajā dzirdējām dalībnieku stīgu orķestri, kas atskaņoja

komp. T. Ņeina "Partita", spējīgā jaunā diriģenta Mārtiņa Berga vadībā, un otrajā daļā sevišķi izcēlās prof. R. Levina āfrikāņu ritmu grupa, kas ar sevišķu atbrīvotību dejoja un dziedāja šo ritmu ekstāzē, piedaloties gan komponistiem, klarnetistiem un kontrabasistiem. Trešajā daļā dzirdējām vokālos ansambļus Andra Veismaņa un Juŗa Vaivoda vadībā.

Īpašu pārdzīvojumu sagādāja Lielbritānijas Senās mūzikas ansambļa "Hilliard" koncerts, kas notika 17. jūlijā, Ogres kultūras centrā, kur bez nometņotājiem bija pulcējušies vēl ap 350 ogreniešu, audiencei pārsniedzot 500! Un pats ievērojamākais koncerts izrādījās nometnes noslēgumā, kad pēc diplomu pasniegšanas un darba darītāju cildināšanas un dalībnieku un ansambļu snieguma, izrādīja A. Loringa viencēliena operu "Operas mēģinājums", ko bija iestudējuši Nacionālās operas diriģents Viesturs Gailis un režisors Guntis Gailītis. Aktieri bija tērpušies no operas atvestos kostimos, spēlēja nometnes stīgu ansambļi un vairākas flautistes, dažādās lomās tēlojot un dziedot nometnes dalībniekiem. Šķita, kas šis interesantais uzvedums bija sava veida rekords - 8 dienās bija sagatavota opera, kas liecināja par dalībnieku spējam un darba gribu pieredzējušu vadītāju rokās. Pārpildītā mūzikas skolas zāle bija sajūsmināta un par to gandarīti varēja būt izpildītāji un darba darītāji. Sadarbība ar Nacionālo operu bija nesusi labus augļus. Vispār itin visi nometnes koncerti bija labi apmeklēti un deva klausītājiem plašu mūzikas devumu. Uz tiem ceļu ar vilcienu bija mērojuši pat daudzi ridznieki.

Jaunie mūziķi bija tā savā darbā iejutušies, ka tiem nometne aizgāja nemanot. Izrādījās, ka viņi ir ļoti izslāpuši pēc lektoru piedāvātās mūzikas. Tie stāvēja rindā pie elektroniskās kopējamās mašīnas vēl pēc pusnakts, lai izgatavotu pāri par 15.000 mūzikas lappušu novilkumu! Un visu to viņi saņēma pret minimālu dalības maksu - Ls 22, kas ietvēra apmešanos un teicamo ēdināšanu 2. Ogres vidusskolā, kuŗas ēdnīcas darbinieces gādāja par veselīgu, bagātu un daudzpusīgu ēdienu. Izrādījās, ka daudzās mūzikas skolās ir gan kompaktdisku spēlētāji, bet trūkst pašu kompaktdisku! Nometnes rīkotāji un labvēļi tām bija sagādājuši vairākus, bet savā būtībā tas ir tikai ūdens piliens šajā lielajā vajadzībā.

13. jūlijā puse nometņotāju, kamēr pārējie turpināja sagatavošanos operai un pārējiem atskaņojumiem, pāris autobusus devās uz Andreja Pumpura mūzeju Lielvardē. Tur īpašu lekciju sniedza vadītāja Anastasija Neretniece un vēlāk ar palīdzību iepazīstināja ar šī vērtīgā mūzeja materiāliem. Brīvdabā tie pulcējās Lācplēša gultā, apskatīja pilsdrupas un iegriezās Lielvārdes luterāņu baznīcā, kur svētbrīdi tika atklāta apvidus šā gada svētdienas skolēnu vasaras nometne. Tie arī iepazīs ar brūnājiem un ēdamie gliemeži, kādu tur bija simtiem un kuŗus salasot var piepelnīties grašus kabatai, jo pēc tiem esot pieprasījums un tos no Latvijas eksportējo uz Itāliju!

Iznāca 2 nometnes avižu numuri - pirmais ar 4 lpp., bet otrais - ar 18. lpp. Tajos bez melnbaltām fotogrāfijām bija pāris pat krāsās, pateicoties Jāņa Stepā, kam skolā pašam savs elektroniskais veikals, gadībai. Salikumam veiksmīgi paveica Pēteris Justovičs, bet par fotogrāfijām gādāja Māris Bartulāns. Avīzes redaktors bija Mārtiņš Štauvers, kas bija savācis daudz visdažādāko materiālu gan no lektoru, gan no pašu nometņotāju saimes. Tā nu katram bija piemiņas dokuments, ko paņemt līdz uz mājām. Metiens 220 eksemplāru.

Jāpiezīmē, ka prese, radio un televīzija šogad bija atsaucīga, ievietojot ziņas par nometni gan pirms tās sākšanās, pa tās laiku un pēc tam. Bija vairāki plaši ziņojumi. Atsaukusies bija Diena, Neatkarīgā rīta avīze, Rīgas balss, Jaunā avīze, Ogres vēstis un c., Latvijas radio un Latvijas TV. Tas plašajā dažādo mūzikas festivālu un XX Dziesmu svētku laikā bija nozīmīgi un svarīgi.

M. Štauvera ierosmē notika arī rakstiska saruna ar nometnes dalībniekiem un lektoriem. Lidzīgs izziņas materiāls bija arī 2. nometnē. Saņemtās sarunas dod labu ieskatu dalībnieku un lektoru vēlmēs. Izrādās, ka itin visiem, kas sarunā piedalījušies, nometne bija devusi vairāk kā sākumā viņi bija cerējuši. Netrūka arī nopietnu uzlabojumu ieteikumu, kuŗu vidū bija lūgums pēc īpaša iepazīšanās vakara, lai būtu ciešāks kontakts. Patikusi bija brīvā un nepiespiestā gaisotne, kas valdījusi nometnē. "Pirmo reizi piedzīvoju to īpatnējo sajūtu, kad klausītāju pārpildītajā koncertzālē tiek atskaņots mans skaņdarbs," pavēsta jaunā kompo-

niste Mārīte Dombrovska no Daugavpils. "Domāju, ka neviens neaizbrauks no nometnes "tukšām rokām". Man liekas, ka šo guvumu nav iespējams ietērt vārdos - tas ir katra dvēselē un to neviens nevar mums atņemt. Tāpat kā skaistumu nevar izskaidrot - to katrs jūt un saprot citādāk," atzīst ogreniece Vita Vilmane. "Satikšanās ar Viju Vētru atstāja manā sirdī dziļu iespaidu. Par to grūti rakstīt, bet es gribu pateikt, ka man pat pasaules izjūta izmainījās," raksta Roza Bagojana, kas ir armēņu izcelsmes un kas sekmīgi integrējusies latviešu kultūras pasaulē. "Vēlos izteikt apbrīnu un pateicību Dacei Aperānei par viņas rūpēm, lai visiem viss būtu skaidrs un viss noritētu gludi, kā arī direktoram Guntim Pļavniekam par viesmīlību un laipnību. Paldies viņiem un visiem," pateicas ridziniece Elgīta Bērziņa. Un gala vārds Jāzepa Vitola mūzikas akadēmijas profesoram Teofilam Biķim: "Ar katru dienu nometnes vērtība aug. Spektrs ir plašs un informācijas daudz. Ir ļoti daudzpusīgs un vērtīgs, jo atklājas, ka arī mēs, laika trūkuma dēļ, esam maz pazīstami ar latviešu komponistu daijradi, ar daudzām internacionālām mūzikas daijrades iezīmēm, par kuŗām esam dzirdējuši no mūsu ārzemju latviešu kolēģām. Tās ir interesanta un vērtīgas video filmas, skaņu ieraksti, un, bez šaubām, ik vakara koncerti. Ļoti simpātiska ir gaisotne, radoša, nepiespiestā un draudzīgā cilvēciskā atmosfērā, par ko liels paldies nometnes organizētājiem... Esmu pateicīgs par aicinājumu dalīties šajā pieredzē."

Nometnes darba pārskatā, kāds bija jāiesniedz Sorosa Fondam - Latvija, administrātores Velga Bomika un Inta Blūma konstatē: "Desmit nometnē pavadītajās dienās jaunie mūziķi padziļināja savu profesionālo līmeni, papildināja zināšanas, kuŗas nepieciešamas mākslinieka tālākai pilnveidošanai, noklausījās Latvijā un ārzemēs dzīvojošo latviešu komponistu jaunākos skaņdarbus audio un CD ierakstos. Labāk iepazīt un dziļāk izprast dažādu kontinentu un laikmetu mūzikas vērtības palīdzēja pasaulē izcilu solistu mūzikas ansambļu un orķestru video ieraksti. Izjust senās mūzikas saskarsmi ar laikmetīgo mūziku palīdzēja pasaulē plaši pazīstamais vokālais ansamblis "Hilliard". Nometnes uzdevumi tika īstenoti un mērķi sasniegti."

Šis materiāls rīkotājiem noder arī kā apliecinājums darbam, kas var notikt tikai pateicoties milzīgam labvēļu atbalstam. To šoreiz bija daudz vairāk kā pirms 2 gadiem: Latvijas Republikas Kultūras ministrija, Sorosa Fonds - Latvija, Latvijas Kultūras Fonds, Ogres pilsētas pašvaldība, Ogres raj. Kultūras pārvalde, Ogres Mūzikas skola, Ogres Lauksaimniecības skola, Ogres A/S "Mālkalne", Senās Mūzikas centrs Latvijā, Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku padome Kanādā, Latviešu Koŗu apvienība ASV, Latviskā mantojuma fonds Bostonā, DV ASV, Latvijas Nacionālās operas fonds Kanādā, Ņujorkas DV vanadzēs. Čikāgas DV vanadzēs.. J. un M. Kavuzu stipendiju fonds, Ņujorkas latv. ev.-lut. dr. Longailendas un Ziemeļu novada dāmu komitejas, PBLA Kultūras Fonds, Latviešu Kultūras biedrība "Tīls" ASV, Britu padome, ALA kultūras fonds, Bostonas trimdas draudzes dāmu komiteja, Viskonsinas DV vanadzēs. Ar individuāliem ziedojumiem: Brigitta Greenwood, Pēteris Aldiņš, Māra Dole, Biruta Duļevska, Arvids un Hedvīga Harjū, Herta Puzulis, Jānis un Gaida Risbergi, Jānis Zeltiņš.

Nometne izskanējusi. Jau pasākti priekšdarbi nākamajai - ceturtajai, kas paredzēta 2000. gadā, atkal Ogres Mūzikas skolā, jo šobrīd nav piemērotāku telpu ārpus lielpilsētas Rīgas, kur vismaz daļēji nometņotāji varētu justies brīvi un neierobežoti. Tā kā arī šī nometne būs atkarīga no labvēļu atsaucības, ieteicams interesentiem jau tagad padomāt par savu devumu, jo arī priekšdarbi un programmas izstrādāšana prasa, lai līdzekļu krājums būtu nodrošināts. Turklāt pirms nākamās nometnes būtu vairāk kā vēlams, ka mēs varētu sagādāt vajadzīgos mūzikas materiālus visām mūzikas iestādēm, kas uz šo nometni sūtīja savus skolniekus. Un tas prasa līdzekļus.

Atvēlējumus un ziedojumus organizācijas un atsevišķas personas var sūtīt Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Padomei, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfe, QC, Canada H9X 2R2, tel. 514-457-9832, fakss 514-457-3496, vai nometnes mākslinieciskai vadītājai Dacei Aperānei, 11 Cat Rocks Dr., Bedford, NY 10506, USA, tel. 914-234-3339; fakss 914-4173; E-pasts: aperanscrd@aol.com.

M. Štauers

Ja pie mums šodien ierastos Mērnieku laiku Švauksts un Pietuku Krustiņš: - Ja tā ontlik skat, tie junge letiš tagad staigā bez biksēm...

Saka, ka, tā saucamo, ģimenes "tūti" izgudrojuši Montrealas latviešu jaunieši

Iekoptus niķus ir grūti atmest

NESPĒJAM DZĪVOT

Mēs nespējam dzīvot bez saules,
Bez baltajiem mākoņiem zilgmē.
Mēs nespējam dzīvot bez mēness,
Bez nakts un tālajām zvaigznēm!

Bez dienišķās maizes mēs nespējam,
Bez krūzes ūdens un sāls!
Kopš bērnības māte mūs mācīja
Lūgt Dieviņam dienišķo maizi.

Mums Daugava, māmuļa, ūdeni sniedz.
Bet reizēm ar' Dieviņš to sūta.
No rasas lāsītēm putniņi dzeļ.
Un vālodze lietniņu sasauca.

Tev, cilvēk, mūžam būs jālūdzās Dievs,
Lai laimi un iztiku gūtu!
Tad atceries desmit baušļus un lūdz,
Jo tikai tā uzklausīts tiks!

* * * * *

MANAS JAUNĪBAS ZEME - PALSMANE

Bija manai vīra mātei
Izraudzīts tautu dēls.
Bija manai vīra mātei
Lauku sēta, klēts un pirts.

Bija meži brinumzāļie,
Kuņos sēnes draiskojās,
Lauki, pļavas, ābeļdārzi,
Arī vecais Duksis bija!

Abrā rūga rudzu maize,
Smarža plūda istabā,
Tēju ziedi reibināja
Pašā Jāņu vakarā.

Alus muca sētas vidū
Ozolzariem izgreznota,
Līdzās - siera ritenītis
Margrietniņu vainagā!

Vīra māte galdā lika
Brūni ceptus pirādziņus.
Vīra tētis alu lēja
Brūnos koka kausiņos.

Vidzemite, dievzemite,
Balto bērzu zeme tu!
Brīvi dzīvo tava tauta,
Ozoli tev' sveicina!

Vēl kā senāk ābeļzaros
Klusi dziesmu vēji dzied:
Dzied par savu tēvu zemi,
Dzied par balto birztaliņu.

VASARA LATVIJĀ

Piezīmes par vēroto 5 nedēļu apciemojumā

Šoreiz Latvijas apciemojuma laikā notika tik daudz lielu sarīkojumu, ka visus tos vispār nebija iespējams apmeklēt. Tādēļ bija jāizvēlās tie, kuņos vienkārši bija jāpieņem kāda pienākuma dēļ, un tie, kas visvairāk pievilka kultūras jomās. Par tiem diviem "pienākuma" pasākumiem, no kuņiem nevarēju aizmukt, bet kas deva retu izdevību tikties ar tik daudz līdz šim nesastaptiem latviešiem, plašākas reportāžas atrodamas šī MLB Ziņotāja numura iepriekšējās lappusēs. Tādēļ pie tiem vairs šē nav jāatgriežas. Savā piezīmju sākumā pakavēšos pie pārējiem, kuņos izdevās iegriezties. Centīšos izvairīties no pār-

rāk plašiem aprakstiem, jo tie jau kaut kur citur pieejami gan presē, gan video ierakstos, un tā nu katrs interesents var iepazīties un spriest pats. Tomēr fizisks apmeklējums ir pavisam kas cits, jo tas saistīts ar pārdzīvojumu. Un šie momenti iesēžas atmiņā, kā skaistas pērles.

Nozīmīgākais notikums šo vasaru, tur nu nevar būt šaubu, bija XXII Vispārējie latviešu dziesmu svētki. Tie bija bagāti svētki. Arī šē visos sarīkojumos nebija iespējams piedalīties. Tādēļ bija jāizvēlas, uz kuņiem iet un kuņus laist gaņām. Turklāt vairāki no tiem notika tādos laikos, ka nebija iespējams uz tiem tikt. Uz tiem skrejot, Rīgas ielās vai sarīkojumos pašos varēja sastapt montrealiešus, kanadiešus, amerikāņus, austrāliešus un, protams, iepriekšējos apciemojumos sastaptos cilvēkus. Tā nu bieži nācās apstāties un runāties. Un tās bija sirsnīgas sarunas, par kuņām visiem jāsaka paldies! Tā bija pirmā zīme, ka dzīves ritmi Latvijā spēj saistīt un iesaistīt, justies savas tautas vidū.

Dziesmu svētku atklāšanas dienā īpašs notikums bija Doma laukumā, kur ar tautas dejām un dziesmām Kanadas valsts dienu atzīmēja Kanadas latvieši. Uzstājās tautas deju grupas "Diždancis" un "Daugaviņa" un dziedāja jaukais koris, kuņā dziedāja koristi no ASV un Kanadas latviešu kuņiem. Sniegumu ar atsaucīgu interesi noskatījies daudzi simti skatītāju. To vidū izdevās satikt arī svešiniekus, kā citu vēstniecību darbiniekus utt. Sekoja pieņemšana Kanadas vēstniecībā priekšnesumu dalībniekiem un pēc tam Kanadas latviešu komponistu darbu koncerts Doma baznīcā, vēstniecības izkārtojumā. Doms bija pilns un sniegums cildens. Visi varēja būt sevišķi apmierināti. Tajā pašā vakarā Jāņa baznīcā koncertēja pasaules vijolnieks Gideons Krēmers. Koncerts bija izpārdots, neskatoties uz itin sāļām ieejas kartēm. Katrs, kas tajā iekļuva, mantoja neaizmirstamu, meistarisku un iejūtīgu mūzikas atskaņojumu. Jāteic, ka, ja vien kādam rodas izdevība kādu no nākamiem Krēmoramas koncertiem apmeklēt, kur tie arī nenotiktu, vairāk kā ieteicams to darīt. Tādu mūziku, kādu atskaņo un dod šis Latvijā dzimušais vijolnieks, ir jādzird! Jādzird! Tajā jāieklausās. Tā jāpārdzīvo! Tā ir izmeklēti skaista, komponista Pēteļa Vaska darbu ieskaitot.

No Krēmera koncerta paspēju vēl nokļūt atpakaļ Doma laukumā, kas bija piepildīts līdz pēdējai maliņai, uz oficiālo Dziesmu svētku atklāšanu, kas notika kokā veidotā dziesmu kalnā. Kā jau piedienas, Dziesmu svētku karogu ienesa Rīgas domes priekšsēdis A. Bērziņš pats korists Ogres vīru korī, bija piemērotas uzrunas (ministru prezidenta Krasta un citu), vairākas dziesmas un pūtēju orķestra atskaņojumi. Dievs, svēti Latviju, kuplās saimes izpildījumā, iesildīja sirdi un lika justies kā mājās. Tā bija svinīga izjūta. Būt savas tautas vidū šādā gaišā bridī, bija pārdzīvojums pats par sevi. Lai visi varētu skatīties norisēs dziesmu kalnā, vienā Doma laukuma malā bija milzu ekrāns, kuņā tika raidītas visas aprises. Svētku sākums bija vienkāršs, iss un ietekmīgs. Protams, lielākā daļa ridzīniku to skatījās televīzijā savos dzīvokļos un mājās. Pagāja labs laiks, kamēr varēja izkļūt no lielā ļaužu bara Brīvības pieminekļa laukumā. Dziesmu svētki bija sākušies.

Neparasti bagāts izrādījās dziesmu kuņš, kas risinājās LU aulā. Te pirmoreiz sākām nojaust latviešu jaunatnes lielo līdzdalību. Korī pēc kuņa koristu saimē vairākums bija jauno dziedātāju. Un viņu sniegums bija kvalitatīvi neiedomājami augsts, par ko it sevišķi pārsteigti bija žūrijas ārzemju tiesneši. Turklāt šē tika atskaņotas tik daudz kuņa dziesmu, ka grūti pat iedomāties, ka mums viņu ir tik daudz. Tas nu bija vienreizējs dziesmu kamols. Visa dziedāšana tika uzņemta video filmās. Līdz ar to šē izveidojies ievērojams latvju mūzikas pūrs. Tas būs ievērojams devums mūzikas ierakstu krātuvē.

Pēc ārzemju latviešu dziesmu svētku parauga, šoreiz RLB notika arī rakstnieku cēliens. To vadīja žurnāla Karogs redaktore dzejniece Māra Zālite (pati lasīja dzeju par Rīgu ūdeni). Vēl piedalījās dzejniece Aina Zemdega, dzejnieks Ivars Lindbergs, savas jaunās operas libretu klāstīja Baņuta Rubesa, dzejniece un žurnāliste Anda Lice, Sigmunds Skujiņš, Margita Gūtmane ar savām Vēstulēm mātei, Knuts Skujenieks. Tajā lasītie darbi kutināja klausītāju interesi par jaunāko latviešu literatūrā. Šo rindu autoram prātā iekrita Andreja Miglas un Valža Rūmnieka kopīgi sarakstītā romāna KURŠU VIKINGI fragments. Tā nu grāmata bija pie pirmās izdevības jāiegādājas. Starplaiķā tā nu jau arī izlasīta. Nav brīnums, ka tā ieguvusi pirmo godalgu žurnāla "Karogs" un R. Gerkena ceturtajā romānu konkursā. Autori grāmatas pēcvārdā saka:

Autori cer, ka lasītāji piedos mums romāna daudzplāksņainību un tematisko dažādību. Neesam puritāniski vairījušies no briesmīgiem un intīmiem skatiem, jo, mūsu prāt, seno kuršu dzīvi aptvert var pilnīgumā, kad nežēlība vienojas ar maigumu, mitoloģiska pasaules uztvere ar precīziem dabas novērojumiem, sabiedrības uzvedības normas ar pirmatnēju vaļību.

Kas ir "Kuršu vikings"? Vēsturisks romāns ar piedzīvojumu elementiem? Sāga? Senlatviešu detektīvs? Autori negribētu novilkt precīzu definīcijas robežu, jo ne jau viss ir katalogizējams. Arī tie brīži, kad, romanu rakstot, nemaz negribējās atgriezties XX gadsimta beigu realitātē. Varbūt tieši tāpēc, ka turpat vien jau mēs esam, - ja tev ir denktas rokas, brangs prāts un tu esi latvietis, tad cel savu pili no jauna, cērt laivu un liec vārdiem dzīvot, kaut miesa un asins tev jāzaudē.

Viss tavā varā."

Manuprāt, laba grāmata.

Simfoniskās mūzikas koncerts Rīgas operā bija vienreizējs notikums. Arī tas bija pilnīgi izpārdots. Še ipašs pārdzīvojumu deva Jāņa Ivanova simfonijas "Atlantida" uzvedums ar orķestri, kori un baletu, kādu to komponists savā laikā esot bijis iecerējis. Man šis sniegums gāja ļoti pie sirds. Vienam otram balets it kā esot atņēmis mūzikālo gaisotni. Manuprāt, istenot autora ieceres ir izpildītāju uzdevums, un tas tiem izdevās un tā nu varējām to klausīties (un skatīt) jaunā ietērpā, kas bija krāšņs un iespaidīgs. Jācer, ka opera to atkārtos, lai ar to varētu iepazīties tie, kas šoreiz to nevarēja izbaudīt. Šajā koncertā vēl dzirdējām Richarda Vāgnera uvertīru operai Nirnbergas meistardziedoņi un Romualda Kalsona Koncertu vijolei un orķestrim. Dirģents bija Aleksandrs Viļumanis.

RLB notika vairāki Dziesmu svētkiem pieskaņoti sariņojumi un izstāde "Pasaules brīvo latviešu dziesmu dienas Visbijā, 1979. g.", ko papildināja tēlnieku centra mākslinieku darbi. Pēdējā bija laba liecība kādreiz trimdā nopietni paveiktajam darbā latviešu kultūras sargāšanā.

Spēcīgās vīru balsis piedimdināja visu RLB ārzemju apvienotā vīru koŗu koncertā, kurā piedalījās vairākas ASV vienības. 63 dziedātāji vairāku dirģentu, koŗu vidū izcēlās vecmeistars Roberts Zuika, vadībā atskaņoja plašu programmu, kas liecināja, ka vīriem dziesma mīļa un dārga.

Debesis pavērās svētku pēdējās dienās, kad 4. jūlija vakara stundās Mežaparka estrādē notika simfoniskais koncerts ar reti plašu programmu, kurā bija ietilpināti daudz ārzemju komponistu darbi. Gribējās ļoti, ka daļu no tiem būtu atvietojušas latviešu kompozīcijas. Vai tad nu mums tik ļoti būtu jāpierāda, ka varam šos pasaules grāvējus izpildīt? Šķiet gan, ka ne. Tā nu tāda vēlme, no kurā negribas atkāpties. Un tā domāja daudzi citi, kamēr citiem tas nebūt nebija svarīgi. Jāatzīst, ka izpildījums bija labs. Tautas netrūka, nedz aplausu. Laiks gan iemetās tik

auksts un vējains, ka tiem, kam nebija līdzī siltāka jaka un mētelis, bija jādrebinājas no visas tiesas.

5. jūliju ievadīja 5 stundu garais Svētku gājiens, kurā piedalījās visi svētku dalībnieki. Tie, kam vieta bija vairākās grupās, veikli pa blakus ielām bija tajā atkal. Smaidīgos dalībniekus, skaitā pāri 30,000 uzmundrināja vairāki pūtēju orķestri, kas bija novietoti stratēģiskās vietās un plaša skatītāju saime. Tajos redzējām arī ārzemju vienības - no Vācijas, Dānijas, Anglijas, pat Japānas. Tas bija krāšņs gājiens un apliecināja, ka šajā dienā Rīga piederēja latviešiem.

Vakarā sekoja svētku noslēguma koncerts Mežaparkā. Tā plašajā programmā, kas ilga 5 stundas, bija tikai latviešu komponistu darbi un mūzikālās apdares, to vidū 11 pirmatskaņojumi. Dirģenti valdīja pār 13,500 lielo kori ar veiksmīgu roku. Pulcējušos sākumā uzrunāja valsts prezidents Guntis Ulmanis. Pēc viņa teiktā vietā būtu bijusi valsts himna. Tā pietrūka daudziem. Un vēlākajās debatēs pat Kultūras ministre Ramona Umblīja atzina, ka tā esot bijusi kļūda. Pateicoties lielajam jaunatnes dalībnieku skaitam, koris skanēja dzidri, notika "viļņošanas" kustības, kas savā veidā salauza tradicionālo pieeju, bet būtībā netraucēja. Traucēja gan informācijas trūkums un tas, ka nebija pietiekama biļešu kontrole. Daudzi apmeklētāji, kam bija dārgas ieejas kartes, dabūja sēdēt eju kāpnēs. Kalngals šajā koncertā bija Gaismas pils, ko pirmā izpildījumā vadīja virsdirģente Ausma Derkēvica. Un tad to dirģēja vecmeistars Haralds Mednis. Koris viņam atsaucās tādās skaņās un tādā mīlestībā, ka šis sniegums paliks atmiņā ilgu, ilgu laiku.

Dziesmu svētki bija izskanējuši. To atbālsis vēl varēja manīt tramvajos un autobusos, koŗos skanēja apmeklētāju balsis. Milzīgā apmeklētāju saime veiksmīgi atrada ceļu uz mājām, priedējās par tajos sasniegto un, domāju, bija pārliecināta, ka nākamie atnāks ar tik pat lielu degsmi un piederības sajūtu savai tautai, savai zemei un valstij. Bija jauki būt šajos svētkos un izjust tautas sirds pukstus. □

/Turpmāk vēl./

M. Štaubers

SVEIKA, DZIMTENE, 1998. GADA VASARĀ!

Rīga mūs sagaidīja ar ziedošām liepām, jasmiņiem un rozēm, bet ēdienu kartē - svaigas gailenītes un dārza zemenes. Kas tie "mēs" tādi? Viesojamies Latvijā Amērikas Latviešu Apvienības (ALA) izkārtotajā grupas ceļojumā ar devīzi "Sveika, dzimtene" no š. g. 21. jūnija līdz 14. jūlijam, kurā piedalījās 31 dalībnieks un 4 pavadoņi.

Pretēji ALA sarīkotajam jauniešu braucienam "Sveika, Latvija" 1997. g. augustā, šī ceļojuma dalībnieku caurmēra vecums grozījās ap 65-70 gadiem. Piedalījās arī 4 uzņēmīgi astoņdesmit-un plus-gadnieki un vismaz kādi 8-10 septiņdesmitgadnieki. Atklājās, ka šāda bezrūpīga grupas ceļojuma iespēju daudzi bija gaidīt gaidījuši, jo iecerētais dalībnieku skaits (30) bija pieteicies ātri vien pēc ALA paziņojuma parādišanās ASV latviešu presē gada sākumā.

Ceļotājiem pašiem nebija ne par ko jā rūpējas. Bija noīrēts autobuss ar izveicīgu "šoferīti" (Latvijā deminutīvus lieto vai katrā teikumā!), un maršruts veda cilpu cilpām cauri visiem Latvijas novadiem, iegriežoties arī Lietuvā un leģendārajā Kuršu kāpas strēmēlē, bet atceļā piestājoties iespaidīgajā Krusta kalnā pie Šauļiem. Ceļojuma kopcenā ietilpa lidmašīnas biļete, visi izbraukumi, naktsmājas, ieejas maksas muzejos, pilis un parkos, divi saunas (pirts) apmeklējumi (viens ipaši glauns, ar atspirdzinājumiem) un lielākā daļa maltiņu. visur bija sarunāti arī vietējie pavadoņi (gīdi), kas ar lielu sirdsdegsmi saistoši stāstīja par sev piekritīgajiem tematiem.

Ceļojumam bija saplānota visai ietilpīga programma, kas iesākās ar operas izrādi jau iebraukšanas dienā un nākošajā dienā turpinājās ar Jāņu svinībām Gaiziņkalnā, diemžēl, gan krietni aizlijušām. Viena atelpas dienai uz karstām pēdām sekoja Vecrīgas apskate, kur ceļotājus gluži negaidot, gaŗāmejot draudzīgi apsveica prezidents Guntis Ulmanis, kas pavadoņu ielenkts, kājām devās uz savu darba vietu pili. Tālāk - Okupācijas mūzejs (kur būtu jāaizved katrs Rīgas ciemiņš, latvieti\š vai cittautietis) un Brāļu kapi; nākošā dienā Brīvdabas mūzejs, Sigulda, Gūtmaņa ala, Turaida un Dainu kalns. Divas dienas aizņēma jau minētais Lietuvas brauciens. Tad - Bauska, Tērvete un Sprīdiši (Annas Brigaderes mūzejs un isā laikā neizstaigājamais parks ar pasaku tēliem), Saldus, Kurzemes Venēcija - Kuldīga, Jūrkalne un Talsi, kur ALA vārdā nolikām ziedus pērnā gada traģēdijā mirušo bērnu piemiņai. Sekoja Mazirbe, kur vēl dzīvo lībieši, Slīteres rezervāts, Kolkas rags, kur atrodies Eiropas centrs, kā savulaik apgalvojis Krišjānis Valdemārs; tālāk - čigānu galvaspilsēta un Ginesa rekordu grāmatā pieminētā vina pilsēta Sabīle, Pedvāles brīvdabas mākslas mūzejs, Jaunmoku pils un atgriešanās Rīgā, lai paspētu piedalīties dziesmu svētku notikumos. Īsi izsakoties par tiem, šis rakstītājas varbūt sentimentālajā izpratnē no visiem svētku sarīkojumiem izstaroja ļoti spēcīga un spīrgta vitalitāte, modinot pārlicību, ka latviešu tautu nemaz tik viegli nevar dubļos iemīt.

Jau nākošajā ritā pēc dziesmu svētku noslēguma koncerta, kuŗā kulmināciju mūsu tautas himnas un lūgšanas vietā veidoja maestro Haralds Medņa (miļi saukta par Balto tēvu) diriģētā "Gaismas pils", ceļotāju autobuss ripoja uz Cēsīm, Āraišiem, Ligatni, Mazsalacu ar skaņā kalna brīnumiem, Rūjienu, Smilteni, Valmieru, Mūrmuižu un Strenčiem, kur iepriecināja gandrīz pabeigtie būvdarbi jaunai gaismas pilij - pamatskolai. Sirdis sasildīja arī Braķu (Rūdolda Blaumaņa) un brāļu Jurģāņu mūzejos pavadītie brīži. Tālāk - Cēsaines pils (pēc dažu domām skaistākā pils Latvijā), Madona, Lubānas ezers, tad Rēzekne un Ludza, ieskaitot ciemošanos podniekmeistaru Ušpeļu dzimtas darbnīcā un mielošanos pie košiem jāņogu krūmiem. Aglonā pievienojāmies dievlūdžēju pulkam, kas lietaini drēgnā svētdienas ritā piepildīja lielo dievnamu, vēl iemetām aci Jasmuižā ar Raiņa mūzeju un krāšņu keramikas izstādi, un tad gar Daugavas krastu, gaŗām Lāčplēša teikā minētajām vietām atgriezāmies Rīgā. Ak, kā vēl būtu derējusi kāda brīva diena! Taču bija jāapskata tiešām elegantās zāles un kabineti prezidenta pili, kā arī iespaidīgās Saemas telpas, bet vakarā jāpošās uz atvadu maltīti "Lielajā Kamielī".

Milzīgi liels paldies peiņakas ALA darbvedei Ievai Bolšteinaī un viņas palīgu pulkam par šāda plaša vēriena pasākuma izkārtosānu. Ņemot vērā šajā braucienā gūto pieredzi, nākotnē tas veiksies vēl jo labāk. Nācās atzīt, ka vairāk par 30 cilvēku liela grupa ir vienkārši par kuplu, lai raiti sekotu vadītājiem, sadzirdētu pavadoņu paskaidrojumus un ietilptu gan aplūkojamo mūzeju un piļu iekštelpās, gan restorānos. Arī naktsmāju izkārtojums lielā dalībnieku skaita dēļ dažkārt neatbilda ceļotāju prasībām. Rietuma tūrisma lietpratēji par optimālo vadītas grupas lielumu uzskata 20 personas. Būtu ieteicams vairākiem ceļojuma dalībniekiem piesūtīt konstruktīvi kritiskus komentārus tieši Ievai, lai tos varētu apsvērt turpmākos (un jācer, ka tādi būs!) ceļojumus plānojoj.

Pie ceļojuma jaukumiem, bez jau minētajiem, piederēja satikšanās un sadraudzēšanās ar tautiešiem no visiem ASV nostūrēm. Interesanti, ka sarunājoties gandrīz vien mēr atklājās kādi kopīgi paziņas vai agrākie skolas biedri, palīdzot saliedēt grupu draudzīgā saimē. Bez apsveikuma

un ziediem neizpalika arī vairāki dzimšanas dienas bērni grupā.

Pirms brauciena, ceļojuma plānus ar draugiem pārclājot, gadījās dzirdēt pārmetumu, ka mēs Latviju redzēšot tikai ar tūristu acīm un nevis tādu, kāda tā ir ikdienas skarbumā. Atgriezusies domāju, ka ar medaļas skarbo pusi katrs varēja iepazīties ar radiem un palasoties avīzes. Katrā ziņā Latvijas ekonomiskie rādītāji pēc mūsu apmeklējuma drošie vien cēlās par vairākiem punktiem, kaut vai tādēļ vien, ka ceļojuma dalībnieki pie katras izdevības isti amērikāniskā alkatībā metās pirkt piemiņas lietiņas (suvenirus), it īpaši dzintarus, nemaz nerunājot par prāvās grupas apgrozījumu naktsmitnēs un restorānos.

Kāds gudrinieks esot teicis, ka neviens neceļo tikai izpriecas dēļ. Cilvēks ceļo, lai redzētu un mācītos. Domāju, ka organizētā grupas ceļojumā mēs redzējām un arī mācījamies daudz vairāk nekā iespētu ceļojot katrs uz savu roku, kaut arī daudz kas vēl palika neredzēts un pat gaŗām braucot nepieminēts. Tādēļ šī rakstītāja droši vien nebija vienīgā, kas, lidostā atvadas mājot, teica vai klusi nodomāja pie sevis: "Uz redzēšanos, dzimtene!" □

Biruta Sūrmane

FORUMS: vērojumi, pārdomas, piezīmes

PĀRDOMAS TAUTAS SĒRU LAIKĀ

Ar pārdomās noliektām galvām mēs šodien atceramies vienu no drausmīgākiem notikumiem, kas atklāti izzvānīja plānoto latviešu tautas iznīcību. Pirms 57 gadiem, naktī no 13. uz 14. jūniju, tūkstošiem latviešu patrioti tika izrauti no savām mājām un dzīvokļiem, no darba vietām, no skolas soliem un arī no bērnu šūpuļiem un nevarīgu slimnieku gultām, tika pārvietoti uz stacijās stāvošiem aizrestotiem lopu vagoniem, lai sāktu Golgatas ceļu uz savu moku pilno iznīcību.

Es esmu pārliecināts, ka jau sākot ar paaudzi, kuŗai piederu es, bet it sevišķi vēl vecākai paaudzei, katram vienam ir savs atmiņu stāsts par šo baigo nakti. Mēs zinām, ka šie stāsti par 1941. g. 13. jūnija nakti ir viens baigāks par otru. Visiem tiem, kuŗus saglabājušas mūsu atmiņas, ir tā laika kopējā sakne, tā laika neziņa, bezcerība, sāpes, bailes un, ļoti daudzos gadījumos, paļaušanās liktenim.

Tie, kas pārdzīvojām to laiku, uz brīdi atcerēsimies, ko mēs katrs pārdzīvojām tajā baigajā naktī un sekojošās dienās. Kur bijām, ko darījām, kā jutāmies, uz ko cerējām. Stāstīsim un atgādināsim par to saviem bērniem un mazbērniem. Stāstīsim to ne tāpēc, lai viņus baidītu un sāpīnātu, ne tāpēc, lai viņos izraisītu līdzjūtību mūsu personīgiem pārdzīvojumiem. Stāstīsim viņiem par šo laiku, lai viņiem būtu vieglāk saprast, kā tika veikta latviešu tautas iznīcināšana, ko pārdzīvojuši individuāli tautas locekļi un kam neizbēgami būtu pakļauti arī viņi, ja viņi tajā laikā būtu dzīvojuši Latvijā, mīlējuši savu tautu un iestājušies par Latvijas brīvību.

Mūsu atmiņu stāsti spēj attēlot tikai nelielu daļu no tā iznīcības terrora, kas bija uzgūlies latviešu tautai. Daudz drausmīgāki stāsti ir tiem, kuŗus aizrāva Golgatas ceļā, kuŗi sodu no metnēs izcieta badu, pazemojumus, kuŗu ģimenes tika iznīcinātas, jaunieši, kuŗiem sava skaistā jaunība bija jāpavada aiz dzeloņdrātīm.

14. jūniju latviešu tauta atzīmē kā tautas sēru dienu tāpēc, ka šajā dienā sākās atklāta tautas iznīcināšana. Genocīds un terrors pret latviešu tautu sākās jau gadu iepriekš, kad 1940. g. 15. jūnijā kā pirmie upuŗi tika noslepkavoti latviešu robezsargi un aizvestas viņu ģimenes. Okupācija sākās ar to brīdi, kad 1940. g. 17. jūnijā padomju tanku kolonas pārbrauca Latvijas robežu un sarkanarmija iesoļoja Latvijā. Jau dažas dienas vēlāk sākās terrors pret atse-

višķiem latviešu patriotiem. Sākumā apslēpta, bet laika tecējumā arvien atklātāk tautas iznīcināšana tika īstenota bez pārtraukuma. Vēl pirms jūnija izsūtīšanām simtiem latviešu patrioti tika apcietināti, nonāvēti, spīdzināti čekas cietumos, nomocīti uz vietas un izsūtīti uz cietumiem Krievijā.

Ar vēl lielāku nežēlību latviešu tautas iznīcināšana turpinājās, kaņam beidzoties, pēc otrreizējās okupācijas. Cilvēku apcietināšanas, sodīšanas, nonāvēšanas un izsūtīšanas turpinājās visos gaŗajos okupācijas gados. Tāpēc vai katrai latviešu ģimenei ir sava sēru diena, pat vairākas sēru dienas, kuŗās kāds no ģimenes locekļiem ir vajāts, tiesāts vai iznīcināts. Nekad latviešu tauta nevarēs aizmirst 1949. g. 25. martu, kas savā nežēlībā un apjomos tālu pārsniedza 14. jūnija izsūtīšanas. Tauta ir pieņēmusi 14. jūniju kā visas tautas sēru dienu. Šajā laikā mēs kopēji pieminam visus cietušos, vajātos, nonāvētos un vergu no metnēs iznīcinātos mūsu tautas locekļus. Visu pārdzīvoto neviens nevar atgriezt atpakaļ un padarīt to par nebijušu. Aiz dzeloņžogiem iznīcināto jaunību nav iespējams atjaunot un to otreiz izdzīvot normālos apstākļos. Bērnus, atrautus no vecākiem, varmācīgi audzinātus svešā vidē, kur gadiem ilgi ir potēta vienaldzība pret saviem vecākiem, naidis pret tautu, no kuŗas tie cēlušies, otreiz vairs nevar pāraudzināt.

Amerikā mēs redzam, ka pēc kādām dabas katastrofām, pēc smagākiem fiziskiem pārdzīvojumiem, tiek gādāts ne tikai bērniem, bet arī pieaugušiem par psiholoģisko palīdzību normāla dzīves veida ātrākai atgūšanai. Tiek pētīts, cik lielu iespaidu uz cilvēka dzīvi ir atstājuši bērībā gūtie smagie pārdzīvojumi.

Vai kāds ir domājis par šādas palīdzības sniegšanu represētiem latviešiem, kas pēc pārdzīvotās padomju elles atgriezās savā dzimtenē? Psiholoģiskās palīdzības vietā viņi sastapās ar jaunām vajāšanām, ar jaunu terorū, aizdomām un nicināšanu, izsekošanu, jaunām nodevībām. It sevišķi vecākai paaudzei, sagrautiem garīgi un iznīcinātiem fiziski, daudziem šīs vajāšanas nav beigušās arī vēl tagad. Nostumti dzīves pamalē, viņi klusībā vada savas vecuma dienas, pārtiekot no tā, ko valsts tiem žēlīgi atvēl.

Dažkārt mēs neizpratnē raugamies uz vidējo paaudzi, kas pat ir bijusi izsūtījumos kopā ar saviem vecākiem un kam šodien ir tik vienaldzīga pieeja Latvijas atjaunošanai un veidošanai par demokrātisku valsti. Varbūt ir jāatceras, kādos apstākļos arī šie nacionāli noskaņoto, represēto un citādos veidos daudz cietušo vecāko bērni ir auguši. Ilgo okupācijas gadu vajāšanas nav viegli pārvaramas. Viņu vīzijā nākotnes Latvija ir stipri atšķirīga no tās Latvijas, kādu mēs gribētu redzēt. Ar šo tautas daļu mums ir jāmeklē kopēja valoda, kas veicinātu Latvijas atjaunošanu par latvisku un nacionālu valsti.

Krievvalodīgo okupantu pārpalikums, kas nelegāli iebraukuši Latvijā, kas okupācijas gados baudījuši visas priekšrocības, no kuŗiem daudzi piedalījušies represijās pret latviešu tautu, kas neļāvuši, izsūtītiem atgriežoties Latvijā, apmesties savās mājās un kas arī vēl tagad ne reti dzīvo labākos apstākļos nekā represētie latvieši, pulcējās demonstrācijās un mītiņos, lai pasaulei izkliegtu savu neapmierinātību par savām zaudētām priekšrocībām un lai iztēlotu to kā viņu apspiešanu.

Represētie un latviskai Latvijai noskaņotie patrioti tiek atklāti zākāti par fašistiem un pielīdzināti neonacistiem. Par Latvijas brīvību cīnījušos leģionārus un nacionālos partizāņus savā zemē vairs nedrīkst atcerēties un godināt. Bijušie represētāji gan Maskavā, gan arī pašā Latvijā, tiem mēģina pierakstīt svešas ideoloģijas nokrāsu. Brīvības cīnītājus, ko esam godinājuši visus šos gadus, kas ar savu varonību ir rakstījuši slavas pilnas lappuses gan Kur-

zemes un daudzās citās kaujās, Latvijā vairs nav kas aizstāv. Vadošās varas iestādes, ar pašu prezidentu priekšgalā, lai izpatiktu Maskavai, aizliedz tautai atklāti piedalīties varoņu piemiņā. Latvijas valdība nav ne domājusi, ne arī ko darijusi lai izmisīgās ciņas par mūsu tautas brīvību otrā pasaules kaŗa laikā pietiekami izgaismotu un aizstāvētu starptautiskā forumā.

Pēc otrā pasaules kaŗa bēgļi no Latvijas ar saviem iesniegumiem rietumu militāros štābos panāca sabiedroto izpratni par latviešu leģiona stāvokli.

Ko nespēja panākt Padomju Savienība, to tagad, pēc vairāk kā 50 gadiem, mēģina realizēt Krievija...

Tas noved pie tā, ka atkal dažādos veidos represētiem latviešiem klusībā ir jāpacieš visi pret viņiem mestie bijušo represētāju apmelojumi.

Turpreti, ja pret bijušajiem čekas slepkavām, deportāciju plānotājiem un īstenotājiem Latvijā ievada izmeklēšanu, tad tā tiek nosaukta par patvaļu, "genosīdu" un vajāšanām pret bijušajiem drošības dienesta darbiniekiem. Bijušais okupētās Latvijas iekšlietu ministrs Bruno Šteinbriks nekaunās apgalvot, ka nekādas deportācijas Latvijā neesot notikušas. Esot tikai pārvietoti daži pretvalstiski elementi. Un kad viņam atgādina, ka starp deportētiem ir bijuši daudzi bērni un veci cilvēki, kuŗi mira vagonos, viņa ciniskā atbilde ir: "Tas nav svarīgi, tie būtu nomiruši arī šeit."

Kā tad būtu ar pašreizējo Latvijas pretvalstisko elementu pārvietošanu? Latvija nav viņus turp aicinājusi, neviens ar varu viņus turp nav vedis un neviens viņus Latvijā nemēģina aizturēt. Latviešu tauta gaida, kad viņi brīvprātīgi pārvietosies uz savu krievvalodīgo dzimteni, kur tie varēs baudīt savu iedomāto brīvību.

Šo demonstrētāju mērķis nav atgriešanās savā zemē. Šķiet, tas viņus baida visvairāk. Demonstrētāju mērķis ir atjaunot savas okupācijas laika zaudētās priekšrocības. Tēlojot sevi par cietējiem un apspiestiem, demonstrētāju mērķis ir panākt Latvijas veidošanu par divkopies valsti, ar divām valsts valodām, ar neierobežotām nepilsoņu tiesībām. Nenoliegsim, šīs demonstrācijas bija labi plānotas un organizētas, lai pievērstu pasaules uzmanību un grautu Latvijas tēlu pasaules politikā.

Par saviem panākumiem krievvalodīgie demonstranti var pateikties arī neveiksmīgiem vai nevarīgiem Latvijas ārpolitikas veidotājiem. Jau gadiem ilgi tiek runāts par Melnās grāmatas sagatavošanu, kuŗā tiktu redzami parādīti okupantu nodarītie postījumi Latvijas zemei un latviešu tautai. Tālāk par runāšanu šīs svarīgais jautājums nav ticis. Latvijas politiķi nespēj vienoties, kas tad isti šajā izdevumā būtu jāparāda.

Vairāk kā pirms gada Saeima un valdība mēģināja izveidot komisiju, kas izstrādātu manifestu par nākotnes Latvijas tēlu, lai ar to varētu iepazīstināt ES, AN un pasaules diplomātus. Ilgi tika debatēts, un kad pēc gaŗām debatēm jautājuma kārtošana tika nodota ārlietu ministrijai, tur viss apstājās. Vēl līdz šim nav redzētas ziņas, ko ārlietu ministrija Latvijas tēla veidošanai būtu darijusi.

Vēl šodien Latvijas vadības ešalonus nav rimušās debates par Latvijas okupācijas fakta atzišanu. Pēc vairākiem nokavētiem gadiem Saeima gan pagājušā gadā pieņēma notikušās okupācijas fakta deklarāciju, bet tūlīt pēc pieņemšanas ārlietu ministrs un Saeimas priekšsēdis steigās paskaidrot, ka tas pieņemts tikai "iekšējai zināšanai un interešu apmierināšanai". Vai tas nebija signāls nelegāliem iebraucējiem - okupācijas atliekām - dzīvoņiet mierīgi tālāk, nekādi nelegālie jūs neesiet.

Atkārtoti tiek uzsvērtā vajadzība labu attiecību veidošanai ar Krieviju. Vai labas attiecības nozīmē vienpusīgu pakļaušanos katrai Krievijas prasībai? Vai šo labo attiecību dēļ Latvijas ārlietu ministram un citiem diplomātiem ir

bijis jāizvairās no okupācijas fakta atgādināšanas starptautiskos forumos? Ir pavisam dabīgi, ka šādu bijīgu locīšanos Krievija iztulko savā labā un izmanto to apmelojumiem un politiskiem skandāliem pret Latviju. Ir pavisam dabīgi, ka šādi Latvijas ārlietu ministrijas nevarību redz un saviem nolūkiem izmanto krievvalodīgie nelegālisti Latvijā.

Pārāk daudz vecās nomenklatūras viru ir Latvijas dzīves vadībā. Varbūt okupācijas faktu atzīstot, daudziem Saeimas deputātiem un ministriem būtu jāatzīst arī sava kalpošana okupantiem. Varbūt būtu jāatzīst kādreiz pielietotā vara un represijas pret nacionāli domājošiem latviešiem, būtu jāatzīst un jānožēlo izdarītie pārkāpumi pret latviešu tautu. Varbūt bijušie tiesneši, kas brīvības cīņām sprieduši bargus sodus, nevarētu vairs cerēt uz augstiem amatiem. Un to taču bijušie biedri negrib pieļaut.

Arī politikā dažreiz ir jānotiek kam drastiskam, lai politikas veidotājus tautas sabiedriskā doma piespiestu mainīt virzienu. Pēc nožēlojamām krievvalodīgo demonstrācijām, pēc Maskavas apmelojumiem un to mēģinājumiem noskaņot pasaules domu par kādām apspiešanām Latvijā un pēc piedraudētām Krievijas saimnieciskām sankcijām, beidzot Latvijas Saeima atpazina, ka atkal kļūst reāli jaunas okupācijas draudi. Ar labi izplānotām provokācijām krievvalodīgās okupantu atliekās Latvijā cenšas piesaistīt pasaules uzmanību, lai tādējādi dotu attaisnojumu Krievijai iejaukties Latvijas iekšējās lietās. Pagaidām gan tikai saimnieciski. Ja arī tālāk būs redzama tikpat nespējīga vai atturīga Latvijas valsts iestāžu pieeja 50 gadu ilgās okupācijas atzīšanai, tad, turpinot provokatoriskus aktus, nākamais šo bijušo represētāju solis būs aicināt Krievijas militāristus krievvalodīgo aizstāvēšanai Latvijā.

Sešiem gadiem vajadzēja paiet, līdz Saeima, ļoti negribīgi, spēja pieņemt lēmumu par notikušo okupāciju, spēja pieņemt okupācijas Deklarāciju. Un atkal vienam gadam vajadzēja paiet, lai Saeima nolemtu, ka par notikušo okupāciju ir jāsaņem iepazīstīnāt ārvalstu diplomāti, attiecīgās valsts valdības un lai šī Deklarācija tiktu izplatīta kā Apvienoto Nāciju dokuments. Septiņi nokavēti gadi!! Vai Latvijas likumdevēji apzinās, cik daudz no tā, kas šajos 7 gados nokavēts, nekad nebūs iespējams atgūt?

Posts, ko Latvijai ir nesuši garie okupācijas gadi, ir neizmērojams. Materiālie zaudējumi laika tecējumā var tikt atjaunoti. Kas var atlidzināt represētiem par viņu ciešanām un par viņu iznīcinātām dzīvēm? Vai varam sagaidīt no 1941. un vēlākos gados izvestiem latviešu bērniem, tiem bērniem, kas dzimuši izsūtījumos, lai viņi būtu tikpat aizrautīgi par latvisku Latviju, kā savās domās esam mēs? Cik liels procents ir no brīvajā pasaulē dzīvojošās latviešu jaunatnes nopietni un aktīvi latviskās Latvijas atbalstītāji?

Kur lai atrodam to vienoto domu, kas mūsu tautai šodien ir visvairāk vajadzīga latviskās Latvijas atjaunošanai? Mēs nedrīkstam būt ar vienmēr lokanām mugurām ne savu pretinieku, ne arī draugu priekšā. Mums ir jāprot aizstāvēt savas vērtības, savas idejas un vēsturiskās pamatprasības savas tautas izdzīvošanai.

Meklējot ceļu uz iekļaušanos jaunajā Rietumeiropā, mums visiem jāapzinās, ka dažas vērtības būs jāpārvērtē. Ja Latvijas valdība būs spējīga pārliecinoši aizstāvēt savas tautas izdzīvošanas intereses, to sapratis Eiropas Savienības veidotāji un to vairāk respektēs arī mūsu pretinieki. Gribētos cerēt, ka Latvijas politiskās dzīves veidotāji apzināsies, ka labākais ceļš uz panākumiem ir nacionāli domājošo spēku vienošana, bet nevis to jauna skaldīšana sīkās politiskās partijās. Būsim modri arī mēs, lai nekristu par upuri dažiem politisko pašlavinājumu meklētājiem. □

Konstantīns Sveteckis

Vai cilvēka daba mainās un uzlabojas? Vai to var ietekmēt un uzlabot? Pasaulē vienmēr gaida uzlabojumus sociālā dzīvē, bet tas atkarājas no cilvēkiem, kas trūkumus, vai uzlabojumus iespaido. Psihologija māca, ka visos veidos cilvēkus iespaido apziņa, zemapziņa un instinkti; arī gars un dvēsele. Izraisītās pārmaiņas caur apguvi un mācīšanos, galvenokārt, izraisa ieradumus un izveido asociācijas vai priekšstatus, kas bieži nosaka rīcības un uzvešanos. Tā rodas iemaņas, darba tikums, godīgums, uzticība utt, bet izraisās arī nenormālība, kā morāles trūkums, neuzticība un citas pretējas īpašības. Cilvēces un kultūras vēsturē iespaidi un ietekmētāji vienmēr veidojuši cilvēcisكو domu, viņa dabu un rīcības. Ieradumus ar citiem piemēriem bieži grūti pārmainīt, kā vājas saknes stiprināt.

Arī socio-politiskais cilvēks, dzīvojot kultūras lokā, piesavinās vērtības, vai trūkumus, kas ietekmē viņa uzvešanos. Tāpēc ir atzinums: Cilvēks ir kā iedzimtības, tā apkārtnes veidots. Ja iedzimtību iespaido dievišķais, tad labvēlīgi apkārtnei iespaido garīgums, kas izpaužas dažādi.

Ar kultūra progresu cilvēcē izveidojās reliģijas, ierāžas, ticējumi, rituāli un dzīves ziņas. Tās mācīja, kā dzīvot un sevi uzturēt pareizībā, sadarbībā un saderībā ar citiem. Citreiz to nosaka iekārta, vara, likumi, socio-politiskie apstākļi un ietekmes.

Tāpēc Ernesta Brastiņa nodibinātā kustība - Dievturība nav nekas jauns - tikai īpaši centrēta uz latviskām ierāžām un ticējumiem - tāpat kā indiešu, vai indiāņu kultūra - kur dabas dievības dāvā, vai nedod svētību. Indijā pat izveidojās 20,000 dievību, bet vai sociālā dzīve uzlabojas?

Daba, tāpat kā cilvēks, ir nenoteikta, mainīga un neizprotama un tāpēc cilvēkam mistiska, nesaprasta, idealizēta, godājama, pat dievināta. Tāpēc arī tautas dainās izteikti skaisti pretstati un salīdzinājumi, kuņus attiecinām arī uz cilvēkiem, cerībā, ka negatīvais izraisīs pozitīvo cilvēkā un dabas izmaiņā. Vai tautas dziesmu pūrs un piemēri ir labākie mudinātāji uz pārmaiņšanos cilvēkam savās kļūdās, bailēs, trūkumā, nespēkā utt.? Arī goda prāts ir paša pieņēmušs, uz to reaģēs visādi, jo pielictojam to izvēlīgi. Kā visas jūtas, kas ir nepilnīgas, arī 'goda prāts' tiek piešķirts, atvēlēts, dalīts, ierobežots, vai nenovēlēts.

Ko cilvēki dara savā nepilnībā, nespēkā, bailēs, grūtumos un slimībās? Viņi balstās uz savu paškontroli, stāvokli, varu, spējām, zināšanām, bagātību, ietekmi utt. Daudzi tomēr pievīlas. Cilvēks visu nevar ne iespaidot, nedz kontrolēt - pat ne sevi pašu. Beigās tāpat kā apustulis Pēteris (no grimstošās laivas) mēs saucam pēc palīdzības pie Jēzus Kristus. To apliecināja arī apustulis Pāvils vēstulē efēziešiem: "Jo no žēlastības jūs esat pestīti ticībā, un tas nav no jums, tā ir Dieva dāvana. Ne ar darbiem, lai neviens nelielītos".

Vai Dieva dāvanu un cilvēku palāvību Viņam varam tāpēc saukt par 'liekulību', kā to atzina Brastiņa Ernests un MLB Ziņotājā izskaidro Arvids Memenis? Vai bērna uzticība un palāvība uz savu tēvu arī ir liekulība? Īstā ticība un lūgšana nav liekulība. Lūgšanas atspoguļo mūsu cerības, ciešanas, priekus un pateicību. Tās izteiktas mūžīgi un arī saglabātas rakstiski visās valodās, kultūrās un reliģijās. Lūgšana savā būtībā savieno lūdzēju ar Radītāju un Viņa dievišķo enerģiju, kas izsauc mūsos mīlestību un laipnību uz Viņu, pret citiem cilvēkiem un visu dievišķo radību. Šis ir brīnums!

Cilvēks dzīves ceļā uz pilnību nonāk caur pestīšanu - kas ir Dieva mierīgā patversme cilvēka dzīvē, vai mūžībā. Šādā ceļā cilvēks pietuvojas Dievam kā augstākai pilnībai. Vai mēs klausāmies Viņa balsi un speram pirmo soli Viņa virzienā? Arī dzīve ar Jēzu ved uz pilnību un lielāku izpro-

tamāku cilvēcību. Šāda dzīve izraisa svētumu cilvēkos un paliekošu iespaidu sabiedrībā. Ja dzīvei vajaga uzņēmību, tad Dievam - pašāvību.

Ēbrēji savā lepnumā un brīvdomāšanā ieteic Dievu pārāk netraucēt ar savām lūgšanām un vajadzībām. Vai tāpēc viņi ticībā atšķirīgi no kristiešiem? Liekas, ka Brastiņu Ernests ar savu pieeju līdzīgi ķīniešiem pasargā savu seju, atrodot goda prātu, kam trūkst tālāka risinājuma. Turpretim kristietis ticībā un uzticībā pieņem Dieva roku. Dieva noliedzēji turpreti savu pestīšanu (ja vispār tai tic) meklē ar darbiem un sasniegumiem. Pieņemot žēlastību ir apzināties savu nepilnību, ko daudzi neiedrošinās pārvarēt. Nepilnīgais cilvēks mēģina parādīt sevi vislabvēlīgākā gaismā, nevis atzīstot lielāko pilnību - Trisvienīgo Dievu - pie kuŗa mums ceļš mērojams ticībā, cerībā un mīlestībā.

Tāpēc, "Ej un liecini, pamāci! Nekautrējies savas ticības pasaulīgo ļaunu priekšā" - ir Dieva mudinājums pravietim Ecekelim - arī mums un tautai Latvijā. Ar šādu dievišķu un Kristus evaņģēlizācijas ceļu ejot, Dievs, Jēzus ir ar mums un Dieva Svētais Gars mājo mūsos. Jēzus ir piemērs kā mīlestības, tā pilnības ceļam. Ir liekulīgi piesaukt Dievu. Kristietis lūdz, ne piesauc. Par panākumiem cilvēciskās dabas izmaiņā - piemēri vienmēr nelīdz. Vajadzīga ir pareiza izpratne, pateicība un paša virziens augšupceļā uz pilnību, nožēlojot savus grēkus un kļūdas. Palīgā nāk Dieva mīlestība un Svētais Gars, kas sedz grēku, atjauno garu un stiprina dzīvei, kas arī ir brīnums, ko "goda prāsi" bieži nesaprot, vai neatzīst. □

**Modris Zandbergs,
Sarnijā, Ontario**

+ + + + +

ANONĪMAIS UN ATBILDĪGAIS PILSONIS

Vietējā angļu valodas avīze savos noteikumos saka: 'vēstuli redakcijai pieņem tikai, ja tai klāt pārbaudāms autora vārds ar parakstu, adrese un telefona numurs; mēs anonīmas vēstules neiespiežam. Parasti avīzes noteikumi arī prasa apzīmējumu 'iespiešanai' vēstules pasaknē; citādi to uzskata kā privātu. Tātad... izteiksmes brīvībai ir otra puse: *atbildība* par teikto.

Atbildības nospraušanā izmanto precīzas metodes.

Piemēram: tā paša avīze, apsverot vēstules ievietošanu, piezvana un prasa - vai tiešām tāds un tāds to sūtījis? Apstiprinājums noslēdz atbildības apli. Turklāt vēstuļu slejām piekabinātais aizrādījums - 'tajās ne vienmēr izteikts izdevēja/redakcijas viedoklis' - izsauc precīzi tēmetas reakcijas. Debates risinājas atklāti - mēs zinām 'kas runā'.

Ja vēstule aizgājusi elektroniski (epastā), sūtītāja koordināti automātiski parādījušies otrā gala ekrānā, bet arī tad pienāk replika: 'apstipriniet, kas isti esiet (ja lietots tīklu segvārds), ka esat minēto sūtījuši'. Elektroniskā adrese daudz vieglāk viltojama: vēstules var pārsūtīt no viena tīkla citā - eventuāli 'maskējot' isto autoru - un tāpēc redakcijas rīkojas uzmanīgi. Princips paliek tas pats: vienalga par formu, autors atbild par saturu. Par savu rīcību.

Un arī ne.

Labu laiku jau uztraucamies par 'mēslu pasta'(t.s. 'junk mail') kaudzēm, par skrejlapām un aicinājumiem, kas nokrīt it kā no zila gaisa un mūs piedauzīgi uzrunā kā 'interesentus', vai kandidātus-pircējus, ziedotājus, atbalstītājus, un tā joprojām. Ir diezgan skaidrs, ka mūsu koordināti (no viena abonējuma, pirkuma, pieteikuma, vai cita publiska darījuma) bez īpašas atļaujas tālāk iztirgoti lielai veikalnieku bandai, kuŗai nav kauna uzbāzties plašām pilsoņu aprindām ar savu produktu/pakalpojumu piedāvājumiem. Populāri bija 'mēslu faksi'. Tad sāka zvanīt un čalot visādi tirgoņi - parasti tieši vakariņu laikā. Tagad plosās

milzu mēslu epasta (vai 'spam') sērga. Metas aizdomas, ka 'pieteikšanās tilos' (resp., tīklu konts kā tāds) vietumis darbojas kā atvērts logs visādu dražu ielidinašanai. Ka banku un veikalu kredītkaršu datu bāzes nav ne tuvu tik 'privātas, kā mums liek domāt glumie 'priekšrocību' sludinājumi.

Pilsonis tādos 'apmēslošanas' apstākļos nav gluži bez izejas. Izmantojam gājienu, kas neatvērtai vēstulei uzraksta 'atteikts' ('refused'), 'atpakaļ sūtītājam' ('return to sender'). Šad tad esam pietiekami noskaitušies, pievienojam rūpīgi sacerētu personīgo sveicienu. Kanadā pastkastītei var uzlikt lipekli, kas saka: 'no bulk mail' un/vai 'no circulars' - un pastniekam pašam nevēlamo jāšļepē atpakaļ uz izejas punktu. Ar faksiem klājas grūtāk: bieži vien atbilde būtu tālsaruna, un tai ir sava cena. Uz telefona zvanu grūti neatsaukties, bet nav arī liela nozīme minimumalgas formulu lasītāju otrā galā sabļaut. Ar epastu iet pavisam neįedzīgi, jo 'spam' metēji parasti tīklu labirintā paslēpušies, trāpīgi nikna atbilde 'nevar sameklēt tādu adresi', un... atbildes žests nereti izraisa jaunus piedāvājumu plūdus. Epasta programmās var uzstādīt 'filtrus', kas aiztur daļu nevēlamā (nepieņemot vēstules no 'nepazīstamām' adresēm, vai zināmiem 'spasmodājiem', utt.); reizēm līdz sūdzības tīklu savienojuma izkārtotājam (service provider); var piezvanīt un bārties; bet...

Patreizējā stāvoklī nepatīkamais tik tālu sarūdzis, ka valdības (dažādos līmeņos) apsver jaunus pilsoņa 'privāttelpas' (privacy) aizstāvēšanas likumprojektus. Vienā žanrā tie ierobežotu tās informācijas izmantošanu, kas, piem., no 'automatiskas izvēles/cenas' (bar code scan) grābiena ieplūst ēdienveikala datorā katra pirkuma reizē un smalki noraksturo klienta 'preferences'. Tādai 'žņaugšanai' protestē veikal/piegādes kombināti zem lozunga: 'bremzēta tiks noņēmēja precīzāka apkalpošana'. Pa vidu peld viss 'kam pieder informācija?' jautājums: kas drīkst datus ievākt, par cik tos var tirgot tālāk, kādas pilsonim ieskares un kļūdu labošanas tiesības, kas atbild par datu pareizību un nosargāšanu ('integritāti') utj.? Tur, kur sākām: vai 'elektromēslu piedāvāšanas' aizliegšana nav tomēr jauna veida 'izteiksmes brīvības' represija? Jā līdzīgi mājdurvju 'no bulk mail' pastkastītes lipeklim pilsonim dos iespēju elektroniskai uzlikt 'no spam', un/vai aktīvu 'spam' bloķēšanu pieprasa no tīklu pakalpojumu firmām - kas notiks ar daudzsoļo 'neklāties tīrģus vietu' (electronic commerce)?

Tas ir jauns 'privātā' un 'publiskā labuma' sacensības stūritis. Turklāt, nav isti skaidrs, kas 'labs', kas ne. 'Labumu' bieži vienādo ar 'izdevību' un peļņu, uz tālākām sekām neskatoties.

Novērotāji, piem., jau sākuši zilēt, ka 'elektroniskam pilsonim' jāsaņūda zināma savas 'privāttelpas' uzdošana, jāpieņem parašu maiņa - ja viņš vēlas piedalīties 'progresā' uzvaras gājienā un izmantot piespēlētās 'ērtības'. Modernām priekšrocībām, re, ir sava cena. Vismaz vienas lielas bankas 'stratēģiskā plānā' ir projekts, kas paredz gandrīz visu 'fizisko' nodaļu slēgšanu: tās atvietos automāti (kuŗus būs jāmacās lietot grībot negrībot); šur tur viena 'vecā stila banka' kā mūzejs pieņems tūristus (minēti 'skolēnu autobusi'), lai tiem parādītu 'kā tas viss reiz darbojās'. Protams, klientiem (precīzāk: noguldītājiem, kuŗu naudu banka izmanto, turklāt vadoņiem piešķirot miljondolāru algas) nav prasīts - vai maiņa jums pa prātam? Par tādejādi likvidēto nodaļu darbiniekiem projektētāji nemil runāt...

Progresu vienmēr dabīgi bremzē 'vecāis' (un daļa 'veco'), kurpietam atzīmēsim Ziemeļamerikas demogrāfisko 'novecošanu'... un cerēsim, ka bremzes nesāks kūpēt. Ar to nav teikts, ka visus 'progresā' aspektus jāpieņem bikli, bez izklausīšanas. Veci un jauni neįūtas ērti tāda 'eko-

nomiska rentgena' priekšā, kas katru viņa gājieni un darījumu pieregistrē un izmanto tālākiem veikala nolūkiem - bez kontroles. Ap tādiem pliki pieteiktiem 'biznes' pasākumiem sabiez pakļauto dusmas, kas līdzinās tām, kuŗas izbauda politiķi, kad tos *pieķer solījumu laušanā*... jo, kā nekā, līdz ar 'kapitālisma uzvaru' ideju sacensībā, vai nesam uzticību dāvājuši 'brīvam tirgum', tirgoņiem, uzņēmējiem, finacieriem bet... *ko viņi dara?* Saka gan, ka viss tirgū izliktais nāks sabiedrībai par labu - bet kur palikušas drošības garantijas?

Instinkti: nav nemaz 'labs' tas, kas cilvēkam uzspiež izmantota, nespēcīga, pievilta objekta sajūtu. Kāda bija nozīme pieveikt politisko režīmu, kam tāds pilsoņa pazemojums nepieciešams (iedomīgi 'vadošie' ar varu noteica 'vajadzīgo'... un 'nevajadzīgo') - ja nemanot nonākam līdzīgā (gan 'mikstākā') variantā ekonomiskā plāksnē? Ik pa 4 gadiem varam izmainīt politiķus, pat valdību, bet šķiet - pēc personīgas aiziešanas no nepatikama produkta, pakalpojuma, vai darba vietas - ka trūkst veidu kā... efektīgi saukt biznesmeņus pie atbildības. Vai lai viņi par saviem plāniem un rīcību atskaitīti dod tikai akcionāriem, vai plašākā mērogā - sabiedrībai?

Kāds tādai filozofiskai krustceļu vietai savienojums ar 'vēstuli redakcijai'? Ar 'privāttelpu'?

Daba, kā saka, nemil 'tukšu vietu'. Tajā nostiprināsies tas, kas pirmais tur ierodas. Tajā drošāks būs tas, kas māk rīkoties. Tāpēc jāapzin vieta visos sikumos. Un jāsaprot, ka šodien pret uzbāzīgo vairs nevaram cīnīties ar vakardienas ieročiem.

Vispirms (lai ar dusmām, negribīgi) pieņemsī, ka 'anonimā' laikmets nonācis gala punktā. Pulksteņi neapstāsies. Tie noteikti nesāks virzīt rādītājus atpakaļ uz 'labākiem laikiem'. Reiz bija iespējams teikt 'nepiedalos' - nelietot kredītkarti, neatvērt kontu, neizpildīt tautas skaitīšanas formu, nepieprasīt veselības un pensijas apdrošināšanu, braucēja atļauju, pasi, nepiereģistrēties uz balsošanu, nemaksāt nodokļus, neaizņemt naudu, neirēt mašīnu, nelidot - bet vairs ne. Katrs tāds solis 'atstāj pēdas'. Gribot negribot - šodien esam stipri labāk (pat pārāk labi) 'pazīstami' kā indivīdi un sabiedrības locekļi (gan ironiski: ne kā cilvēki!) katram gaŗāmgājējam, kas grib un kam ir spējas parakņāties. Ne vien interesējas, bet informāciju nemitīgi ievāc un izmanto saviem nolūkiem. Ne vien izmanto, bet tirgo tālāk un tiepj, ka tādējādi 'efektīgāk' mums par labu iedarbosies progress. Anonimi mēs vēl esam, savu balsi nododot vēlēšanu iecirkņi, bet gandrīz visās citās izteiksmes vietās mūsu paskatu un parašas pieraksta līdz nagiem un ievietu kartotekās. Tajās jau vedam paralēlu dzīvi - šifru leģionos.

Tādi ir tie laiki. Ja nav iespējams no tiem 'izslēgties', ko darīt? Principā atbilde ir vienkārša: jāsatveŗ visas iespējas - un jāpretojas nepatikamajam! Kā reiz aizstāvējām savu sētu, tagad jāaizstāv tai klātpienākušū, neredzamu, bet varbūt vēl svarīgāku 'privāttelpu'. Tai ir tāpat jānosprauŗ robežas un jāpanāk 'ciemiņu' uzmanība pārkāpumu vietā. Un tas ir otrs: *katram privāttelpa būs atšķirīga, to nevar aizstāvēt anonimi*. Trešais: to vienmēr jādara - *aktuāli, precīzi, kodolīgi*.

Tāpat, kā parlamenta deputāts (redaktors, firmas prezidents, utt.) nepievērsīs lielu ievēribu vēstulei, kas parakstīta 'Vecais penzī' un izplūst vispārībā - neievēros arī anonimu, čalojošu epastu. Bet tādu, kas ir pa punktiem, nes pierādījumu vai ieteikumu - gan. Kāpēc? Tā var zibenīgi aizšauties tālāk (saka: 'cirkulēt'), līdz ar piezīmi, ka nav bijusi atsaucība... Ir epasta vēstules, kas parādījušās tiklu 'interesu grupās' un izraisījušas veselās vēstulju, komentāru kampaņas. Par tām, savukārt, ziņo prese. Firmas, it īpaši, zin, ka nav labāks (arī: bīstamāks!) sludinā-

jums kā mutvārdu ('word of mouth') - jo tas ir reizē nenopērkams un neatpērkams.

Tūlīt ceturtais: tik pat rūpīgi kā telefona numurus, *faksa/epasta adreses jāsaliek sarakstā*. Vislabāk pa grupām: piem., *politiķi* (pilsētas, rajona, provinces, valsts); *ierēdņi* (tāpat); *redakcijas* (avīzes, žurnāli, radio, TV); *slejisti, reportieŗi* (tāpat); *veikali, organizācijas, skolas, veselības un kārtības nodrošināšanas iestādes* (pa nodaļām, atzīmējot atbildīgos darbiniekus); *radī un draugi*; un tā joprojām. Sākot ar tām, kuŗas bieži 'lieto' - lēnām izveidosies plašāks, sikākā komplekts. Un iedarbojas tāda dinamika: adrese pie rokas, nav grūti vēstuli aizlaist epastā; toties, ja jāmeklējas...

Kur tās var uziet? Visapkārt. Radu un draugu ziņu izmaiņā. Interesu grupu pārrunās. Pasākumu organizēšanā. Darbu meklējot. Ar kādu firmu, ministriju, skolu, vai arhīvu vedot sarunas noteiktā jautājumā. Televīzijas raidījuma noslēgumā tagad gandrīz katra programma lepni izliek savu epasta adresi, arī timekļa (World-Wide Web) lapas. Tāpat izdevumi (un atsevišķi slejisti). Tāpat politiskas partijas (un atsevišķi politiķi), organizācijas, iestādes. Elektroniskas kontakta vietas var sameklēt. Galvenais - *sameklēt un ierakstīt tās, kur jāiegriežas puslīdz regulāri*, lai tās būtu pie rokas (epasta programmas adrešu grāmatā) vajadzības reizē.

Labā sākuma vieta izlūgājieniem ir timekļa 'meklējummotors' (search engines), piem., Yahooo, Alta Vista un HotBot: tiem lodziņā ieliek firmas nosaukumu, produktu/pakalpojumu, tematu, utt. pat cilvēka vārdu, dod pavēli 'ārst' - un pa punktam parādas daudz kas... un tad var urbties tālāk, uzņemt tiešus kontaktus. Te īpaši jāievēro, ka pie privāttelpas nospraūšanas, ja ne gluži tās aizstāvēšanas darbojas nozīmētas valdības aģentūras (meklējumos: 'consumes protection', 'privacy', 'citizen rights', utt.) un intereŗu grupas, apvienības ('data integrity', 'access to information', 'credit verification'). Jautājumu tieši (likumprojektu jomā) un netieši (sakarā, piem. ar banku apvienošanas, 'elektroniskā tirgus' kampieniem) apskata parlamentārieŗu komitejas un darba grupas, komisijas, dažādi institūti - nereti aicinot publiku izteikt savus viedokļus. Firmas tekoŗi piesaka savus projektus. Par visu to (diezgan pavisā) ziņo prese un televīzija. Infoplūdi!

T'ātad: *netrūkst iespēju gaŗamejoŗo ņemt uz grauda*, reaģēt, tāpat pārmeklēt tiklos izlikto, un visam tam pretim (vai par labu) 'pateikt savējo', pieteikties - ātri, veikli, precīzi. *Jaunas iespējas ir jāizmanto*; par tām lieki sūdzēties tāpēc, ka citi tās izmanto saviem nolūkiem. Bet vienreizējs šim laikmetam tas, ka cilvēks nav vairs izolēts (un pasīvs, viegli izmantojams) - jo tik pat ātri, veikli, precīzi var sadarboties ar 'domu biedriem' zināmos jautājumos vai projektos. Kopēji gājieni jau redzēti sakarā ar naidīgas propagandas izplatīšanu tiklos, ekoloģijas postīšanu, salidojumu un svētku organizēšanu, 'latviskas vietas' (piem., Gaŗezera) sludināšanu, atsevišķām politiskām kampaņām (piemēram, JBANC pie ASV senatoriem), utt. Tur, kur problēma sasāpējusi (resp., nav un netiek kārtota), izveidojas īpašas 'pārrunu grupas', izdod elektroniskus žurnālus ('e-zines'), izliek tematiskas timekļa lapas - pat sarkastiski atdarinot 'oficiāli pieteikto'. Un tad atkal par visu to ziņo prese, televīzija. Tā ir jauna veida privātās un publiskās telpas mijiedirbe. '*Publisko' arvien vairāk veido 'privātās' pienesmi*. Nevis otrādi.

Tāpēc nost miglainas sūdzības, uzpūtīgo 'mums vajadzētu', nepietēmētu izlādēšanos, abstraktu sagrābstīšanu, ķengas - visu glēvo, neatbildīgo pelavu maļšanu - un pie tiešas, atklātas rīcības! Laikmets to prasa. Jāievēro tikai viens princips: tāpat, kā sabiedrībā uz vietas, ar '*anonimu*'

nav iespējams nopietni debatēt, vai sadarboties. Solidaritātes priekšnoteikums: jāpazīst ceļa biedri.

Atmiņā palicis tāds gadījums: bija sabiedrisks vakars un, kā jau parasti, pie beigām (un vienas otras glāzītes) - sākām lāpīt pasaules problēmas, diezgan siki mūsu mazā latviskā iecirkņā... un sarunas pievērsās kādam toreiz kontroversiālam avīzes gabalam... un viens respektējams galda draugs izmeta, ka, re, nākamajā numurā tā 'Vecā kanaka' vēstule gan visas aplamības teicami aprādījusi... bet es tūlīt, ka tieši tā vēstule bijusi stulbuma kalngals, iestājās tāds neveikls klusums... un tikai vēlāk uzzināju, ka tobrīd biju apvainojis pašu 'Veco kanaku'.

Ne vien pārtrūka sarunas, pazuda draugs. □

Juris Mazutis

+ + + + +

DOMAS PAR DIEVU

Neviens vārds nav tik bieži lietots kā vārds "Dievs". Dieva vārdā ir padarīti daudzēji labi darbi, bet arī ir izdarīti milzu ļaunumi. Dievs ir milēts, Dievs ir ienīsts, Dievs ir slavēts, Dievs ir nievāts, Dievs ir izcelts, Dievs ir kritizēts, Dievs tiek minēts lūgšanās; Dievs ir lādēts lamu vārdos. Taisni brīnums, kā Dievs vēl uztur cilvēci pie dzīvības. Evolūcijas ceļā cilvēce ieradās jau sagatavotā pasaulē. Cilvēce nav atnesusi ne smilšu graudiņa virs zemes. Zeme ir Dieva zeme. Zeme ir Dieva īpašums, bet cilvēce posta šo skaisto zemi - mežus, ūdeņus, gaisu un ir gatava uzspriecināt pati sevi, gatava pilnīgi ieraut sevi Sodomas un Gomoras garīgajā stāvoklī. Var sacīt, ka cilvēce iedzina sevi strupceļā un nedomā par tikšanu no tā ārā. Pretspēku minētiem apstākļiem var atrast tikai Dievā.

Kas tas ir, ko mēs saucam par Dievu? Vai šis "Dievs" vispār eksistē? Jā, gribam vai negribam, tomēr Dievs ir. Ar sausiem, tīriem prāta argumentiem mēs nevaram pierādīt to, ka Dievs eksistē. Tāpat ar tīriem prāta argumentiem nevar pierādīt, ka Dieva nav. Vispār, nav nekādu argumentu, ka Dieva nav. Tomēr ar netiešiem, prātīgiem argumentiem var pierādīt, ka Dievs ir, kaut vecs, bet ļoti spēcīgs, garā možs, ļoti darbīgs, visu zinošs, visur esošs. Problēma par Dieva eksistenci nav jauna. Tā ir tikpat veca, cik veca ir domājoša cilvēce. Šo problēmu var atrast vai visās mazās un lielās reliģiju sistēmās. Mūsu dienās Dieva eksistences jautājums parādās dažādās ikdienas avīzēs, žurnālos un grāmatās. Lai arī kādi būtu zinātniski izskaidrojumi pasaules - kosmosa - universa evolucionārai aktivitātei, tomēr katrs izskaidrojums atsitās kā pret mūriem šādiem jautājumiem: Kā pasaule sākās, kas bija pirms pasaules sākuma un kā nedzīvā matērija ieguva dzīvību? Goda prāta teorētiskie fiziķi šajos jautājumos klusē, vai arī saka, ka tie ir reliģiski jautājumi. Tie nesaka, ka visi sākumi meklējami tikai Dievā. Tā mūsu laiku teorētiskais fiziķis grāmatā "Self Organizing Universe" - Pats sevi organizētais universs - nāk pie slēdziena, ka Dievs ir universa prāts. Te zinātnieks Jantschs negrib atzīt duālistu - Radītājs, radība. Pēc viņa pārliecības evolūcijas ceļā cilvēks attīstīsies tik tālu, ka taps par "deity", dievību. No tā var secināt, ka evolūcijas ceļā mēbeļu meistars izgatavos tik brīnišķīgu krēslu, ka to nevarēs atšķirt no tā meistara. Tā tad meistars paliks par krēslu un krēsls taps par meistaru! Dieva eksistences un modernās teorētiskās fizikas jautājumi ir labi izskaidroti ar prātīgiem argumentiem mazā grāmatā "The New Story of Science" - Jauns stāsts par zinātņi. Grāmatu sakārtojuši 2 autori - R. M. Agros un G. Stancius. Katram, kas domā par zinātņi un Dievu, silti ieteiktu to izlasīt un mēģināt saprast tās saturu. Grāmata sarakstīta skaidrā un vieglā angļu valodā.

Ja Dieva eksistenci nevar pierādīt ar prāta loģiskiem argumentiem, tad to var pierādīt ar prātīgiem, netiešiem

argumentiem, kas ņemti no dzīves saprāta un vēstures. Mēs zinām, kādas grūtības Sv. Pāvils panesa, staigādams vai visā Mazāzijā. Viņš sēja kristiānisma sēklu. Viņš runāja par tādu Kristu, ko viņš personīgi redzēja un ar ko sarunājās. Viņš redzēja Dievu Kristus personā. Vai viņš nezināja, kā dēļ viņš lika savu galvu zem zobena? Romas imperatoru kristiešu vajāšanas laikā simtiem viriešu, sieviešu, bērnu mira mocekļu nāvē Kristus vārda dēļ. Vai viņi nebija droši par Dieva Tēva eksistenci?

Dieva eksistenci nevar uzspiest prātam, lai to padarītu par racionālu. Pamatu ticībai Dievam dod iekšēja pārliecība, ko vajaga kopt, stiprināt katru dienu. Neskatoties uz kārdināšanu šaubīties, jāaudzina iekšējā pārliecība, ka ticība ir prātīga un bazejās uz Dievu kā visuma sākumu, visuma nozīmi un visuma vērtību. Pamats ticībai Dievam atrodams ne tikai cilvēka prātā, bet gan visā apkārtnē. Attiecības ar Dievu balstās uz Dieva mīlestību, uz tuvāka mīlestību, uzticību un cilvēka brīvu izvēli. Ticība Dievam ir nepārtraukti apdraudēta no cilvēku piemēriem, viņu runām, mācībām. Uzticība Dievam ir man absolūti negrozāms lēmums. Lai gan ticību Dievam var stiprināt, audzināt. Tomēr ticība Dievam ir Dieva dāvana cilvēkam.

Nav gatavas ticības manā priekšā. Ticība nāk tad, kad es sevi sagatavoju tās saņemšanai. Ar stipru apņemšanos ticēt es sviežu sevi visu man nepieredzētā pasaulē Mūžīgā Tēva priekšā. Man nav racionālu pierādījumu par šo pasauli, bet kaut kas mani apstiprina tās esmi.

Kur ir Dievs? Dievs ir pasaulē un pasaule Dievā. Dievs nerikojas. Dievs nerikojas pret pasauli, bet gan visās pasaules norisēs kā visvarenais, visu zinošs un visur esošs. Viņš respektē dabas likumus, lai gan viņa varā ir tos grozīt, pielāgot un t. t. Šis norises Sv. Raksti sauc par brīnumiem. Bībeli nebija zināmi dabas likumi modernajā izpratnē. Tāpat Bībelei nebija zināmi teorētiskās fizikas atklājumi par debess spīdekļu rašanos, melnajiem caurumiem, spīdekļu iznīkšanu. Bībele savā īpašā valodā runā par pasaules rašanos un tās galu. Teorētiskā fizika māca, ka pasaulei ir sākums un būs beigas, tikai ne pilnīga iznīkšana, bet neaprstāmas pārvērtības debess izplatījumā. Jāņem vērā, ka mēs domājam, runājam un saprotam mūsu pašreizējā laikmetā. Visumā Bībelē nav noteikta zinātniska izskaidrojuma, ne arī pareģojuma par pasaules un kosmosa nākotni. Bībeles ticības vēstījums redz pasaules galu kā Dieva darbu un radišanas noslēgumu. Pēc Bībeles mācības visuma sākums, kosmosa pārveidošanās un tā beigas ir tikai Dieva Tēva ziņā. Caur Svētiem Rakstiem Dievs runā par savu Debess Valstību, kur būs taisnība piepildīta, nepārtraukta mīlestība, pilnīga brīvība, vispārējais miers un mūžīgā dzīve.

Pēc kristiešu mācības pirms mūžīgās dzīves sākuma cilvēkam jāreķinas ar varbūtējām pēdējām lietām.

Nav iespējams aprakstīt visas Dieva dotības, bet viena mums vispazīstamākā ir Dieva mīlestība pret savām radībām. Tā ir attiecināma arī uz cilvēka pēcnāves likteni. Debess Valstība būtu neapdzīvota, vientuļa vieta, kur dzīvo tikai svētie un sevišķie Dieva kalpi. Tā kā Debess Valstība ir laikam neierobežota, plaša, tad, lai pieaugtu tās pilsoņu skaits, arī mums, grēciniekiem, ir cerības kaut kādi Svētam Pēterim, Debess Valstības atslēgu glabātājam, nemanot ielavīties kādā laimības valsts stūrītī.

Dievs ir neaptvejami žēlsirdīgs un piedodošs. Sv. Evāņģēliji stāsta, ka Kristus tūlīt pēc augšāmcelšanās nokāpa tumsībā, kur no laika sākuma mitinājās nekristītie žīdu senči. Tumsība esot bijusi kāds drēgns, liels pazemes kambaris. Jaunākajos laikos kristīgie ticēja, ka šini tumsībā tiekot nogrūsti nekristītie bērni, dabīgi dzimušie vai arī abortētie. Vai tiešām visžēlīgajam Dievam patīk lūkoties tumsajā pagrabā un priecāties par nevainīgu bērnu

ciešanām? Te lai katrs lasītājs atrod savu slēdzienu... Pēc Dieva likuma, katra cilvēka dzīve noslēdzas ar nāvi. Nāves brīdis ir laiks, kad cilvēks pārkāpj sliegsni citā pasaulē. Mūsu nākšana šinī pasaulē ir saistīta ar dzemdēšanas un dzimšanas sāpēm. Tāpat pāreja citā pasaulē nepaieš bez mazākām vai lielākām ciešanām. Kristiešu mācība saka, ka pēc nāves seko vai nu elle, šķīstīšanas uguns, vai arī laimīga mūžīga dzīve. Elle vai Gehenna ir tradicionāls žīdu termins, kas agrāk nozīmēja lielu, smirdošu atkritumu bedri ārpus Jeruzalemes mūriem. Mūsu dienu eksegēti šaubās, vai Kristus ir lietojis vārdu "elle". Ir zināmi daudzi piemēri, kur žīdu senā folklorā tika iekorporēta Sv. Rakstos. Tas jāņem vērā, ka visīsākais un vēsturei tuvākais ir Sv. Marka evaņģēlijs, kas uzrakstīts kādus 20-40 gadus pēc Kristus nāves. Pārējo evaņģēliju rakstīšanas laikā visi Kristus liecinieki jau bija miruši. Tā stāstītāji gan pielika, gan atjēma no istās Kristus dzīves un mācības. Tāpēc evaņģēliji liekas visi tie paši, bet viņu saturu nav iespējams saskaņot, - nav iespējama koordinācija. Ja mēs ticam, ka Dievs ir visu piedodošs, mīlošs Tēvs, kā Viņš var skatīties savas radības - cilvēka mūžīgajās mokās ellē? Visāda veida nežēlība nav Dieva dabā. Pats personīgi neticu ellei. Katoļu katikizma ir minēta šķīstīšanas uguns. Svētie raksti nerunā par šķīstīšanas uguni. Tā ir Viduslaiku teologu izgudrojums. Pēc viņu prāta bija elle un Debess Valstība. No tā viņi secināja, ka vajaga būt kādai vietai, kur cilvēki cieš tikai zināmu laiku. Var pieņemt, ka radība - cilvēks cieš mazāku vai lielāku pazemojumu, atrodoties sava Pilnīgā Radītāja priekšā.

Dievs ir nemaldīgs vienmēr un visās vietās. Svētie Raksti nerunā par savu nemaldību, jo tur ir daži maldi. Neviens pravietis, neviens apustulis, neviens evaņģēlists, neviens svētais nav saukuši sevi par nemaldīgiem. Tāpēc neviens atsevišķs cilvēks, neviena cilvēku sinode un sanāksme nav nemaldīga. **Tikai viens Dievs Tēvs ir nemaldīgs!**

Pēc visiem varbūtējiem pārbaudījumiem pēc nāves nāk mūžīgā dzīve Debess Valstībā. Kas tā ir par valstību? Te atbildi dod Svētais Pāvuls pirmajā vēstulē korintiešiem: "Kā jau sacīts, acis nav redzējušas, ausis nav dzirdējušas, ne arī ir ienācis kādam prātā lietas, ko Dievs ir sagatavojis tiem, kas viņu mīl." I Kor. 2, 9-10. □

Jānis Liepiņš,
Floridā

+ + + + +

LŪGŠANA DEBESSTĒVAM

Tikai padomu, mīļais Debesstēvs, šoreiz no Tevis vēlos izlūgties, jo zinu, ka Tu esi vēlējis mums pašiem strādāt, pašiem savas dzīves veidot. Dod padomu, ko un kā darīt, kā strādāt, lai palīdzētu izdzīvot šo pārbaudes laiku Tavai latviešu tautai. Gan brīvību tēvzemē viņa atgūvuse, bet komūnisma pusgadsimtu kroplotās dvēseles pinas un klūp komūnisma radītajos čuklajos. Bieži cilvēki pat nespēj ticēt savai brīvībai, nespēj ticēt savām spējām dzīvi pēc sava prāta veidot. Bijušās trimdas sabiedrība, savas spējas spoži pierādījusi pasaules svešumā dzīvojot, tagad spētu uzskatāmi apliecināt mūsu tautas spējas stāvēt blakus jebkuņam pasaules varenajam un gudrajam, jo Tu - baltais mīļais Dieviņš - esi devis savai tautai tik dzienu gara bagātību pūru, ka mums nav ne mazākā iemesla justies maziem un nespēcīgiem. Kaut vai šis vienreizējais tautas gara simbols - Spridītis - kuņš bez ārējiem ieročiem pieveic lielo lāci, no kuņa visi citi bēg un bistas.

Bieži man gribas skaļi saukt, ka esam kļuvuši nodevēji savai trimdas laika domai par tēvzemes brīvību un tautas dzīvību kā savas dzīves augstāko mērķi. Šodien tēvzemē nezīnu nevienas grūtību nastas, kam brīvībā radinā-

to tautiešu klātbūtne nespētu dot jūtamu atvieglojumu, bet trimdas saime, ar nedaudz izņēmumiem, noraugas uz savas tautas nespēka mokām no ērta tāluma, vien līdzcievības sainīšu straumes sūtidama.

Dod padomu, Debesstēvs, paveļ acīm ceļa viziju, kā varētu veicināt abu tautas daļu atkal saplūšanu vienā spēcīgā dzīvības kamolā. Kas tā būtu par varenu nākotnes darba vienību! Dod padomu, Dieviņ, lai ceļu atrodam! □

Dievturis

DV CV PREZIDIJA SĒDES

Kopš DV CV sēdes 1998. g. aprīlī, Austrālijā, ar samērā īsu starplaiku, ir noturētas divas DV CV prezidija sēdes; 5. jūnijā Hamiltonā un 2. jūlijā "Sidrabēnē". Vislielāko uzmanību pievērsa centrālās valdes sēdes lēmumu iedzīvināšanas darbam, kaut gan arī rutīnas darbi un nākotnes darba plānošana aizņēma ievērojamu laiku daļu.

Sēdes ievadot, DV priekšnieks V. Plūdons izteica atgādinājumu par traģiskajām dienām pirms 57 gadiem un arī patreizējās situācijas novērtējumu.

Pirmkārt: Ir jau aizgājuši 57 gadi kopš š. g. simteņa vienai no latviešu traģiskākajām naktīm, 1941. g. 14. jūnija izsūtīšanas. Tas bija sākums padomju varas plānveidīgai mūsu tautas iznīcināšanai. Ģimenes tika sajauktas; tēvi, vīri, dēli un brāļi tika aizsūtīti uz citām Sibīrijas vergu nometnēm, nekā sievietes un bērni. Ja pēc gadiem viena otra sieviete bija pārcietusi šos necilvēcīgos apstākļus un atgriezās savā tēvzemē, tad to nevar teikt par vīriem, jo viņu režīms bija daudz smagāks, un retais varēja pārciest badu, salu un sargu rupjās pārestības. Tie bija mūsu tautas mocekļi, kuņģu likteni mēs nekad nedrīkstam aizmirst un neaizmirsīsim, bet to paudisim paaudžu paaudzēm.

Otrkārt: Pēc Latvijas valsts neatkarības atjaunošanas 1991. gadā, mūsu nacionāliem cīnītājiem pavidēja cerību stariņš, ka viņu ciņa par savu tautu un valsti nav bijusi velta. Varēja sagaidīt, ka vismaz pašu valdība to piemēroti novērtēs. Taču notikumi šī gada marta un maija mēnešos Latvijā izraisīja dziļas bažas un arī pārdomas, vai mūsu cīnītāju varonība un nestie upuri nav bijuši veltīgi. Ar tiem, kuņģiem bija drosme cildināt mūsu varoņu piemiņu, izrēķinājās, bet tos, kuņģi tai pat laikā atklāti godināja mūsu tautas un valsts apspiedējus, izlikās neredzam. Noraidāms un nepieņemams ir mūsu apspiedēju valsts jauno vadoņu izteiktās nostājas melīgums, pierakstot nepatiesus apvainojumus mūsu tautai un tās kaņavīriem; tagad jau sirmiem vīriem. Pasaules, bet jo sevišķi Latvijas vēsture nedrīkst aizmirst Molotova un Ribentropa 1939. g. 23. augustā parakstīto nodevīgo paktu. Ar spalvas vilcienu tika iznīcināta Baltijas valstu suverēnitāte, pretēji visiem tā laika spēkā esošajiem starptautiskajiem nolīgumiem. Pēdējā laika Vācijas un Krievijas vadītāju kopējās valodas meklēšana un brāļošāns ir brīdinājums un jautājums: vai nav jau sagaidāms Jelcina - Kola pakts?

Strādāsim un būsim nomodā par mūsu tautas un tēvzemes nākotni un labklājību. Tas ir mūsu ikviena pienākums, arī mūsu valsts Saeimas deputātu un valdības pienākums.

Aizvadītais laika posms, kopš iepriekšējās prezidija sēdes, š. g. 8. aprīlī, DV priekšnieks V. Plūdons un abi prezidija locekļi piedalījās DV 9. Globālo dienu notikumos un DV CV sēdē, Melburnā, Austrālijā. Liels paldies pienākas DV Austrālijā valdei, DV Melburnas nodaļai un DV 9. Globālo dienu rīcības komitejai. Globālo dienu izkārtojums, norise, sarīkojumu augstā kvalitāte vienoja un deva cildinošu pārdzīvojumu no trijiem kontinentiem klātesošajiem vanagiem un vanadzēm. Norises jau iepriekš ir plaši aprakstītas latviešu laikrakstos. Papildus tomēr jāatzīmē,

ka, atgriežoties mājās, bija pamats būt ļoti apmierinātiem par pieņemtajiem lēmumiem un rezolūcijām, bet jo sevišķi DV CV sēdes gaitā piedzīvoto sadarbību, lēmumu vienbalsīgā pieņemšanā. Tas norāda uz DV CV locekļu sadarbības un vienotības augsto līmeni.

II pasaules kara nacionālo cinitāju, bet it sevišķi Kurzemes cietokšņa varoņu piemīņai š. g. 9. maijā pie Kritušo kaņavīru pieminekļa, Sv. Jāņa ev.-lut. draudzes īpašumā "Saulaine" tika noturēts piemīņas akts, ar svētbrīdi un ziedu nolikšanu. Tajā līdzdalību ņēma un ziedus nolika arī DV priekšnieks V. Plūdons. Prezidija locekļi V. Dāboliņš un A. Kalupnieks piedalījās Kurzemes cietokšņa piemīņas sarīkojumā Hamiltonā. Prezidija locekļi piedalījās 14. jūnijā aizvesto piemīņas aktos un dievkalpojumos Toronto un Hamiltonā.

2. jūlija sēdē prezidija locekļi apskatīja situāciju, attiecībā uz DV CV aicinājuma un lēmuma izpildi. Sadarbības izveidošana starp LDV un NDV LA nav veikusies tik labi, kā tas bija iecerēts. Sarunu vedēju komisiju locekļu izvēle, pēc prezidija domām, nav bijusi tik sekmīga, kā to varēja sagaidīt. DV priekšnieks V. Plūdons, kuŗš pirms nedaudzām dienām devās uz Latviju, cer radušās grūtības novērst. Ilgāku laiku Latvijā paredzējis uzturēties arī prezidija loceklis V. Dāboliņš, bet viņš minētajā procesā neiesaistiesies.

Prezidijs ir izkārtojis brošūras "Daugavas Vanagi" (1998) papildus eksemplāru iespiešanu. No tiem 1,150 eks. nosūtīti uz Latviju. V. Plūdons informēja, ka "Melnās grāmatas" izdošanas priekšdarbi kārtojas paredzētā kārtībā. Ar DV CV atbalstu ir iznākusi Leonīda Breikša kopoto rakstu I daļa. Paredzēts pavisam izdot 4 grāmatas. Ceturtnā, kas būs iepriekš izdoto 3 grāmatu kopsavilkums, paredzēta skolu vajadzībām. Ar DV Kanadā atbalstu tiek kārtota Mirdzas Baltās grāmatas par latviešu leģionāriem izdošana. Grāmatas saturā ir daudzi, vēl iepriekš nepublicēti dokumenti. Latviešu Klasiskās literatūras konkursa ietvaros šogad tiek apskatīti Kārļa Skalbes daiļdarbi un dzīve. Prezidijs izteica atzinību A. Beķerim par nozīmīgo datu sakopojumu grāmatīņā "Latviešu aviācijas vienības kaņavīri Otrā pasaules karā". Atbalstīja ar Ls 50 piešķirumu. V. Plūdons ir pieņēmis aicinājumu piedalīties Vispasaules vanadžu saietā s. g. 7. un 8. jūlijā, Rīgā.

Sākot ar 1998. g. 1. jūliju, par palīdzības piegādes pakalpojumiem Latvijā līdz Ls 2,000.- aprēķinās 4%, bet 2% tiem, kas pārsniedz Ls 2,000.- Principā vienojās ar "Laiks, Telpa, Ļaudis" sestās grāmatas izdošanu. Līdzīgi iepriekšējām, tā būs vēsturisks apcerējums par DV organizācijas darbību, sākot ar 1993. g. DV CV Jaunatnes nozares 1998. g. rakstu darbu sacensību izvērtēšanas komisija: Gundega Feldmane-Zāne, Dzidra Purmale, Ināra Āboliņa, Ziedonis Āboliņš un Indulis Kažociņš sacensības ietvaros iesniegto darbu vērtēšanas sēdē, kas notika 1998. g. 15. maijā, Straumēnos, Anglijā, caurskatīja 33 iesūtītos rakstu darbus. I godalgu izpelnījās raksts Nr. 30. - "Latvijas jaunatne ārzemēs - Latvijas daļa" - autors Arnis Buka; II godalgu izpelnījās raksts Nr. 11. - "Daži jautājumi sev un Latvijai" - Maija Dambrova un III godalgu izpelnījās raksts Nr. 28. - "Latvijas jaunatne ārzemēs - pieredze un iespējas" - Dzin-tars Skarbovskis. DV CV prezidijs vienbalsīgi nolēma 1., 2., un 3. vietu ieguvējiem piešķirt Goda diplomus, kuŗu pasniegšanu izkārtos DV priekšnieks V. Plūdons Latvijas apmeklējuma laikā.

Prezidijs izteica pateicību DV CV Jaunatnes nozares 1998. g. rakstu darbu sacensības ietvaros iesniegto darbu vērtēšanas komisijai par paveikto darbu, kā arī sacensību dalībniekiem par līdzdalību un CV Jaunatnes noz. vad. Imantam Balodim par sacensību izkārtotāšanu. DV CV Jaunatnes nozares vad. jaunā adrese: I. Balodis, Litschgristr.

7a, 79189 Bad Krozingen, Germany; tel/fakss 07633-948518. Nākamā DV CV prezidija sēde notiks 1998. g. 16. septembrī, plkst. 14. Vietu norādīs vēlāk

Noslēgumā, prezidijs cer, ka atrisināsies DV novirzītu Latvijā sadarbības izveidošana. □

A. Kalupnieks

LATVIJAS REPUBLIKAS VĒSTNICĪBAS KANADĀ PAZIŅOJUMS KANADĀ DZĪVOJOŠIEM LATVIJAS PILSONIEM

Latvijas Saeima 1998. gada 22. jūnijā pieņēma Pilsonības likuma grozījumus. Likums par "Grozījumiem Pilsonības likumā" tika apturēts, pamatojoties uz 36 Saeimas deputātu prasību. Grozījumi pilsonības likumā paredz, ka personas, kas dzimušas Latvijā pēc 1991. gada 21. augusta, ir atzīstamas par Latvijas pilsoņiem. Pilsonības pretendentu grupā, kuŗus tieši skaŗ šīs izmaiņas, ir aptuveni 19 000 cilvēku. Par iemeslu 36 deputātu prasībai apturēt šo likumu kalpo norāde, ka valsts valodas zināšanu apliecināšana šai personu grupai nav nepieciešama.

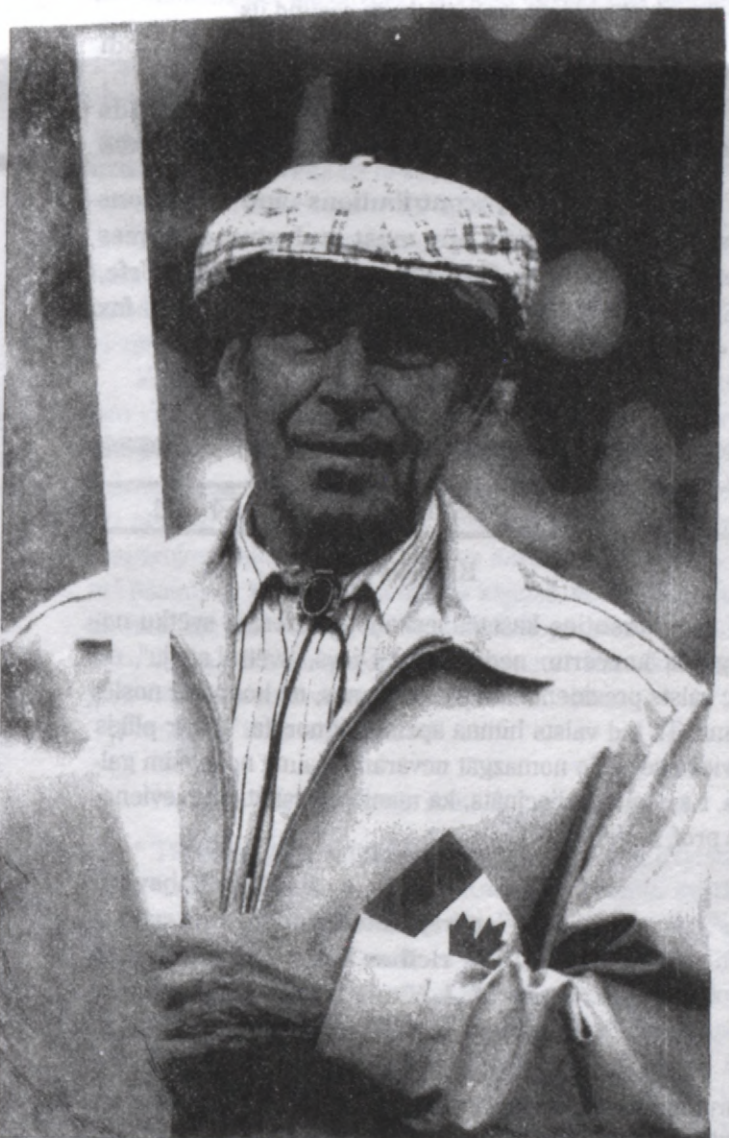
Saskaņā ar likumu "Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu" ir sākusies parakstu vākšana tautas nobalsošanai par izmaiņām Latvijas Pilsonības likumā. Parakstu vākšana notiks 30 dienas no 1998. gada 20. jūlija līdz 18. augustam. Likums paredz, ka tautas nobalsošana par iespējamām izmaiņām Pilsonības likumā notiks gadījumā, ja viena desmitā daļa no balsttiesīgiem Latvijas pilsoņiem ar savu parakstu apliecinās, ka tautas nobalsošana ir nepieciešama. 6. Saeimas vēlēšanās tika reģistrēti 1 334 343 balsttiesīgi vēlētāji.

Centrālā vēlēšanu komisija ir noteikusi sekojošu parakstu vākšanas kārtību ārzemēs dzīvojošiem Latvijas pilsoņiem. Pilsoņu paraksti var tik vākti vēstniecību telpās un to pieņemējiem ir jābūt Latvijas vēstniecību darbiniekiem. Līdz ar to Latvijas vēstniecība Kanadā izsludina, ka sākot ar 20. jūliju Kanadā dzīvojošie Latvijas Republikas pilsoņi var nodot savus parakstus katru darba dienu no 10:00 līdz 17:00 Latvijas vēstniecībā Kanadā - 112 Kent Str., Suite 208, Otavā. Pilsoņiem paraksta nodošanas brīdī ir jāuzrāda Latvijas pilsoņa pase vai 6. Saeimas vēlēšanu laikā izdotsais Pilsonības apliecinājums. Lūdzam sazināties ar vēstniecību iepriekš, ja kāds Latvijas pilsonis vēlas nodot savu parakstu, bet nevar uzrādīt minētos dokumentus.

Latvijas Republikas vēstniecība Otavā

Pēc šobrīd pieejamām ziņām, līdz 8. augustam vēstniecībā vēl šajā parakstu vākšanas akcijā nebija parakstīties neviens montrealietis, un vispār parakstu ienācis maz. Tas arī ir saprotams, jo mērot tālo ceļu uz Otavu paraksta nodošanai ir neērts un dārgs priekš. Cik zināms, tad vairāki montrealieši ir nodomājuši doties uz vēstniecību Otavā, lai savus parakstus tur arī nodotu. Montrealas Latviešu Pensionāru apvienība savā kārtējā sanāksmē, kas notiks 13. augusta pēcpusdienā, Latviešu centrā, spriedis par to, vai organizēt specialu autobusu šai vajadzībai. Atkarībā no lēmuma, varētu būt, ka parakstītāju no Montrealas būs lielāks skaits. Organizētus braucienus parakstu nodošanai kārtos arī Toronto un tās apkārtības latviešu sabiedrības.

Arī Latvijā neveicas ar parakstu vākšanu. Iebildumi tur ir pret zīmogu, ko iespiez parakstītāja pasē, lai izvairītos no vairākkārtīgas parakstu nodošanas. □

Kanadas dienas parādes latviešu saimes dalībnieki pulksteņa rādītāja virzienā:
Konstantīns Čaks, Iveta Ozoliņa, Eriks Krūze un Valdis Ozols

Mr. Jānis Tērauds, who resides in St. Brieux, Saskatchewan, has sent the following letter to Mr. Max van der Stoel, OSCE High Commissioner of National Minorities, P. O. Box 20062, 2500 EB The Hague, Holland:

Dear Mr. Van der Stoel,

I have just returned from a three week visit (My ninth in the last ten years) to Latvia. I laid to rest my parents' ashes in their native soil, I witnessed most of the impressive Song and Dance Festival happenings and I visited many of my relatives there. There is one overriding condition that colours everything that is happening in that much tortured homeland of mine. How must Latvians deal with the flood of itinerant Russians and Soviet military officers, that are choking off our centuries old culture? I have to share my thoughts with you and anyone who cares to listen.

You must remember that the Russians are there much against the will of the native population, brought in by a despotic Russian regime out to destroy the Latvian will to live as a nation. The brutality and atrocities that accompanied the killings and deportations were nothing short of the excesses of Genghis Khan. The Russians have inherited much from those Barbarians. In the last fifty years they have extinguished numerous nationalities in the territories they have occupied. Only a few years ago they tried again their barbaric chauvenism and some of their spokesmen, today, dare to say that they should have eliminated all Latvians while they were at it.

Well they did not, but there are less Latvians living to day than there were before the First World War. Latvia is the only nation in Europe with that sad record. Most of the educated, professional, trained, free thinking, and upright Latvians were eliminated by the Russians. Some fled to the West. The Russians brought into Latvia to occupy the homes, work places and living space of those eliminated or deported, were the lowest dregs of Russian society.

How can we accept them as our equals and give them automatic citizenship?

Few of the nearly one million Russians brought in and in most cases not even their children, have found it normal to learn Latvian, which is a pre-condition to becoming a Latvian citizen. Only some 3000 (0,3%) have sought Latvian citizenship. The others hope to change Latvia into a bilingual country and some day to incorporate it into Russia. The Latvians are an older nation than the Russians and are on the verge of extinction. Do they not deserve to be spared? Much less endangered nations, such as Austria, Switzerland and even Germany have much stricter citizenship conditions than those actually in force in Latvia. The Russians and their communist gangs have vandalized Latvian churches and cemeteries and in many cases we can not find the graves of our ancestors. They have laid out new cemeteries around the burial place or the "Russian liberators"!

The Russians have totally ignored the rich cultural heritage of the native people and their newspapers and radio recommended that Russians abstain from even watching events of the Song and Dance Festival. They imply that the thousands of dancers and singers that congregate from the country to Riga, during that week, are "fascists training to push us out". At the rich mosaic of the well attended minorities concert, in tribute to the Festival, at least twenty nationalities, from Armenian to Yakutian, participated, with the remarkable absence of the

Russians! They have not shown any desire to become part of Latvian society.

Must we give equal political power to those who have dedicated themselves to destroying the Latvian nation?

During the rebirth of the Latvian nation, at the collapse of the Soviet Empire, and especially during provocative shootings and killings, the Latvian people remained restrained. **No one Russian was hurt.** Latvians gathered in hundred thousands. They sang their age old songs, they clasped their hands in a human chain with their neighbours Estonians and Lithuanians in the Baltic Way. They manned their barricades without weapons, but with determination. They felt it was their last stand in history. Has all this suffering and courage been in vain?

Latvians do not need anyone to tell them what Human Rights are. Acquiring the right to be human again cost us so dearly and we jealously guard it for others as well as for ourselves. We welcome anyone who wants to help us rebuild the Latvian nation., We support all their cultural activities - much more so than our nationals are being supported in Russia. But we ask them, please, recognize the precarious existence of our nation and political heritage. Is that asking too much?

This applies to the Russians as much as to anyone else. If they can not give us this minimal support we invite them to go back to where they came from.

We do not covet anyone else's territory. We do not want anyone else's riches. We want to be left alone to mend our souls and to work hard to rebuild a decent country and society for our children and our descendants. We want to live in peace with those around us.

But we want to live as Latvians, so help us God!

□

Jānis Tērauds

@@

Your comments, contributions and donations towards this column are most welcome. Address them to the Editor: 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfe, QC, Canada H9X 2R2, phone 514-457-9832, fax 514-457-3496.

The dateline is 15th of each month. Ed.

@@

☒ ☒ ☒ VĒSTULES ☒ ☒ ☒

KAUNS

Noklausoties kasetēs ieskaņoto Dziesmu svētku noslēguma koncertu, nedzirdēju "Dievs, svēti Latviju" ne pēc valsts prezidenta atklāšanas runas, ne koncerta noslēgumā. Tā tad valsts himna apzinīgi ignorēta. Tas ir plīšis latviešu sejā. To nomazgāt nevaram. Kaunā noliegsim galvas. Es esmu pārliecināts, ka maniem uzskatiem pievienotos prof. J. Vitols.

Jānis Labsvīrs,

IX Vispārējo latviešu dziesmu svētku

ričības komitejas priekšsēža

prof. J. Vitola biedrs un vietnieks.

☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒

Atkal vairāki lasītāji nav saņēmuši pēdējo MLB žiņotāja numuru. Ir ziņas, ka tas noklidis pastā. Dažkārt tā varētu būt arī izsūtīšanas vai izdales vaina. Lai nu kā, esiet pārliecināti, ka mēs vēlamies, lai izdevums Jūs sasniegtu katrā gadījumā. Atvainojamies, ka nevaram šos gadījumus pilnīgi novērst. Esam tikai brīvprātīgi darba veicēji. Red.

TĒRVETES GARS

Pasaka

Bija pienācis laiks atkal laist pasaulē jaunu mājas garu. Tas notiek tad, kad mājas garu valstības noliktavā ir uzkrājies darba prieks, smieklis, valodošana, tradīcijas un vajadzība pievienot dzirksteli dienu vienmuļības ritumā. Mans mūžs sākās pirms 41 gada. Sarkanās upes krastā, Lielajā mājā bija ieradusies jauni iemītnieki. Līdz tam laikam nebija bijis vajadzības pēc speciāla mājas gara, bet likās, ka nu te būs vajadzība. Mājas garu valstības pārzinis mani izlaida ārā pa mazo lodziņu ar vēlējumu: - "Tad nu tavs uzdevums ir iedvesmot šos cilvēkus kopīgiem pasākumiem, kopīgiem prieka brīžiem un jušanai, ka šī vieta ir sevišķa un vienreizīga, - ka jāpieķeršas ar sirdi. Nolidinājos norādītā vietā un sāku raudzīties apkārt. Jā - te bija ļaudis ar savu valodu un savu notikumu un lietu izpratni. Šo vietu bija nosaukuši par Tērveti kāda sena pilskunga vārdā, un tam par godu cēla divus divaina izskata torņus pie robežas - laikam, vietējo cilvēku atbaidīšanai. Nu es biju Tērvetes gars un sāku savu novēlēto uzdevumu. Čukstēju viņiem neatlaidīgi ausis lai vēl vairāk uzlabo savu apkārtni. Lai stāda kokus, lai kopj un ravē, lai būvē, lai velk savu karogu mastā, lai dzied savas dziesmas, lai pulcējas kopā.

Man bija panākumi. Viņi brauca, visu savu no darbiem brīvo laiku ielika Tērvetes celšanā un veidošanā, un šī vieta pamazām pieņēma viņu pašu seju. Biju laimīgs un visur maisijos pa vidu, arī palīdzēdams aizdedzināt uguns-kuru vasaras vidū un dziedādams līdz dziesmas ar to joci-go piedziedājumu: - ligo, ligo, ligo!... Domāju jau, ka tā tas ies vienmēr, bet šie cilvēki - latviešu cilvēki bija pieraduši dzīvot atsevišķās mājās - tā tas, lūk, bijis viņu tālajā dzimtenē. Nu sāka būvēties katrs par sevi. Nobijos - kas nu būs, ka vēl neizjūk manis celtais vienošanas darbs. Nolēmu, ka jāsāk skraidīšana pa viensētām un jāturpina savs uzdevums no cilvēka uz cilvēku. Turaties pie savas Tērvetes - pie sava latviešu stūriša! Izdevās - izdevās tik labi, ka arī tērvetiešu bērni pieķērās šai vietai ar sirdi un devās šurp kuplā skaitā. Sevišķi svētku reizēs, un cik daudzi te atrada savu papardes ziedu. Domāju atkal, ka tā nu būs vienmēr, bet nekā.

Zemite aiz latviešiem nāca pārdošanā un cauri klusajam ciemiņam sāka dārdināt kravas mašīnas ar visādiem racējiem, cirtējiem un postītājiem, un arī jaunu mitekļu cēlājiem. Gadu gaitā biju sācis apsūbēt, novecot. Vajadzēja jau spieķīti, arī acis vairs nerādīja tik skaidri, bet vēlreiz sasparojos ciņai - un raugi - vēl es darbojos pāri atkal vienai paaudzei. Vēl te dipina mazas kājiņas, vēl te skan man tik miļā kļuvusi valoda, un vēl sanāk kopā ļaudis - lielāko tiesu tādi kā druksu paguruši - kā es pats - bet atkal esmu jūsu vidū un aicinu visus uz kopīgu dziedāšanu:

Mazs bij' tēva novadiņis! □

E. C.

* Nolasīts Tērvetes gada svētkos š. g. 1. augustā.

* Tērvetes gada svētki izvērtās par vēl vienu dziesmu dienu šajā dziesmotajā vasarā. Kad bija ieturēta svētku maltīte, pirms kuņas pateicības vārdus teica māc. R. Caune, uzklauti isāki M. Štauvera, R. Klaišes un Andra Gūtmaņa vērojumi XXII Vispārējos latviešu dziesmu svētkos Rīgā, sākās dziedāšana Tērvetē. Dziedāja gan solisti, gan ansambļi, gan viru koris, kas visi izveidojās uz vietas, vijolnieku A. Gūtmaņa un M. Svilāna un klaviernieka A. Vitola pavadījumos. Tas nu bija koncerts pats par sevi, ko bija vērts noklausīties. Dziedāja visi kopā. Skaistā vasaras pēcpusdiena bija pulcinājusi ap 35 viesu - visus vienas saimes ļaudis. Š.

ANNA KREIPĀNE AIZSAULĒ

Viena no Montrealas latviešu sabiedrības rosigākām darbiniecēm - **Anna Kreipāne**, kas nekad neatteicās no palīdzīgas rokas sniegšanas un kas bija labi redzama mūsu latviešu sabiedrībā, šā gada 4. jūnijā, pēc grūtas slimības, pievienojās veļu saimei.

Annū Kreipāni no Kolina bērū nama 8. jūnijā pārveda uz Sv. Patrika dievnamu, kur izvadīšanas ceremoniju vadīja vietējais katoļu draudzes mācītājs, piedaloties arī māc. R. Caunei, kas latviešu un angļu valodās aizgājējai teica atvadu vārdus. Latviešu bērnieki nodziedāja korāli "Tuvāk pie Dieva kļūt". Annū apbedīja Mount Royal kapos, no kurienes pavadītāju saime devās uz Latviešu centru, kuņā viņa bija daudz darbojusies, lai, viņu atceroties, baudītu bērū mielastu un aizgājējai teiktu pēdējos atvadu vārdus.

Kā pirmais no aizgājējas atvadījās pensionāru saimes valdes priekšsēdis V. Paegle, no katoļu draudzes A. Caune, no Montrealas latviešu biedrības priekšnieks M. Štauers, DV Montrealas nodaļas Indulis Skrastiņš, vanadzēm Ērika Vitīņa, Latviešu sabiedriskā centra A. Pušpurs, t. s. "Slepenās" organizācijas vārdā I. Steprāns. Skaistos pateicības vārdos savu veco māti pieminēja arī mazmeita Adriana, izceļot aizgājējas vēlēšanos mazmeitai iemācīt latviešu valodu.

Bagāts dziesmu devums liecināja par aizgājējas mīlestību dziesmai, bet tuvāk par pašu aizgājēju stāstīja M. Štauers, kuņa aicinājumam katram uzrakstīt savas dzīves ceļa stāstu, aizgājēja bija arī atsaukusies, dodot labu pārskatu par nelaiķes jaunības gadiem un turpmāko dzīvi.

Atvadu mielastā bija pulcējušies ap 70 bērnieku, to vidū arī laba daļa kanadiešu radu un draugu. Visus mielasta izdevumus bija segusi pati aizgājēja, atstādama tos tā izkārtošanai, ko, sekojot viņas lūgumam, bija noorganizējis V. Paegle, vanadžu un pensionāru saimnieču gādībā. Tiešām pārsteidza čaklo un rosīgo saimnieču bagātīgi klātais aukstais galds.

Svešā zemē dusi pati,

Dzimtā zemē mūžo skati!

Skrastiņa Indulis

Mirusi mana māte un
mana māsiņa

BRONISLAVA DEKSNIS
dz. Deksnis

Dzimusi 1920. g. 7. jūnijā, Rēzeknes apriņķa Bērzgales pagastā Jurģeļos
Mirusi 1998. g. 6. augustā, Montrealā

Viņu piemin

meita Anna Barnes
brālēns Konstantīns
Čaks

MONTREALAS LATVIEŠU SABIEDRISKAM CENTRAM
15 GADU

Ši gada maijā apritēja 15 gadi kopš Montrealas latvieši savā ipašumā ieguva kādreizējo YMCA namu 3955 Provost ielā, Lašīnā. Tas bija milzu solis Montrealas latviešu sabiedriskās dzīves aktivizēšanai. Tagad tur mājvietu atradusi Montrealas latviešu skola, Montrealas Latviešu krājaizdevumu sabiedrība, Montrealas Latviešu Biedrības bibliotēka, un visas Montrealas latviešu organizācijas tur rīko savus kultūrāros un saviesīgos sarīkojumus.

Kad enerģiskais Jānis Tērauds ar grupu entuziastu ierosināja domu par nama iegādi, nebija daudz tautiešu, kas ticēja, ka

jau krietni sarukušajai Montrealas latviešu sabiedrībai būs pa spēkam nopirkt un uzturēt pietiekami lielu ēku, kas atbilstu visām sabiedriskām vajadzībām. Augusts Pušpurs bija izstrādājis financēšanas plānu, kas paredzēja, ka katrs biedrs Centrain ziedos vai bez augļiem uz 10 gadiem aizdos vismaz \$ 1,000.-. Tautiešu šaubas par šī plāna realismu neatturēja Augustu uzņemties līdzekļu sagādi. Viņš katram apliecināja: "Centrs mums būs!" un neilgā laikā savāca vajadzīgos \$ 180.000.-.

Atceroties sākuma gadus jāpiemin, ka iegādātā ēka bija no laistā stāvokli un, lai to sakoptu un izremontētu, pirmie Centra biedri ziedoja daudz laika un spēka. Tagad namu pārzin Laimons Bisenieks, viens no iniciatoru grupas locekļiem, kas prot vai visus remonta darbus un bieži pats tos arī veic. Tāpat viņš rūpējas, lai apmierināti būtu nama lietotāji un īrnieki.

Kad pirmais Centra valdes priekšsēdis Jānis Tērauds atstāja Montrealu, pārceldamies darbā uz Saskačevānu, vadību pārņēma viņa vietnieks Andrejs Vitols. Centram atkal bija laimējies. Jaunās paaudzes pārstāvis, Andrejs, ar sirsniņu, entuziasmu un saprātu vada valdes darbu un amatā biedru pilnsapulcē ievēlēts otro reizi.

Centra patreizējo tirgus vērtību lēš uz \$ 700,000. Kā jau A. Pušpura pirms 15 gadiem izstrādātais plāns paredzēja, Centra tekošos izdevumus sedz ieguldījumu augļi no tagad jau uz, apmēram, \$ 380,000 pieaugušā ziedojumu un aizdevumu fonda. Telpu ires ienākumi dod līdzekļus pakāpeniskai aizdevumu atmaksai. Aprīnojami ir Augusta spēja savākt līdzekļus, kā arī daudzo tautiešu atsaucība. Kad Centra valde lēma, ka būtu vēlams ēkā iebūvēt celtni, bet izmaksā tika lēsta uz \$ 100,000, Augusta optimisms viņu neatstāja. Viņš apgalvoja: "Celtnis mums būs!" Un tiešām, celtna atklāšanas dienā viņš varēja ziņot, ka centra biedri šai vajadzībai aizdevuši un ziedojuši kopā \$ 148,200!

Atzīmējot Montrealas latviešu sabiedriskā centra 15 gadu darbību varam ar pašāvību teikt, ka Centra saimniecība ir uz drošiem pamatiem un ka tā pastāvēšana ir nodrošināta. □

Skrastiņu Indulis

#####

KĀ CENTRS PULSĒ?

Ar šādu virsrakstu kādreiz MLB Ziņotājā regulāri varēja lasīt rakstīšus, kas informēja lasītājus par Montrealas Latviešu Sabiedriskā Centra darbību. Kopš šo rakstiņu autora mākslinieka Ludviga Kalniņa nāves, ziņas par notikumiem Centrā un Centra valdes darbu MLB Ziņotājā reti bija lasāmas. Centra valde pēdējā sēdē pārrunāja informācijas trūkumu presē un aicināja Albertu Bērziņu gādāt, lai informācija par Centru MLB Ziņotāja redaktoram tiktu regulāri piesūtīta. Ceram, ka tautieši turpmāk varēs informāciju par Centru iegūt, lasot MLB Ziņotāju.

Jaunievēlētā Centra valde darbosies gandrīz līdzšinējā sastāvā: A. Vitols, priekšnieks; A. Bērziņš, priekšnieka vietnieks; J. Birze, sekretārs; A. Pušpurs, kasieris, L. Bisenieks, saimniecības vadītājs; K. Čaks, saimniecības vadītāja vietnieks, B. Kalace, dāmu komitejas priekšiece; valdes locekļi: G. Hūns, A. Lazdiņa, H. Ozoliņa, J. Verners un B. Vikmane. Revīzijas komisija: A. Caune, priekšnieks, V. Kalacis un J. Lukstiņš.

Jūnija beigās Centru atstāja līdzšinējais tā pārvaldnieks Daniels. L. Bisenieks uzņēmās gādāt, lai Danija pienākumi tiktu veikti, vai nu darot tos pats, vai ar algotiem palīgiem.

Ar B. Kalaces gādību Centra lielajai zālei ir nopirkta un uzstādīta jauna skatuves aizkara atvēršanas un aizvēršanas ierīce.

Centram radušies jauni regulāri īrnieki: poļu baznīca, kas apakšējā zālē notur dievkalpojumus un vēlas īrēt arī telpas birojam. Centra valde par to lems nākamajā sēdē.

Centra valde abonē Latvijas laikrakstu "Nacionālā Neatkarība", ko biedri var saņemt lasīšanai turpat Centrā.

31. maijā ar Centra jauno liela ekrāna TV sistēmu tika izrādīta V. Paegles sagādātā filma "Vilkaču mantinieci". Bija 32 skatītāji. Centra kasieris saņēmis \$ 1,500.- ziedojumu no Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības šīs TV sistēmas iegādei. □

Alberts Kalniņš

Laipni lūdzam lasītājus nokārtot abonementa maksas un paziņot katru adreses maiņu, dzīvokļa numuru un pasta kōdu ieskaitot!

PATEICĪBA

DV Montrealas nodaļas valde izsaka sirsniņu pateicību visiem labvēļiem, kas ir atbalstījuši mūsu š. g. 14. jūnija ziedojumu vākšanas akciju ar sekojošiem ziedojumiem:

§ 10.- J. Ezerosis, A. Stigners, Velta Vaivads, Helēna Bērziņa, Elvira Miglons.

§ 15.- I. Klaiše, Māra Valdmane-Demandt, Ilga Dekmeiers, G. Smilga, Elvira Vitols.

§ 20.- S. Opolnieks, Inese Ortmanis, Eleonora Krūmāja, Helena Jekums, Milda Ozols, H. Romāns, Zenta Wisnievskis, Marta Ērglis, Alise Kalniņa.

§ 25.- A. Caune, J. un A. Lukstiņi, L. un E. Varslavāni, P. Zujevs, E. Balulis, K. Timermanis, Ausma Valters, O. Kreišmanis, Vera Maliszevska, E. Krūze, Jadviga Ozoliņa, Alma Ābrams, Lidija Stadiņa, Vilma Ulmanis, M. Sala, Lilija Rudzāts, A. Reiss, Ērika Vitiņa, M. Štauers.

§ 30.- A. Laizāns, O. Rozentāls, Spidola Zariņa, W. Zariņš, Rita Bungay, Bernadette Waldheims, V. Ozols, Helena Šmits, Jadviga Gasparovičs, E. Skujiņš.

§ 35.- A. Lepše, Antoniņa Kupcis.

§ 40.- G. un I. Strautiņi, E. Gailis, Rasma Leimanis.

§ 50.- J. Greizis, I. Frišmanis, E. Reveliņš, Velta Tomsons, Elza Āboliņa, E. Bārdiņš, J. Ierasts, Anta Paabo, A. Oboruns, Lidija Zaliņkevičs, Alma Gūtmanis, A. Pušpurs, V. Klētnieks, R. Vitiņš, J. Tērauds, J. Graudiņš, A. Leimanis, J. Gributs.

§ 60.- I. Steprāns, A. un D. Zariņi.

§ 100.- Mirdza Kalacis, Antoniņa Bremze, J. Skrastiņš, J. Metums, J. Paliņeps, Rasma Štelps-Kiršteins, K. un V. Nīkiforovi, A. Bērziņš, Valija Grunde, E. Auders, K. Čaks.

§ 150.- A. un V. Paegles, A. Apinis, K. Deksnis.

No 87 ziedotājiem kopā ir ienācis \$ 3840.-.

1997. g. Ziemsvētku ziedotāju sarakstā nebija pieminēti K. Timermanis \$ 25.- un Helēna Bērziņa \$ 15.- ziedojumi, kas mums deva kopsummu \$ 5294.-.

Annas Krcipānes piemiņai ziedu vietā ziedojumus ir iesūtījuši: Irēna Krūmāja, Eleonora Krūmāja, Vilma Ulmanis, Lilija Rudzāts, Andrejs Apinis, Ilga Poruks, Indulis Skrastiņš, Jūlijs un Elizabete Metumi, Edvīns Skapsts, Antoniņa Bramze, Spidola Zariņa, Konstantīns Čaks, M. Štauers un Arnolds Zariņš, kopsummā \$ 325.-.

Mūsu valdes vārdā es izsaku Jums visiem lielu paldies par ziedojumiem mūsu nodaļai, Annas Kreipānes piemiņai.

Nobeidzu ar lūgšanas vārdiem:

Liec man, ak miļlais Dievs,

To runāt, kas der lieti.

Slēdz manu muti pats

Pret visām blēpām cieti.

Un kad es runāju,

Kur nākas runāt man;

Dod vārdiem padomu

Un gudru saprašan'.

A. Zariņš.

Palīdzības nozares vadītājs

Technisku apstākļu dēļ šis MLB Ziņotāja numurs ir atkal aizkavējies. Aizkavēsies arī nākamais. Ceram, ka tas būs gatavs līdz 10. septembrim. Ja notiks paredzētais, ka izdevuma redaktoram atkal būs jānododas uz Latviju septembra otrā pusē, tad tas būs septembra/oktobra dubultnumurs. Diemžēl, tādi nu ir patreizējie apstākļi. Lūdzam tos izprast. Par to paldies!

MONTREALAS PENSIONĀRI AIZVESTO SAJETĀ

Darbigā Montrealas latviešu pensionāru apvienība š. g. 11. jūnijā, latviešu centra sarikojumu zālē rikoja Aizvesto piemiņas brīdi, lai lūgšanās un stāstos atcerētos mūsu lielā kaimiņa apzinīgi veidoto noziegumu pret latviešu tautu, tās bērnu, māšu, grūtnieču, viru un sirmgalvju atkārtotās izsūtīšanas uz Sibīrijas vergu noņem latviešu iznīcināšanai. Jautājumam, kas bija šo nelaimīgo noziegums, vēl šodien pēc 57 gadiem kungi Maskavā nav atraduši atbildi. Patiesība un atklātība nekad nav bijusi viņu stiprā puse. Par to liecina arī šodienas notikumi mūsu dzimtenē, kad apspiedējiem un okupantiem tiek dotas tiesības naidīgi demonstrēt pret okupēto zemi un tās tautu, bet tautai tiesības aizstāvēties tiek liegtas. To pierāda Latvijas prokuratūras uzsāktā akcija pret latviešu tautas nacionālistiem - Palmīru Lāci un Juri Rudevski, un, droši vien, arī citiem, kas "palaiduši muti".

Atceres sarikojumu atklāja pensionāru valdes priekšsēdis V. Paegle ar īsu uzrunu, piekārtojoties šīs dienas nozīmei un nolasot piemērotu E. Ķezberes dzejoli. Svētbrīdi vadīja māc. R. Caune. I. Skrastiņš lasīja kādreiz izsūtītās Krāslavas meitenes Annas Rodes dzeju, rakstītu gan Sibīrijā, gan arī pēc atgriešanās dzimtenē. Tajā dziļi atspīd mīlestība savai dzimtenei, tēva sētai, jaunības gadiem, saules stariem un gaismai, skaidrībai un sarautiem jaunās dzīves gadiem. Tur nav pārmetumu un naida, tikai klusas sāpes. Tad Jūlijs Metums skandēja vēl pāris citas dzejas un nolasīja aculiecinieka stāstījumu par 14. jūnija izsūtīšanu, aizvadīja klausītājus pie notikumiem pirms 57 gadiem.

Pensionāru saimes biedrīne Ilga Strautiņa iepazīstināja ar jūnijā dzimušajiem biedriem, pasniedzot tiem kartiņas, kuņģos katram bija veltīti savi dzejas panti, kuņģos viņa arī nolasīja. To vidū: Antons Laizāns, Bernadette Waldheima, Indulis Skrastiņš, Mārtiņš Štaubers, Glorija Moriss, Astra Bērziņa, Tekla Demidovska, Aina Kabule, Ilga Poruka, Margrieta Frišmane, Jānis Blusonovičs. Sekoja "Daudz baltu dieniņu..."

Tad V. Paegle ziņoja, ka tieši šajā dienā paejot 5 gadi kopš garīgo aprūpi Montrealas latv. ev.-lut. Trisvienības draudzē uzņēmusies māc. R. Caune. Bieži ir dzirdēts: "Viņa ir viena no mums!" Tas ir vērtējums, kādu kāds reti iegūst tik īsā laikā. Mācītājai Rasmai, kā viņa pati sevi nokristījusi, vēl draudzē pavadīt vēl 25 gadus, par godu Augusts Pušpurs nodziedāja īpašu viņai veltītu dziesmu, savā klavieru pavadījumā. Šis sniegums bija jāatkārto.

Dziesmās, pārrunās un 14. jūnija atmiņu stāstījumos ātri aizritēja pēcpusdiens. Par maltīti gādāja L. Bisenieks ar savām palīdzēm. Pensionāri iepazīnās ar centra valdes jauniegādāto liela ekrāna televīzijas aparātu, kas kalpos dažādu filmu izrādēm dažādās sanāksmēs un īpašos gadījumos. □

Skrastiņu Indulis

LĪGO PĒCPUSDIENA CENTRĀ

25. jūnija pēcpusdienā pensionāri pulcējās centra sarikojumu zālē, lai kopīgi pavadītu dažas stundas atceroties mūsu tautas nacionālo Ligo vakaru. Viņi baudīja Jāņu mātes sieto Jāņu sieru, Jāņa tēva darināto miestīņu, sekojot vecai tautas paražai. Kā arvien sarikojumu atklāja V. Paegle, gan ar lūgšanu, gan Jāņu dienas lasījumu. Tam sekoja garāks J. Metuma lasījums par vasaras saulgriežiem Eiropā, to nozīmi un ar tiem saistītās dažādās izdarības. Lai nogaršotu Jāņu sieru un Jāņu alu, rokās sadevušies, Jāņu bērni devās pa centra lielo zāli un gaiteni ligodami pie Jāņu mātes un Jāņa tēva. Bija arī bagātīga maltīte - desīņas un skābie kāposti.

LATVIEŠU
KREDITSABIEDRĪBA

NAUDAS PĀRSŪTĪJUMI UZ LATVIJU

Latviešu Kreditsabiedrība Toronto caurmērā pārsūta
\$200,000 katru mēnesi pa visu Latviju

Līkmes:

\$100-499 \$8.00 ASV/\$10.00 CAN; \$500-9,999 \$16.00
ASV/20.00 CAN; \$10,000 un vairāk \$40.00 ASV/50.00 CAN

Informācija - lūdzu zvaniet (416) 922-2551
jeb rakstiet Latvian Credit Union

491 College St. Toronto, ON, Canada M4G 1A5
Kreditsabiedrības birojs slēgts pirmdienās

Lai atcerētos līgo vakarus pirms gadiem 15, 20 un vairāk, V. Paegle bija sagatavojis īpašu video raidījumu, ko varēja skatīt jaunajā aparāta ekrānā. Tur bija Ligo vakari Tērvetē, intervija ar nel. Agrumu Pēteri un Lapsas kundzi un Eišena Reveliņa ar viņu kopīgi sniegtie mūzikālie priekšnesumi. Tas skatītājiem deva iespēju izstaigāt pa atmiņu takām. Šķita, ka šādu ceļojumu viņi bija gaidījuši. Neizpalika V. Paegles un J. Metuma lasītas humoreskas, ar kuņģam viņi pamatīgi izsmidināja šo ligotāju saimi. Tā nu uzzinājām, ka mums tomēr ir kaut kas saglabājies no pagātnes. □

Skrastiņu Indulis

ŠORUDEN MONTREALĀ VIESOSIES DAILES TEĀTRIS

Latviešu kultūras biedrības Tilts organizētā šī gada Latvijas teātra turneja ilgs no 17. oktobra līdz 11. novembrim. Tā sāksies Vašingtonā, bet pēdējā izrāde būs St. Pētersburgā, Floridā. Montrealā izrāde paredzēta 25. oktobrī, plkst. 17:00, Latviešu centrā. Uz izrādi gaidīsim ne tikai montrealiešus, bet arī otaviešus. Tāpat kā iepriekšējo gadu. No Rīgas uz šo kontinentu ceļos 5 Dailes teātra aktieri - Dina Kuple, Akvelina Livmane, Jānis Reinis, Gundega Ozolite un Kaspars Znotiņš, kā arī režisors Kārlis Auškāps. Turnejas sarīkošana ir dārgs priekšs. Lai novērstu zaudējumus, kādi turnejas rīkotājiem radās pagājušo gadu, paredzams, ka ieejas kartes būs dārgākas - pirmajās 3 rindās - \$ 30, bet pārējās - \$ 25 (ASV Tilts pieprasa ASV \$ 20.-). Uz tām būs iepriekšēja pieteikšanās, par ko ziņosim nākamajā MLB Ziņotāja numurā. Laiņi lūdzam gatavoties šai vienreizējai izrādei, kuņģam izrādīs drāmaturga Gunāra Priedes lugu "Mēļš frotē sviests".

Drāmaturģs Gunārs Priede (dzimis 1928. g.) ir vesels jēdziens Latvijas teātrī un apziņā. Viņa ienākšana teātrī piecdesmito gadu beigās pamatīgi izmainīja pompozo, uzfrizēto, nedabiski optimistisko pēckaļa latviešu padomju drāmaturģiju. G. Priedes varoņi sāka runāt dzīvā, cilvēkiem baudāmā un tuvā skatuves valodā, un, starp citu, tieši Dailes teātris viņam pavēra ceļu mākslā.

Priedi mēdz saukt par pustoņu un nianšu meistarū, viņu allaž ir interesējis, kā mūsu tautā tiek pārmanotas morālās vērtības, kas notiek ar latviešiem gadu gaitā, galvenokārt - grūtajos padomju gados. Un interesanti, ka līdzās liriskajai stīgai "klusais" Priede allaž ir bijis arī asu sociālo problēmu uzrādītājs, kuņģam valdošais režīms šī iemesla dēļ ir licis arī ciest - viņa darbi ir bijuši aizliegti (lugas "Smaržo sēnes", filma "Elpojiet dziļāk!", kuņģam scenārijā autors viņš bija). Ar G. Priedes domām un izjūtām ir izaugušas nu jau vairākas paaudzes - drāmaturģs sarakstījis ap 40 lugu. Spilgtākās no tām ir "Normunda meitene", "Centrifūga", "Nāc uz manām trepēm spē

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBA

rīko

sestdien, 7. novembrī, no plkst. 10:00 līdz 16:00, Latviešu centrā, 3955 Provosta ielā, Lašīnā

gadskārtējo

TIRDZINU

Šim sarīkojumam esam saņēmuši visu Centru. PUSDIENAS un ATSPIRDZINĀJUMI būs augšējā zālē.

- Rudzu maize, piparkūkas, pīrāgi, saldmaizītes, tortes un dažādi cepumi.
- Ievārijumi, augļi, marinētas saknes.
- Apsveikumu kartiņas, servjētas, lietotu grāmatu duplikāti MLB bibliotēkā.
- Keramika, audumi, rokdarbi.
- Siltas PUSDIENAS, atspirdzinājumi, tēja un kafija. Vīns, alus un burbuļūdens.
- Izloze - \$ 1.- par lozi. Daudz dažādu laimestu.
- Citi pārsteigumi.

IEEJA: brīva

Atbalstiet šo MLB gadskārtējo sarīkojumu, ar ko reprezentējamies arī vietējā kanadiešu sabiedrībā, ar savu čaklu piedalīšanos mājas cepumu un citu tirdziņa mantu sagādē. Šogad tirdziņā varēsīt iegādāties arī Ziemsvētkiem piemērotas lietišķas. Ir ļoti svarīgi, lai tirgojamo mantu skaits būtu pēc iespējas bagāts un tajā būtu liela dažādība, jo kanadiešu ciemiņi vēlas plašu izvēli. Nāciet patērēt un pamieļoties pie garšīga pusdienu galda!

Pieteikšanās un plašāka informācija pie: -

Elgas Čops..... ☎ 684-2522	Ineses Ortmanes..... ☎ 489-3719
Gitas Lukstiņas ☎ 685-2218	Anitas Porietes-Bedard. ☎ 697-6624
Roberta Klaišes..... ☎ 422-0562	Veltas Ozolas..... ☎ 626-3501
Mārtiņa Štauvera ☎ 457-9832	

Aiciniet līdz savus kanadiešu draugus un paziņas!

Piedāvāviet transportu vecākiem ļaudīm, kas citādi tirdziņā nevarētu nokļūt.

Uz redzēšanos šī gada MLB TIRDZINĀ!

Piedalīties, tirgoties, apmeklēt, pirkt, iebaudīt maltīti un patērēt aicina

RĪKOTĀJI

lēties", "Sniegotie kalni", "Tava labā slava", "Zilā", "Es jūs piespiedišu mīlēt Raini", "Ugunskurs lejā pie stacijas" u. c. Tās apkopotas 6 lugu krājumos.

Gunārs Priede ir daudzšķaitnaina personība - arhitekts, drāmaturģs, kino scenarists, pēdagogģs. Viņa mājas ir Lielvārdē, un viņš arī aktīvi kopj šī novada kultūras dzīvi. Savukārt, Lielvārdes Tautas teātris ļoti bieži ir viņa lugu pirmais interpretētājs.

"Mēļš frotē dvielis" ir pavisam jauna Gunāra Priedes luga, un to veido trīs viencēlieni - "Tāltālā zemē", "Pie mums, martā" un "Burbuļi". Katrā no šiem viencēlieniem ir piecas lomas, līdz ar to katram no aktieriem ir iespēja vienā iestudējumā izdzīvot trīs dažādus raksturus un dzīves.

Ļoti interesants ir aktieru ansamblis. Nozīmīgs ir fakts, ka jaunajā iestudējumā piedalās Dina Kuple - drāmaturģam uzticīgā aktrise, kas ar viņa lugām bijusi saistīta dažādos periodos. Spēlē Marina Janaus pārmaiņus ar Akvelinu Līvmani. Pirmoreiz Dailes teātri viesojas aktieris Jānis Reinis. Jaunos atveidos jaunie, tomēr jau pazīstamie - Gundega Ozolite un Kaspars Znotiņš.

Režisors - Kārlis Auškāps, režisora asistents - Haralds Ulmanis. Scenogrāfija ir tapusi, pārskatot teātra ķēķi un alķīmiski radot senu lietu nebijušas kombinācijas, kostīmi Ivonnas Straumes pārziņā. Izrādē aktieŗi paši dzied Iman-ta Kalniņa dziesmas ar Knuta Skujenieka un Olafa Zeļļa vārdiem un tautas dziesmas. □

No atsūtītiem materiāliem.

MLB ZIŅAS:

TURPMĀKIE SARĪKOJUMI

25. oktobrī, plkst. 17:00, Latviešu centrā, Dailes teātra viesizrāde Montrealā. Ieejas kartes iepriekšpārdošanā dabūjamas pie visiem valdes locekļiem. Plašāka informācija nākamajā MLB Ziņotāja numurā. Izlasiet arī, lūdzu, dažas informatīvas ziņas iepriekšējās slejās!

7. novembrī, plkst. 10:00 - 16:00, Latviešu centrā, gadskārtējais tirdziņš (skatiet paziņojumu augstāk!). Tirdziņam ir vajadzīgi latviešu virtuves gardumi. Aicinām labvēles un labvēļus rūpēties par to sagatavošanu un atvēlēšanu. Pēc tiem arvien ir liels pieprasījums. Esam saņēmuši jau pirmos atvēlējumus. Ik gadu itin viss tiek izpārdots, jo tirdziņu iecienījuši arī Lašinas iedzīvotāji, mūsu kaimiņi. Tāpat vajadzīgi tirdzinieki, kas pārdod dažādas mantiņas. Laipni lūdzam sazināties ar personām, kas minētas augšējā paziņojumā. Sakām jau iepriekšēju paldies itin visiem, kas atsauksies!

Laipni lūdzam MLB biedrus nokārtot biedru maksu par 1998./9. darbības gadu, kas ir \$ 15.-, tāpat LNAK dalības maksu, kas ir \$ 10.-, ja to kārtu caur MLB. Ja Jums nav skaidrības par to, kād un cik esat maksājuši, sazināties ar MLB kasieri Anitu Porieti-Bedard. Viņa Jums labprāt palīdzēs visu to noskaidrot. Viņas tel. 514-697-6624.

Ja Jums ir kādas vēlmes, ieteikumi un Jūs velaties darboties MLB, stājaties sakaros ar jebkuŗu no MLB vāides locekļiem, vai zvāniet priekšniekam M. Štauveram, tel. 457-9832; fakss 514-457-3496. Ja vēl nesastāviet MLB, ķļūstiet tās biedrs.

